

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 09382

ALE VERK

Isaac Leib Peretz

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

י. ל. פרץ

לידער און באַלאַדן

1 9 2 7

ווילנער פארלאג פון ב. קלעצקין

PRINTED IN POLAND

I. L. Perc. — Pieśni i ballady.

Drukarnia „Wydawnictwo Wileńskie“ B. Kleckina, Wilno.

פון פארלאג.

מיט דעמדאָזיקן בוך הייבט אָן דער פארלאַג אַרויסצוגעבן
עטלעכע נייע בענדער פון פרזס שאַפונגען, וועלכע זיינען גיט
אַרין אין אונזער 12-בענדיקער פּרץ-אויסגאַבע.
ביז ס'וועט קומען די צייט און ס'וועט זיך שאַפן די מעגלעכ-
קייט אַרויסצוגעבן אַ נייע פּולשטענדיק-איבערגעבויטע אַקאַדעמישע
אויסגאַבע פון אַלץ, וואָס י. ל. פּרץ האָט געשריבן, זאָלן די נייע
בענדער דערגאַנצן די ביזאָיצט פאַרשפּרייטע פּרץ-אויסגאַבע.
אין דעמדאָזיקן בוך קומען אַרײַן לידער און באַלאַדן, צונויפ-
געקליבן פון פאַרשיידענע ערטער. די לידער פון די אָפּטיילונגען
„ראַמאַנצעראַ“, „הומאַר“, „ביטערקייט“, „צײַט-געדיכטן“, „פון דער
אַרבעט“, „געמישט“, די באַלאַדן „מאַניש“, „ר' יאַסל“, די איבער-
זעצונגען פון ביאַליקס „זיי מיר גוט“ און „משא נמירוב“ זיינען
גענומען פון דער אַמעריקאַנער אויסגאַבע פון אַלע פרזס ווערק
(1920). זיי זיינען געגעבן אין דעם סדר און אין דער צעטיילונג.
ווי זיי קומען דאָרט, אין יענער אויסגאַבע. דער פּראָגמענט „איוב“
ווערט פאַרעפנטלעכט פון פרזס אײגנהאַנטיקן כתב-יד, וואָס איז
מיט בליישטיפט געשריבן אויף די מאַרגינעסן פון יהואשעס גע-
דרוקטער יידישער איבערזעצונג פון „איוב, שיר-השירים, רות,
קוהלת. די איבערזעצונג איז וואַרשיינלעך געמאַכט דורך פרזן
אין די יאָרן 1910—1911. זי איז, לידער, איבערגעריסן אין מיטן פון
דריטן קאַפיטל. די אַלע, קינדער לידער, וואָס קומען צום
סוף פון בוך, האָט פּרץ געשריבן די לעצטע פאַר חדשים פון זיין
לעבן. פון זיי זיינען נאָר אַ 10—12 ביזוהער געדרוקט געוואָרן.
אַלע איבעריקע זיינען לעצטנס אַרויס אין אונזער פארלאַג אין
אַ באַזונדער ביכל „פאַר קליינע קינדער“.
מיר וועלן זייער דאַנקבאַר זיין פאַר אַנווייזונגען און באַמער-
קונגען, וואָס האָבן אַ שייכות צו דער פּרץ-אויסגאַבע. די אומפינקט-
לעכקייטן און פּעלערן, אויף וועלכע מ'וועט מאַכן אויפּמערקזאַם,
וועלן אין די ווייטערדיקע אויפלאַגעס גענומען ווערן אין אַכט.

אינהאלט פון 14-טן באַנד

לידער

זייט	ראַמאנצערע
9	טרויער, דריקט אויף מיין נשמה
9	אוי, מיין לעבן הענגט . . . . .
10	צי כ'האָב דיך ליבז . . . . .
10	געליבטער, טייערער חתן . . . . .
11	די אויגן זענען טרוקן . . . . .
11	אוי, מיין טאָכטערשי, אוי, טאָכטער-קרוין
12	מאַמעניו, ליובעניו, האַרצעניו-קרוין!
12	געבליט האָב'מיר ביידע אַמאָל . . . . .
13	כ'האָב אויסגערייזט אַ האַלבע וועלט
14	עלנט איז ער דאָ געווען . . . . .
	הומאַר
15	דער געטער-געשמאַק . . . . .
16	אַ תּמילה . . . . .
	ביטערקייט
17	כ'בין אַ רעגן-וואַרם . . . . .
	צייט-געדיכטן
18	גאָטס חסד . . . . .
19	השגחה פּרטיט . . . . .
20	מלכותא דערעא פּמלכותא דרקיע . . . . .
22	ער און איך . . . . .
	פון דער אַרבעט
23	דער נביא . . . . .
24	מיין נישט . . . . .

	געמישט
זייט	
26	טרייסט
27	פון אלע זייטן קרייזלט דער הינט
31	בענקשאפט אין טרויער

	באלאדן
35	מאנשי (ניי באארבעט)
51	ר' יאסל . . . . .

	איבערוועאונגען
	פון ביאליק:
79	זיי מיר גוט . . . . .
81	משא נמירוב . . . . .
97	פון אירוב . . . . .

קינדער-לידער

	מוטער-לידער
107	קוק, מיין קינדעלע קליין . . . . .
108	יעדע מוטער . . . . .
109	צו די פיסלעך . . . . .
110	אויפהייבנדיק דאס געפאלענע קינד
"	ברייטעלע . . . . .
111	דער הימל טריפט . . . . .
"	לערנענדיק גיין . . . . .
112	מיטן קינד טאנצנדיק . . . . .
"	קלעזמערל . . . . .
113	קעלבעלע . . . . .
114	קיכעלעך באקן . . . . .
"	דריי חייטע גענו און דאס שוחטל . . . . .
	יאנקעלע רייט, יאנקעלע פארט, יאנקעלע שליטלט זיך:
115	רייט צום פרישטיק . . . . .
"	אויפן שטעקן . . . . .
117	אין שליטן צו די עסקימאסן . . . . .
118	אויפן פערדל פארן שלאף . . . . .
120	דאס הענטל . . . . .
121	דער רייטערמאן . . . . .
122	קוקו . . . . .

שלאף-און וויגן-לידער

123	•	•	•	•	•	•	•	•	•	אוי, אוי, אוי
"	•	•	•	•	•	•	•	•	•	דריי וויבער
124	•	•	•	•	•	•	•	•	•	שטייט א ביימעלע
"	•	•	•	•	•	•	•	•	•	אויף די גרינע צוויבעלעך
125	•	•	•	•	•	•	•	•	•	אליהו הנביא
127	•	•	•	•	•	•	•	•	•	שלאף, מיין קינדעלע
128	•	•	•	•	•	•	•	•	•	קעצעלע שטיל
129	•	•	•	•	•	•	•	•	•	אויף די גרינע צוויבעלעך
"	•	•	•	•	•	•	•	•	•	צוגערעקט די פיסעלעך
130	•	•	•	•	•	•	•	•	•	א פייער דופט
131	•	•	•	•	•	•	•	•	•	סינעסטל ווייך אויסגעבעט
132	•	•	•	•	•	•	•	•	•	אויסן גרינעם בערגעלע
133	•	•	•	•	•	•	•	•	•	שטייט א בערנבוים
135	•	•	•	•	•	•	•	•	•	ליגט א העזעלע אין קרויט
136	•	•	•	•	•	•	•	•	•	ווינטער-צייט
137	•	•	•	•	•	•	•	•	•	ביים קראנקן קינד

צאלן, אלף-בית, רעטענישן

139	•	•	•	•	•	•	•	•	•	דער טאטע איינס
"	•	•	•	•	•	•	•	•	•	אלף, בית, גימל
140	•	•	•	•	•	•	•	•	•	טאטע-מאמע
141	•	•	•	•	•	•	•	•	•	10, 20, 30
143	•	•	•	•	•	•	•	•	•	וואָס איז שווערער
"	•	•	•	•	•	•	•	•	•	לייט
"	•	•	•	•	•	•	•	•	•	זיפל טעג
144	•	•	•	•	•	•	•	•	•	א טאג מיט א נאכט

שפילן

145	•	•	•	•	•	•	•	•	•	באלי-שפיל
"	•	•	•	•	•	•	•	•	•	צו דער וואנט
146	•	•	•	•	•	•	•	•	•	בעלעכל, בעלעכל
"	•	•	•	•	•	•	•	•	•	צוגד מיט כוח
147	•	•	•	•	•	•	•	•	•	צו דער ערד! צו דער ערד!
148	•	•	•	•	•	•	•	•	•	איך צו דיר
149	•	•	•	•	•	•	•	•	•	מיט דער לינקער האנט געקלאַפּט
150	•	•	•	•	•	•	•	•	•	פלינקער! פלינקער!
151	•	•	•	•	•	•	•	•	•	סאלדאטן-שפיל
153	•	•	•	•	•	•	•	•	•	אינם פרישן גרינעם מאי

זייט

154	•	•	•	•	•	•	•	•	•	באלאגערונג
155	•	•	•	•	•	•	•	•	•	פלעצער כאפן
157	•	•	•	•	•	•	•	•	•	בעקן-ברויט
159	•	•	•	•	•	•	•	•	•	יעגער-און האון-שפיל
162	•	•	•	•	•	•	•	•	•	קראנצן פלעכטן

אַרבעט

163	•	•	•	•	•	•	•	•	•	דער סקולפטאָר
164	•	•	•	•	•	•	•	•	•	דער סטאַלאַר
"	•	•	•	•	•	•	•	•	•	די וועש
166	•	•	•	•	•	•	•	•	•	דער שמיד
167	•	•	•	•	•	•	•	•	•	דער יעגער
168	•	•	•	•	•	•	•	•	•	די סוכה
171	•	•	•	•	•	•	•	•	•	דער שיפער
172	•	•	•	•	•	•	•	•	•	דאָס גערטל
"	•	•	•	•	•	•	•	•	•	אוי, איך וועל אַ פרייד דערלעבן
174	•	•	•	•	•	•	•	•	•	ווינטער-אַחונטן

לידער און לידלעך

176	•	•	•	•	•	•	•	•	•	דאָס הינטעלע
"	•	•	•	•	•	•	•	•	•	די ווינט-מיל
177	•	•	•	•	•	•	•	•	•	נאַכט
"	•	•	•	•	•	•	•	•	•	די רייזע אַרום דער וועלט
179	•	•	•	•	•	•	•	•	•	האַרבסט
"	•	•	•	•	•	•	•	•	•	ווינטער
180	•	•	•	•	•	•	•	•	•	אויפן דאַרן צווייגעלע
"	•	•	•	•	•	•	•	•	•	ווינטערמאַן קלאַפּט אין טיר
182	•	•	•	•	•	•	•	•	•	פּרילינג
183	•	•	•	•	•	•	•	•	•	גראָן שפּראַצן
184	•	•	•	•	•	•	•	•	•	דער פּויגל
"	•	•	•	•	•	•	•	•	•	ציקעלע
186	•	•	•	•	•	•	•	•	•	רעגן
"	•	•	•	•	•	•	•	•	•	ענטעלעך
188	•	•	•	•	•	•	•	•	•	די בין
188	•	•	•	•	•	•	•	•	•	בינעלע, בינעלע, זום, זום, זום
189	•	•	•	•	•	•	•	•	•	בינעלע, בינעלע, האַניק מאַך!
"	•	•	•	•	•	•	•	•	•	די טויבן

זייט

- 190 . . . . . טויבן און טויפנשלאק
192 . . . . . ל"ג בעומר

לאך-און שפאָט-לידער

- 193 . . . . . וואו דאָס מיזל וואוינט
195 . . . . . דער פראַש
196 . . . . . עטעלע
197 . . . . . דער אינדיק און די הינער
199 . . . . . קרייערמאָן און זיין ווייבער-שול
201 . . . . . דאָס מיזל אין וואַסערמיל
203 . . . . . קאָץ און מויז

פיר צייטן אין יאָר

- 203 . פּרילינג, זומער, האַרבסט, ווינטער (פּאַרשטעלונג)

פאַרשיידנס

- 213 . . . . . דער טענענבוים אָדער די שבועה
215 . . . . . אַ גרוס פון טאַטן
216 . . . . . דער יתומהס בריוועלע

ראַמאַנצעראַ

I

טרויער דריקט אויף מיין נשמה ,
און דאָס האַרץ טוט קלעמען ,
כאַטש ער האָט מיר צוגעשוואוירן ,
אַז ער וועט מיך נעמען !

טויזנט מאָל מיר צוגעשוואוירן ,
אַז ער וועט זיין מיין ;
נאָר ס'קלעמט און וויינט דאָס האַרץ אין מיר ;
גיין , דאָס וועט גישט זיין !

II

אוי , מיין לעבן הענגט
ביי דיר , ווי אויף אַ האָר ;
שווערטט . צי ווייס איך דען ,
אַז דו שווערטט מיר וואָר ?

נאָר זיי גישט ביז אויף מיר ,
די מאַמע מאַכט מיך באַנג ;
אַז יעדער מאַנספּערזאָן , -
זאָגט זי , - איז אַ שלאַנג !

III

צי כ'האָב דיך לייב? אַך, דו מענסט מיר גלויבן,
כ'קאָן נישט לעבן אָן דיר איין מינוט!
צי דו ביסט מיר טייער? טייערער ווי'ס לעבן —
נאָר נעמען — ווייס איך — וועסטו מיך דאָך נישט!

עס דאַכט זיך מיר, איך שטיי אינמיטן ים,
און וועל נישט קומען קיינמאָל צו קיין ברעג!
די לייבע דיינע איז געווען מיט סם,
עס איז מיין רו אויף אייביק שוין אַוועק!

IV

געליבטער, טייערער חתן,
מיין רייכטום ווילסטו וויסן?
כ'האָב געהאַט אַ גאָרטן,
פלעג אים פעסט פאַרשליסן

נאָר דו ביסט אַ גנב,
ביסט אַריינגעקומען,
און דאָס שענסטע פּרילע
פונם בעסטן צווייגעלע
האַסטו צוגענומען!

V

די אויגן זענען טרוקן,
עס וויינט דאָס האַרץ אין מיר!
אַז איך דאַרף מיך שיידן,
לעבן מיינס, מיט דיר!

דו וועסט מיך פאַרגעסן -
הער-זשע, וואָס איך רעד:
איך וועל אָן דיר הענגען
לייטן צו געשפעט!
איך וועל דיך געדענקען
אויפן טויט-פעט!

און מיין לעצטער אָטעם
וועט דיין נאָמען זיין - -
צינדערט סאָר, מיין לעבן,
לאָז מיך דאָ אליין!

VI

- אוי, טאָכטערשי, אוי, טאָכטער-קרין,
וואָס וויינטט דו אזוי לאַנג?
פעלט דיר עסן, טרינקען דען,
צי אַ שיינער גאַנג?

אוי, טאָכטערשי, אוי, טאָכטער-קרין,
מאָך דאָס האַרץ דיר גרינג!
עס פעלן קיין חתנים נישט
אַז מ'איז שיין און יונג.

אוי, מאַמעשי, אוי, מאַמע-קרוין,
וואָס העלפן דיינע רייד?
עס וואַקסט פאַר מיר שוין אויף דער וועלט
קיין נחת און קיין פרייד!

טרייסט מיך נישט, עס העלפט שוין מיר
קיין מיטל אין דער נויט —
וויימוט איז דאָס לעבן מיר,
זיס וועט זיין דער טויט!

VII

— „מאַמעניו, ליובעניו, הארצעניו-קרוין!
(די פּלֶה טוט וויינען און זאָגן):
גיב מיר זי התונה-קליידער אַרויס,
איך וויל זיי באַוויינען, באַקלאָגן!“

זי האָט די מלבושים מיט טרערן באַגאַסן,
איינס נאָכן צווייטן כסדר.
— „מאַמעניו, — זאָגט זי, — צינד נעם און צעטייל
פאַר אַרעמע פּלות די קליידער!“

„גיב אַרעמע פּלות די קליידער אַוועק,
זאָל זיי זיין צו מזל, צו גליק,
איין-איינציק חופה-קלייד נעם און צערייס,
און מאַך מיר צום הענגען אַ שטריק!“

VIII

געבליט האָב'מיר ביידע אַמאָל —
טאַקע ווי רויזן אַ פּאָר,
און יעדן אָונט געגלעט
האָב איך די זיידענע האָר.

די אויגלעך די זיסע געקושט
די ליפעלעך — קרעלן פול חן,
און יעדן אָונט געהאַלט
דעם האַלז פון עלפאַנט-ביין!

היינט האָט זי אַן אַנדער מאַן,
גייט מיט'ן שפּאַצירן און לאַכט,
און איך בין אומגליקלעך בייטאַג,
און ווער שיר משוגע ביינאַכט!

IX

כ'האָב אויסגערייזט אַ האַלבע וועלט
און געזוכט אַלץ גליק;
כ'האָב אַלע גליקן אָפּגעלאָזט
און קום צו דיר צוריק!

אוי, מיר העלפּן דינע רייד —
אַ טויטן — מעדעצין!
טויזנט זעלנער קאַנען נישט,
וואָס אַ מאַמע טון!

זי האָט געצירנט און געלאַכט,
וואָס איך זיך און וואַרט!
און געשוואורן האָט זי מיר,
אַז דו האַסט גענאַרט!

און געבעטן האָט זי מיך ,
געחלשט און געוויינט !
און געשוואוירן, אַז דו האָסט
ערנסט נישט געמיינט !

און מען האָט מיר צוגעזאָגט
סאַמע גליק און פרייד ;
און באַגראָבן האָט מען מיך
לעבעדיקערהייט !

X

עלבט איז ער דאָ געוועזן ,
עלבט , ווי אַ שטיין ;
איינע האָט ער דאָ געהאַט
איינע מיך אליין !

צינדערט , אַז ער איז געשטאַרבן ,
און איך רעד און לאַך ;
איז ער , נעבעך , אָפגעשטאַרבן
טאקע טויזנט-פאַך !

ה ו מ א ר

דער געטער-געשמאק

דער געשמאק איז, ווי ביי מענטשן,
ביי די געטער אויך פארשידן —
קלינגען גלאָקן אין די קלויסטערס,
איז דער קריסטן-גאָט צופרידן.

„דין-דין-דין“ — וויל דער קאטוילע —
מוזיקאליש און זאבאווע.
„ביים-באָם-באָם! ביים-באָם-באָם!“
שטארק און גראָב — דער פראַוואַסלאַווע.

גאָר אַ זעלטענעם געשמאק
האָט אַללאַ — דער מאַכאַמעד,
אַז מען רופט אין שול אַריין
אופן גאַניק פון מעטשעט...

אַריגינעל איז דאָך גאָר איינער, —
דער פון קוגל און חרוסת:
ער האָט לייב אַ „שמע ישראל“
זאָס עס כראָפעט אים אַ גוסס!

א תפילה

גאָט, גיב אונז שוין אונזער לאַנד,
גרויס כאָטש ווי אַ גענעץ,
נאָר אונזערע אָביעזרטשיקעס,
יעגער ביי דער גרענעץ.

גאָט, גיב אונז שוין אונזער לאַנד,
וויש אָפּ אונזער טרער!
גיב אונז אונזער פּאָליציי,
אונזער מיליטער!

גאָט, גיב אונז שוין אונזער לאַנד,
ווי לאַנג איז דען דער שיר?
גיב קיינער אונז אליין,
אָן אייגענעם סיביר!

גאָט, גיב אונז שוין אונזער לאַנד,
גוים צו להכעיס!
לאַמיר אויך שוין זוכה זיין
צו אַן עיר נדחת.

לאַז אַ זקן ממרא זיין
און אַ פּרה-אָדומה...
זאָג אליין, צי בענקסט דו נישט
נאָך אַן עולה תמימה?

פּאַשן וועל'ן מיר דרך מיט רויך,
מיט עולות און מיט זבחים -
פּאַרלעגן נאָך אויף אַקציעס
אַ פּאַפּריק מיט שבחים.

ביטערקייט

* * *

כ'בין אַרעגן-וואָרם, דו זעסט,
ווי טיף אין בלאַטע כ'בין באַגראָבן;
דאָך חלומט מיר אַן אַדלער-נעסט,
אַדלער-פליגל וויל איך האָבן!

שווימען וויל איך אין דעם העלן,
הויכן זעפיר אומגעשטערט;
זאָל דער וואַלקן מיר פאַרשטעלן
נישט דעם הימל, נאָר די ערד;

צײַט = געדײַכטן

נאָמם חסד

דו ביסט דאָס רחמנות, דער חסד אַליין! -
מען וואָלט אונז אויף קאַשע צעריבן!
עס וואָלט פונם שעפעלע צווישן די וועלך
קײן שריד ופליט געבליבן!

הונגעריקע זענען און דורשטיק די וועלך -
עס וואָלטן שוין ביינער געלייכט!
ווען נישט דיין נאָמען, דיין הייליקער נאָמען,
געלויבט זאָל ער זײן און געהויכט!

דיין אייגן שעפעלע האָסטו געוואָרפן
צווישן די וועלך מיט אַ תנאי: -
„אַט האָט איר דאָס שעפעלע, רבותים, און פרעסט
אברים - נאָר - מן החי!“

שאַרפט אייך די נעגל און רייסט פון אים פאַסן
מיט ציינער! און בלוט זאָלט איר כליפען!
נאָר נישט צו טויטן, וועלך, חס ושלום!
עס מוז אייביק זשיפען!“

אַ! פאַר דעם „אייביק“, ווי דאַנקט דיר דאָס שעפעלע
שטענדיק - סיי ווינטער, סיי זומער!
וואָס מער מע ציפט עס, וואָס מער מע רייסט עס,
ווערט עס אַלץ הייליקער, פרומער!

און העכער דערהויבט זיך זיין הייליקער „מעו“!
ווי דאַנק איך דיר, גאָט, אין דער נויט!
רבנו של עולם, אַך! „מע-מע-מע!“
נאך נישט דערקוילעט אויף טויט!

השגחה פרטית

„א פויגל זאָל צום מיטאָג זיין!
עס מוז זיין!“
דער קוכער טראַכט,
שטעלט אַ פּאַל פון ציגל אויף
און שלאָפט דורך די נאַכט!

קוים דער מאָרגנשטערן שיינט,
„ציפּ-ציפּ-ציפּ!“ שוין אויפן דאַך!
דערוואַכט דאָס פויגעלע און זינגט
גאָט אַ שירה, גאָט אַ שבח!

„ציפּ-ציפּ-ציפּ!“ עס האָט דערזען!
צווישן ציגל דאָרט אויף דער ערד -
„ציפּ-ציפּ-ציפּ!“ גאָט דער גוטער
האָט אַ פרישטיק אים באַשערט!

און ווי קלוג געלעגט די ציגל
דען דער ווינט וואָלט אַלץ צעיאָגט.
„ציפּ-ציפּ-ציפּ!“ גאָט דער גוטער,
ווי זיין חכמה שיינט און טאָגט!

„ציפּ-ציפּ-ציפּ!“ און פליט אַרונטער
גלייך צום אָנגעגרייטן גליק...
דער קוכער שטייט ביים פענסטער גרייט,
שאַרפט דאָס מעסער שוין צום „כּיף“.

מלכותא דארעא כמלכותא דרקיע

1

מלכותא דארעא, כמלכותא דרקיע -
אויבן און אונטן איז גלייך.
ס'גייען די „דיעלעס“ אין בית-דין של מעלה
גאנץ זיכער אויף רוסישער שפראך.
א סודיא איז איינגעשלאָפן
שכור מן-הסתם.
ווייזט זיך באַלד דער פרעדיסיעדאָטעל:
יא טיע וויזובי דאָם.

2

קאָטקאָוו האָט די גרעסטע דעה,
גבאי אין גן-עדן:
נישטאָ קיין קלעק פון כרתי פלתי
אָלעק פון שפאָלער זיידן.
ס'קומט אַריין דער סכיוזשער מגיד
צי גאָר דער מהר"ל,
באווייזט זיך באַלד דער שר של יון:
טי קודא נאָכאַל.

3

סאמע מאַסקוויטער „סלאַוסיאַ“
 און מען שפּרינגט נאָר „סוויאַט“ .
 אַלץ פּאַשאַל , נאָר לױט זאָל בלייבן ,
 מיט אים לעבט מען בלאַט .
 פאַר נחן האָט געבעטן לױט ,
 מען לאָזט אַריין דעם שפּאַק ,
 און אין דרייען טרינקט מען ייך ;
 פּאַנקאַ נייע דוראַק .

4

האַלידוואַ און קאָל סלאַווען
 און באַזשע צאַריאַ .
 גאַט אַליין, ער הייבט זיך אונטער
 און שרייט-מיט - אוראַ !
 אין סאַראַפּאַן שיינט גאָר די שכינה ,
 רוקט ער זיך צו איר צו !
 זאָגט זי אים : וואַניאַ , וואַניאַ ,
 וואַניאַ , נייע שאַלי .

ער און אייך

זאָגסט : „לי הכסף !“ שרייבסט : „לי הזהב !“
דיין איז וואָס ס'איז נאָר פאַראַן !
דו, גאָט, ביסט רייך ! ליידער בין איך
אַ קבצן, אַן אַרעמער מאַן .

פון דער ארבעט

דער נביא

איך בין פראָפּעט: איך קוק און זע
דעם מאָרגן ליכטיקער, ווי היינט;
איך טראָג די פּאָן פון גאַטס אַרמיי -
עס ציטערט אשמדאי דער פיינט.

און גאַטס אַרמיי איז איבעראַל,
די פּאָן איז רויט, ס'געווער איז ניי -
איך בין דער פעלדמאַרשאַל
און פיר קריג מיט אשמדאי.

מײן נישט

מײן נישט, די וועלט איז אַ קרעטשמע - באַשאַפן
מאַכן אַ וועג מיט פויסטן און נעגל
צום שענק פאַס, און פרעסן און זויפן, ווען אַנדערע
קוקן פון ווייטן מיט גלעזערנע אייגן
פאַרזשט, און שליינגען דאָס שפייעכץ און ציען
צוזאַמען דעם מאָגן, וואָס וואַרפט זיך אין קרעמפן! -
אַ, מײן נישט, די וועלט איז אַ קרעטשמע!

מײן נישט, די וועלט איז אַ בערזע - באַשאַפן,
דער שטאַרקער זאָל האַנדלען מיט מידע און שוואַכע,
זאָל קויפן ביי אַרעמע מיידלעך די בושא,
ביי פרויען די מילך פון די בריסטן, ביי מענער
דעם מאַרן פון די ביינער, ביי קינדער דעם שמייכל,
דעם זעלטענעם גאַסט אויפן וואַקסענעם פנים - -
אַ, מײן נישט, די וועלט איז אַ בערזע!

מײן נישט, די וועלט איז אַ הפקר - באַשאַפן
פאַר וועלף און פאַר פוקסן, פאַר רויב און פאַר שווינדל;
דער הימל - אַ פאַרהאַנג, אַז גאָט זאָל נישט זעען!
דער נעפל - מען זאָל אויף די הענט דיר נישט קוקן;
דער ווינט - צו פאַרשטיקן די ווילדע געשרייען;
די ערד איז צו זאַפן דאָס בלוט פון קרבנות -
אַ, מײן נישט, די וועלט איז אַ הפקר!

די וועלט איז קיין קרעטשמע, קיין בערוזע, קיין הפקר!
געמאָסטן ווערט אַלעס, געוואויגן ווערט אַלעס!
קיין טרער און קיין בלוטיקער טראָפּן פאַרגייען,
אומזיסט ווערט קיין פונק און קיין אויג נישט פאַרלאָשן!
פון טרערן ווערן טייכן, פון טייכן ווערן ימים,
פון ימים - אַ מבול, פון פונקען - אַ דונער -
אַ, מיינ נישט, לית דין ולית דיין!

געמישט

טרייסט

טרייסט מיין פאלק, עס דארף די טרייסט,
שטארקט דאָס האַרץ, מאַכט פעסט דעם גייסט.
זייט נישט דער ווינט, וואָס לעשט די פלאַם,
נאָר בלאָזט זי אויף, ווייל נאָכט איז סם!
נאָר בוימאויל גיסט און פוצט די קנויט,
ווייל נאָכט איז גיפט און שלאָף איז טויט!
טרייסט מיין פאלק, עס דארף די טרייסט!

— מאַכט פעסט דאָס האַרץ און שטארקט דעם גייסט,
עס האָט געלויכט, שוין נישט איין נאָכט,
עס האָט געזיגט שוין נישט איין שלאַכט.
און נישט געלאָזט די פאָן פון האַנט!
עס שטייט — אַן אייזן-פעסטע וואַנט!
אין וויסטן, ווילד-פארקאָכטן ים!
אַ, שטארקט דאָס פאלק! בלאָזט אויף די פלאַם!

אַ, שטארקט דאָס פאלק! נישט אָפגעשלאָפט!
זאָל שפּריצן העל די לעבנס-קראַפט,
אַלס פייערדיקע זייל בינאָכט — — —
עס זינקט די נאָכט, דער טאָג דערוואַכט!
און שיקט די שטראַל — אַ גאָלדענע פייַל —
אַלס גרוס דער פייערדיקער זייל!
אַ, טרייסט מיין פאלק, עס דארף די טרייסט,
מאַכט פעסט דאָס האַרץ און שטארקט דעם גייסט!

פון אלע זייטן קרייזלט דער ווינט

פון אלע זייטן קרייזלט דער ווינט ,
בלאזט ער ווארעם , בלאזט ער קיל ...
דרייט די פליגל פון א מיל ...
שליידערט בליץ-געשווינד
פון דאך צו דאך די פלאם ...

צי ער פאטשט דער ים —
וואל מיט וואל ווערט שנעל באדעקט ,
אויפגעשטעלט א וואסער-וואנט
און דער אפגרונט ווערט אנטפלעקט .

צי זיין שטילער אטעם שמעקט
און ער זשומט א פרילינגס-ליד ,
און ער טראגט פון שטראנד צו שטראנד
זאמען-שטויב און זאמען-בליט ...

צי ער ווירבלט אין ווייטן סטעפ ,
וואלקן פון שטויב , זיילן פון זאמד ,
און די פעלזן , ווען ער שפאלט ...

צי ער ראנגלט מיטן וואלד ,
בויגט אים זיינע ריזן-קעפ ,
רייסט די טאנען ביי די צעפ ...
אדער טרייבט , ווי שאף און רינד ,
אין וואלקן הויך , אין ווילדן שפיל ...

עס קרייזלט דעם ווינט
דער זעלבער ווינט .
ימים פיל , טייכן פיל ,
און דאָס זעלבע וואַסער רינט ...
ווערט געענדערט אָרט און גאַנג .

ווערט געענדערט אָרט און גאַנג
ווערט געטוישט פאָרם און קלאַנג , -
מורמלט זילבערן דער קוואַל
און ס'פאַטויפט דער וואַסער-פאַל ,
גלאַנצט און בלענדט דער טירקום-זעע
טאַנצט דער וואַלד-שטראָם , ווי די פעע
שפּריצט די ערד , דער הימל גיסט ...
אַלץ דאָס זעלבע וואַסער פליסט ...

צי פון מוטער-לייב געקראָנן
פון אַן איי זיך אויסגעשטאַכן ,
צי אַנטוויקלט פון אַ רויג , -
קוקסט דיך צו , אין יעדן אויג
פינקלט , שימערירט און בליצט ,
פון עמיצנס האַמער צעשלאָגן ,
אויף מיראַדן פונקען צעשפּריצט ...
דאָס זעלבע לעבן ...
און געשטאַלטן שוועבן ,
און מיראַזשן-בילדער יאָגן ,
טויזנט-פאַרביק צויבערט די וועלט ,
טיר און מענטש , פעלקער , ראַסן ,
קלאַסן
און געשלעכט ...

און זעט מען זיך נישט רעכט ,
ווערט לעבן פון לעבן נישט דערקענט , -

קאָן ווערן לעבן דעם לעבן צולאַסט!
ווערט לעבן פון לעבן געליבט און געהאַסט,
פאַרהייליקט, פאַרשוועכט, פאַרגעטערט, געשענדט!
שטרייט מען און בענקט, האָפט מען און ראַנגלט, —
ווערט געלאַקערט, געיאָגט און געאַנגלט,
און יענעמס שאַטן געקושט, דער שטויב געלעקט!

אַ ווירוואַר פון געפילן געוועקט...
און דאָס ציט און דאָס שרעקט!
איז אייביק נע ונד די וועלט!
פעלז און באַרג, וואַלד און פעלד,
און איבעראַל די זעלבע ערד,
ווי דער הימל, ווי די שטערן...

און אָפן איז דאָס אויער און הערט
און ווערט נישט קיינמאָל פול פון הערן...
ס'אויג נישט שטראַל-און פאַרבן-מיד...
פאַר יעדן טאָג אַ בענקשאַפט בליט,
גליסט דאָס האַרץ און ווערט נישט זאַט...
און הערט נישט אויפסניי צו פרעגן...

פיס ווערן מאַט...
און מיט שטויב פון טויזנט וועגן
פון טויזנט לענדער
אין די פאַלדן, אין געוועב
דריקן די געווענדער...

שוועב צו, נאכט, שוועב...
דיין שאַטן איז ווייך, דיין אַטעם לינד,
איך קום פון ווייט, פרעג נישט פון וואַנען,
און איידער דיין שלייער צערינט,
גיי איך פון דאַנען —

און נישט פרעג ,
וואו אהין עס פירט דער וועג ...
אפשר ווייסט ווער אין דער הויך ...

לאַמיר רוען אין דיין שויס ...
דו ביסט בעפל-שאַטן רייך ,
שפּין אַ טרוים מיר אויס ,
וויג מיר איין דאָס האַרץ ,
שפּין גרוי , שפּין שוואַרץ ,
שפּין רויט ,
שפּין פּון לעבן ... שפּין פּון טויט ..

בענקשאפט און מרויער

איך בענק צו דיר! -
ווי די דורכגעברענטע ערד
צום ערשטן טראָפּן טוי ;
ווי דער גרויער אָוונט
צום ערשטן פינקל-שטערן -
בענק איך צו דיר!

עס ציטערט מיין אָרעם האַרץ
און צאַפּלט צו דיר!
ווי דער פּריש-געפּאָנגענער פּויגל אין שטייג
צום פּרישן וואַלד ,
צום פּרישן , גרינעם , פּרייען וואַלד ,
בענקט עס צו דיר!

מיין נשמה לעכצט נאָך דיר!
ווי דער אַרויסגעוואָרפענער פּיש פּון ים
איפּן הייסן זאַמד
צו דער ערשטער גרינער פּאַליע ,
וואָס וועט'ן באַפּרייען פּון טויט ,
לעכצט זי צו דיר!

אָ, שטערן מיינער, אָ, מזל מיינס,
וואו פירסטו מיך?
וואו גייט מיין וועג?
מיט וואָס האָסט אויפגעפלאַמט?
צי מיט פליטיק גאַלדן-גליק,
צי מיט בלוט?
און ווער איז דאָס ווייסע געשטאַלט,
וואָס שטראַלט אַ קעגן מיר?
האַפנונג אָדער טויט?

אַ ווייסע, אַן אויסטערלישע ווייסע,
אַן אוימגעהוייער ווייסע, ריינע בלוט
האַט אויפגעשפראַצט, האָט אויפגעפליט
אַמאָל ביי מיר אין האַרץ.

גיי איך אַרום מיט אַן אָפן האַרץ,
גייט אַן אויג אַ שלעכטס פאַרביי
און שטעכט זי מיטן שאַרפן בליק,
און זי איז פאַרביי.

פּאָל אַדן

לידער אין באַלאַדן (3)

מאַניש

(ניי באַארבעט)

צו וואָס איז אונזער לעבן גלייך ?
צו אַ טייך !
און די מענטשן - צו די פיש !

ס'וואַסער איז געזונט און פריש ,
וואָס'מיר שווימען אָן אַן עק ;
שטעלט דער שוואַרצער זיך אַוועק ,
ווי אַ פישער אויפן ברעג - -

שטייט דער שטן אויפן לאַנד
מיט דער ווענטקע אין דער האַנט -
כאַפט די פיש .

אויף אַ ווערעמל נישט קיין ריינס -
אויף אַ תאוהלע אַ קליינס ,
תעניג אויף אַן אויגנבליק . . . . .
אַנגעצויגן שוין דער שטריק ,

אין דער לופטן קוים אַ טרעסל ,
ס'פליט דער העכט שוין צונ'ם קעסל
אויפן פייער פון גיהנום . . . . .
און געפרעגלט און געבראַטן . . .

און — ימח שמו — מעקען אים
און מעוויסט: ס'איז מעשה-שטן
און ס'גערקאָט'ם,
ווייל דאָס ווערעמל ציט און ציט...

כ'זינג דעריבער אויך אַ ליד!
לעגט די אויערן צו און הערט!

* *

ס'איז געווען אמאָל אַן עלוי —
כ'וויסט נישט ווען און וואו אפילו —
נאָר אין פוילן, און, אַפנים,
אין דער גוטער אַלטער צייט...
און ביי גוטע פרומע לייט:

פרום דער טאַטע,
פרום די מאַמע;
די משפחה —
לומדים סאַמע,
און זיי שמען
אויף דער וועלט,
און מבינים גרויסע זאַגן:
זיי וועט אַלע איבעריאָגן
מאַניש — אונזער העלד...

צינד אינגאַנצן
זיבן, אַכט!
און אַ מתמיד —
טאָג, ווי נאַכט!

תורה זאפט ער, ווי א שוואַם;
און א קעפל - ווי א בליץ,
צי ארויף - צום העכסטן שפיץ,
צי אראָפּ - אין טיפסטן תהום!
ווי א וואַסער זופט ער ט"ז;
מעג דער רמב"ם זיין, ווי האַרב,
טרעפט ער באַלד אַריין אין קאַרב,
און אַ בקי שוין אין ש"ס...

און אַ שיינער יונג - אַ פּראַכט:
שוואַרצע פּאַקן, ווי די נאַכט;
רויטע ליפלעך - רויזן צוויי,
שוואַרצע ברעמען, ווי די בויגן,
ווי דער הימל פלויע אויגן, -
און דאָס פייערל אין זיי!

אַנצוקוקן איז אַ פּרייד
מיידלעך ווערן רויט און פּלאַס,
אַז ער ווייזט זיך אויף דער גאַס, -
אַז דער שיינער מאַניש גייט...

די יונגע רביצין אין חדר,
זיצט אַ גאַנצן טאָג פּסדר,
קוקט אויף מאַנישן און קוועלט -
אויפן קוימען לויפט און ברענט,
און זי זיצט פּאַרלעגט די הענט,
הערט, מפּלומרשט, ווי מען קנעלט...

און דער שכנה - שיינער אָדל
פּאַלט פון האַנט אַרויס די נאָדל, -
לאָזט זיך אונזער מאַניש הערן!
פרעסט דאָס הערצל מיטן הענטל,

דריקט דאָס אויַרל צו צום ווענטל,
און עס קייקלען זיך די טרערן — —

אַבער ריין, ווי גאַלד, איז מאַניש,
פון דעם אַלעם ווייס ער גאַר ניש'!
וואָס האָט אונזער מאַניש האַלד?
ער האָט ליב אַ בלאַט גמרא,
ער האָט חשק צו אַ סברא...
„שור שנגח את הפרה“!
אז מען שמועסט, אַ גאַלד...

*

און אין יענער צייט
האָט מאַניש אַלט עלוי געשמט!
קומען לומדים פון דער פרעמד
און רבנים פון נאַנט און ווייט
דעם עלוי פאַרהערן:
אַ נייער שטערן!
עס טאַנצן פאַר שמחה די זילבערנע בערד, —
וואויל דער מאַמען, וואָס האָט געטראָגן,
וואויל דעם טאַטן, וואויל איז דעם אָרט!
כ'גיב עס איבער וואָרט אין וואָרט,
נאָר וואָס אָרט זאָגן?

*

געלעבט האָבן דאַמאָלט
די אַלטע בעלי-בתים, —
מעשענע ברילן,
זילבערנע בתים,
גאַלדענע עטרות,
איזערנע מחות...
אַנדערע יאָרן,
אַנדערע כחות...

אין בית-המדרש -
קעפ אויף קעפ;
מ'לערנט אין הייל,
אויף די טרעפ,

ס'ווערט פאר חצות
קיין ליכט פארלאָשן -
אַ פראָשבע - אַ רענדל,
זורה מ'גראָשן!

*

הויכע בערג פארען אַ סך,
נאָר אַררט פון תנ"ך
מיט די שנייען אויפן קארק
איז אַן אויסטערלישער באַרג;

אויף זיין רוקן, ווי באַשריבן,
איז די תיבה שטיין געבליבן
נאָכן מפור. און מע הערט,
ווי זיין ליבער נאָמען שווערט
אייביק לעבן פאר דער ערד...

רצחע, מענטשל, גנבע, מסר,
כ'וועל נישט טאָפיען דיך אין וואַסער:
איך פארשטעל מיר בעסער ד'אויגן...
נ'הענגט אַרויס אַ פייילנבויגן
אויפן הימל לזכרון...

אַמאָל איז געווען, אַ פעקל מיט יאָרן, -
עס זיצט נאָך די תיבה טיף אין שנייען,
און עס לעבן דאָרט אין צווייען
ס'ס און לילית - מאַן און ווייב,
צוליב דער קעלט און צייט פארטרייב,

פון גיהנום גאַנץ פאַרבאַרגן ,
נישט אַ לייבער טעט-אַ-טעט ?

אינמאָל פרימאַרגן
סמאָל לייגט נאָך און רויכערט אין בעט ,
ליילית מאַכט טואלעט
קעגען דעם צוהר * , -
עס קלינגט אין טויער :
„העריין“ !
באַווייזט זיך , דערשראָקן , אַ שד ,
קלאַפט מיט די ציין ,
פאַרט אויפן פנים און צאַפּלט אויף דר'ערד' .

- אַ , קעניג מיין ,
האַסט פאַר דער וועלט
דיין פנים פאַרשטעלט ;
האַסט גאַרנישט געהערט ,
גאַרנישט געזען . . .
און צינד איז שוין שפעט , עס ציטערט דיין טראָן .

ז"ם שפּרינגט אויף : „הער באַראָן ,
וואָס איז געשען ?

אין קעניגרייך פוילן
האַרט ביי דער גרענעץ ,
שטייט זיך אַ שטעטל
גרויס , ווי אַ גענעץ .

(* אייגענטלעך , אַ פענסטער , לויט לעגענדע , אַ טייערער שטיין , וואָס
האַט באַלויכטן די תּיבה !

(כ'רעד נישט פון מקום!)
הערט מען עס זעלטן, —
הייזלעך, ווי ניסלעך;
שמות — געצעלטן!

דרייען זיך יידלעך
ארום, ווי די מתים;
מ'האָט קיין פרנסה,
מ'לעבט פון תעניתים.

אָן האַנדל, אָן וואַנדל
האָט תורה אַ קיום,
מ'פאַשעט למדנים,
ס'וואַקסן עלוים...

וואַקסט צינד אַ פריי,
וועט עס פאַרשעמען
פוילן און ליטע,
פרייסן און בעהמען...

וועט ער אויסוואַקסן,
לאַזטו אים פריי,
זע'מיר פאַרפאַלן,
ביסטו פאַרביי!

מיט אייזערנע ריטער
וועט ער אויב דרעשן;
און וועט אין גיהנום
ס'פייער פאַרלעשן!

וועט ער אונז יאָגן
מיט שרעקלעכן האַס,
ברענגען משיחן.
חלילה וחס!

ווי ס״ם האָט די ווערטער דערהערט,
איז אים די שמחה געוואָרן געשטערט,
פלאַמען אים אויף די אויגן רויט,
און ער שוויצט מיט טייוועלס קויט,
ווי אַ קעסל אויפגעברויזט,
לויפט צו לילית מיט דער פויסט...

— „זי איז שולדיק, זי אַליין!

די נוס איז האַרט,
נאָר, מיין מאַן, וואַרט
זי קנאַקט דאָך אונטער די ציין...
נצחון איז זיס;
גרייט אָן די שפּיז,
דער בראַטן וועט קומען אַליין!

ענפערט לילית און פאַרשווינדט
אויף די פליגל פון אַ ווינט. —

*

טראַ-ראַ-ראַ, טראַך!
וואָס איז געשען?
האַט נישט ווער ערגעץ
משיחן געזען?

ווען בלאַזט מען שופר?
אלול, נישט תמוז.
צי איז משוגע
געוואָרן דער שמש?

ס'בלאזט טראַמפייט ,
ס'קנאַלט און קנאַקט ,
אַן עקסטראַ פּאָסט
קומט אָן פון טראַקט !

בלאָזט די טראַמפייט ,
קנאַקט צו די בייטש ,
שטייט מען מיט אָפּפּענע
מיילער : וואָס טייטש ?

וואָס טייטש ?
געקומען פון דאַנציג אַ דייטש ;
האַנדלט מיט ווייצן , האַנדלט מיט קאַרן ,
ס'איז אינם שטעטל אַ מחיה געוואָרן ,
איינמאַל אַ קונה ! איינמאַל אַ צאָלער !
ס'בליצן די רענדלעך , ס'בלאַנקען די טאַלער !

פון פאַרשוס אַ רעגן !
פאַרלעגן די פויערן מיט פורן די וועגן ,
האַנדלען בטלנים ,
שוחטים , דיינים ,
מען לויפט , מען קויפט און פאַרשיקט . . .
גאָט האָט דאָס שטעטל מיט איינמאַל באַגליקט

און ס'איז געקומען אַ גאַלדענע צייט ,
מ'טראַגט אין דער וואָכן אַטלעס און זייד —
חתונות מאַכט מען טאַג-טעגלעך כּסדר ,
באַוואָפּן די שניידער מיט חתונה-קליידער !

עס זענען אָן הענט שוין די קלעזמער געבליבן ,
די חופה צעריסן , די שטאַנגען צעריבן .
מ'האַט שוין פון בדחן קיין פח צו לאַכן ,
מע קריגט שוין קיין וואַקס ניש' , הברלות צו מאַכן .

מ'האַט מיט איינמאָל פאַרגעסן די גויט :
ווער נעמט עס אין מויל , מע באַקט נישט קיין ברויט !
ס'ווערן געגעסן נאָר לעקעך און פלאַדן ,
און משקה — צום באַדן !

האַט דער דייטש זיך מיטגעבראַכט
איין איינציק טעכטערל — אַ פראַכט :
גאַלדענע לאַקן ביז די פיס ,
אויגלעך העלע , ווי די שטערן ,
און אַ קול — אַ פרייד צו זען ,
האַניק — זיס ,
און אין סאַמעט איינגעהילט !
רעדט זי , גלייך אַ פידל שפילט !
לאַכט זי — אַ קאסקאדע פרייד !
און דער טרעגער אונטער דער לאַסט ,
און אין קלויז , דער פרוש , וואָס פאַסט ,
נאָר מען לאַכט , קינד און קייט !
דאָך דער עיקר איז דאָס לידל ,
ס'רעדט אַ פידל , ס'זינגט אַ פידל ...
עס ווערט אַזוי זיס , ס'ווערט אַזוי באַנג ...

מאַניש לערנט שוין לאַנג אין קלויז ,
און טאָג אויף טאָג פאַרביי דעם הויז
מיט זאַנג און קלאַנג
גייט ער אין דער קלויז אַריין ,
און ער שטעלט זיך אָפּ אין טויער ,
זאַפט די לידער איין אין אויער .

און ס'פארשכורט אים ווי וויין, —
(א זינדיקן מענטשן, עפר ואפר!)
געמט דערנאָכדעם זיך צום ספר,
שווימען די זעלבע נגונים אַרויס,
זינגט זיי שטונדן אויפן זייגער,
און עס הערט פאַרבליפט די קלויז:
גישט קיין וואַלאַך, גישט קיין שטייגער,
און עס ציט די קליי אַרויס...

א חבר קוקט,
זעט ער, מאַניש זיצט פאַרצאָגט,
און פאַרציטערט, ווי אין פיבער,
און אַ שטערן בלאַס, ווי קרייד,
און פאַרקוקט ערגעץ ווייט
פון פענסטער אַרויס, פון ספר אַריבער. —
אוי, וואָס איז דיר, מאַניש, זאָג? —
און אזוי טאָג אויף טאָג,
טאָג אויף טאָג!
זעט די מוטער, ווי מאַניש פאַרשווינדט:
— „וואָס איז דיר, מיין קינד?
ווער האָט פאַרלאָשן, וואָס פאַר אַ ווינט,
די אויגעלעך דיינע, די שיינע הבדלות?
וואו האָסטו גענומען נגונים — יללות?

פלעגסט דאָך זינגען גאָר אַנדערע זאַכן,
ס'פלעגט דאָך פאַר תענוג ס'האַרץ אין מיר לַצאָכן
ביים חזן אין שול, צי שבת ביים טיש;
ווי אַ פויגל פריי, ווי אַ גלעקל פריש,
היינט — עפעס אַנדערש זינגט פון דיר אַרויס,
וואָס איז דיר, מיין קינד, דער מאַמען זאָג אויס!
עס שרעקט זיך די מאַמע דייך!

— „ווייס איך דען, מאַמע, וואָס ס'זינגט אין מיר?
כ'וויל גאַרנישט זינגען, עס זינגט זיך אַליין!
ס'פליען די קולות, ווי פייגל פון נעסט...
און אַזוי זינגט זיך, אַזוי ווי דו זעסט!“

און אין מקום איז געווען
פון קדמונים אַ מפולת:
(כ'וויל נישט נעמען אויף משקולת, —
פון אַ קלויסטער, צי אַ שלאָס;
כ'גיב עס איבער אות באות,
כ'האַב עס אין אַ בוך געלעזן...)

וואוינען לצים אין דער חורבה,
און מען קרייט דאָרט און מע לאַכט,
און זיי בילן, און זיי מיאושטען,
און זיי שרעקן נאַכט אויף נאַכט.

וואַרפן שטיינער פון די לעכער,
איבער הייזער, איבער דעכער,

און אויפן דאָך

גייט אויף דער וואַך

אַרום אַ הונט, קודלאַטע, ווילד,

וואָס האָט קיינמאָל נישט געבילט,

נאָר געשטשירעט מיט די ציין...

מילא, ציטערט הויט און ביין,

יידן, און להבדיל, קריסטן,

ווייכן לאַנג די גאַנצע גאַס,

און מיט הויכן גראָו באַוואַקסן,

שטייען הייזלעך פּוסטע-פּאַס!

קומט די נאַכט, באַווייזט זיך מאַניש

אין די שאַטן פון די ווענט...

און ער שלייכט זיך צו דער חורבה,

מיט די לאַצן אין די הענט —

אים באַגלייטן צוויי מלאכים :
אין דער לינקער זייט אַ שלעכטער ,
און מיט טרערן אין די אויגן
גייט דער גוטער און דער רעכטער .

און דער גוטער מלאך רוימט אים
אינם רעכטן אויער אריין :
„האַב אויף דיר אַליין רחמנות ,
זאָלסט פאַר גאַט נישט זינדיק זיין .“
דען די וועלט האָט ער באַשאַפן ,
וואָס אין הימל , וואָס אויף דר'ערד !
און די אַלע שבעים אומות ,
וועלכע לעבן אויף דער שווערד !
נאָר אַ תמצית פון די פעלקער
האָט ער יידן אויסגעצויגן ,
און זעקס הונדערט דרייצן מצוות
אָפגעמאַסטן , אָפגעוואויגן !
און וועט די היטער פון זיין תורה
מיט ש"י עולמות פאַרגעלטן —
זאָג זשע , בחור , איז אַ דייטשקע
ווערט אַזוי פיל שיינע וועלטן ?“

חוזק מאַכט דער שלעכטער מלאך ,
רוימט אין לינקן אויער אריין :
„וועסט דערנאָכדעם תשובה טון ,
און ער וועט דיר מוחל זיין !
האַט דען ראובן נישט געזינדיקט ,
אָדער דוד מיט בת שבע ?
און זיי לויכטן אין גן עדן !
ווייל ער האָט אַ גוטע טבע —

און אַ ליאַדע קרום, אַ טרער,
און אַ ווינטער-טאַג אַ תענית,
און אַ קרעכץ: איך וועל נישט מער,
און ער גלויבט דיר אויף נאמנות"...

הערט ער, מאַניש, די מלאכים,
און דער ישוב דוירט נישט לאַנג.
זי באַווייזט זיך שוין אין פענסטער,
און עס פשוטט איר געזאַנג.

קוים געהערט און קוים געזען,
און ער פליט שוין פיל פון בויגן...
בלויבט דער גוטער מלאך שטיין
זיט די טרערן אין די אויגן...

און אין חורבה ברענט די ליבע;
פלעדער-מיז און שפינען הערן
זייער זינגען, זייער לאַכן,
זייער קושן, זייער שווערן!

זי פאַרלאַנגט, ער זאָל איר שווערן,
אַז עס איז קיין ליידיק פלושן,
אַז ער וועט זי נישט פאַרגעסן,
אויף אַ צווייטע נישט פאַרטוישן.

און ער שווערט איר ביי זיין רבין,
ביי דעם טאַטן, ביי דער מאַמען,
און ביי אַלע נאָך צוזאַמען!...

— „זאָגט, וואָס נאָך, אום גאָטעס ווילן?“
און זי שעפטשעט: „ווייניק, ווייניק!
און ער שווערט איר ביי די פאות,

ביי די ציצית, ביי די תפילין,
אלץ פארברענטער און פארשייטער,
און זי שמייכלט און זי בעט זיך:
„שווער נאָר ווייטער, שווער נאָר ווייטער!“

ווייל אַ בחור קאָן פארפירן,
קאָן פאָרגעסן, – האָט זי מורא...
און ער שווערט איר ביים פרוכת,
ביים פרוכת, ביי דער תורה...

און זי רופט אָלץ: „העכער, העכער!“
זי וויל זיכער זיין אינגאָנצן,
און זי פשוט מיט די ליפלעך,
און די אויגעלעך – זיי גלאַנצן,

און זיי פליסן לויטער כשוף,
און ער האָט קיין לאַנגן ישוב,
שווערט ביים שופר של משיח,
„העכער, העכער!“ ביז ער האָט
דעם נאָמען גאָט...
פון זינדיקן מויל אַרויסגעזאָגט –

פון דער הויך אַ דונער שלאָגט!
פון גיהנום – אַ געלעכטער –
און פון שוועבל גייט אַ ריח,
און ער פליט שוין, פייל פון בויגן,
אויף אַ בעזעם אין דער הויך!

*

אויפן באַרג אַררט דאָרטן
איז אַ לעבן, אַ געפילדער,
ס'איז אַ באַל דאָרט אין דער תיבה,
און אַ שרעקלעכער, אַ ווילדער!

און ציגיינער פון גיהנום ,
צען קאפעל'ן מוזיצירן ,
און שאמפאניער - ווי וואסער ,
און די רוחות קאנקאנירן .
לאָמפן - טויזנט פעסער סמאָלע !
די רשעים זענען צויטן ,
גייט אַרום אָן עקסטרא שמש
מיט אַ שערל צו די צויטן !
און די קעניגין איז לילית ,
אין די אויגן האָט זי בליצן ,
טראָגט סמאל די לאַנגע
שלעפע מיט בראַבאַנדער שפיצן . . .

אָן דער זייט פון תיבה-טויער ,
ביי דעם לעפל פונם אויער
אָנגעשלאָגן , מאַניש שטייט . . .
ס'פיער ברענט . . . די שפיז איז גרייט . . .

ר' יאָסל

פאָעמע

כי עזה כמות אהבה

(די ליבע איז שטארק, ווי דער טויט)

(שיר השירים)

אַ שם אויף דער וועלט האָט ר' יאָסל געהאַט,
אַלס גאָר אַ באַרימטער מלמד;
גרעסער פון פאָטער ר' בערל פּמעט,
נאָך אפשר גרעסער זיין מעמד.

עס פליען פעטש ביי ר' בערלען, ווי האָגל,
אַ מוהל-נאָגל - אַ שערל!
ליידער, שוין נגנו געוואָרן דער נאָגל
ליידער, ער לעבט נישט, ר' בערל!

עס לעבן דאָך מאַנכע פון זיינע תלמידים,
עס שפּראַצט נאָך עד היום זיין נאָמען;
עס לעבן דאָך מאַנכע - מתנגדים צי חסידים,
זיי בענטשן עד היום זיין נאָמען.

זעסטו אַ דאַרקייט, אַן „איכות אָן כמות“,
קיין טראָפּן פּלוט אין די ליפּן,
זעסט עמיץ ציטערט אין זומער, אין תמוז -
אים האָט ר' בערל געקניפּן!

זעטטו אַ פּרוּמען, אַ שטילן, אַ שוואַן,
די אויגן פאַרלאַשן, פאַרטריפט -
דו הערסט אים ניט רעדן, דו הערסט אים נישט לאַכן -
ער זיצט אין עין-יעקב פאַרטיפּט.

זיין אשה שניידט קריעה, זי יאָגט זיך און האַנדלט,
און מוז נאָך די קינדער פאַרזאָרגן,
ער לעבט - אין אַ חלום, אַ נאַכטוואַנדלער וואַנדלט,
ווייסט נישט, וואָס היינט און וואָס מאָרגן -

ס'איז זיינס אַ תּלמיד! - עס קאָכט זיך ביי לייטן,
עס גייט וועגן שוחטים, דיינים;
מע הרגעט, מע מסרט, ער זיצט פון ווייטן,
פאַרקרומט און פאַרחלשט זיין פנים.

נישט זיין איז דאָס שטעטל, ער וויל גאָרנישט וויסן,
און לערנט זיך עין-יעקב כּסדר -
אים האָט גאַנץ זיכער ר' בערל געשמיסן,
אַ שריד ופּליט פון חדר!

רירט אים נישט אָן, לאַזט רוהיק אים לעבן,
לאַזט ביים עין-יעקב צופרידן!
עס האָט קיין למדנים ר' בערל געגעבן,
נאָר ציכטיקע, קראַנקלעכע יידן!

אין אייגענעם וועג איז ר' יאָסל געגאַנגען,
ער ציכטיקט די גרעסטע קונדייסים;
ר' בערל - אַ שערל, ר' יאָסל איז צוואַנגען,
און שרעקט נאָך מיט רוחות, מיט מתים.

עס האָבן די קינדער ס'גיהינום געפילט,
סמאָלע ברענט ביי זיי אין מוחל,
דאָס יונגע בלוט אין די אָדערן קילט,
מע זעט אויף אַ ליפּ נישט קיין שמייכל!

קוים האָט ער פון אונטער די ברעמען געפלינצלט ,
עס ווערן די אויג'לעך פאַרלאָשן !
עס ווערן די הייטלעך , ווי פאַרמעט גערינצלט -
ער האָט מיט קבלה געדראָשן !

דאָס איז פאַר עלטערן טאַקע דערקוויקנד ,
מע האָט אים געלויבט און געהויבט :
נשמהלעך האָט ער גערויכערט , געטריקנט ,
און גופים , ווי לייוונט געפלייכט !

עס האָבן די קינדער עכט-יידישע פאַרבן !...
חנעוודיק : הויט נאָר און ביינער ...
עס טרעפט אַפילו טייל קינדערלעך שטאַרבן ,
נאָר די נען , חלילה , וועט קיינער !

אַ לאַך איז אַ חטא , און אַ שמייכל איז גיפט ,
פאַר אַלעם דעם ברענט מען און בראָט ,
און לצים , און רוחות באַוואַיגען די לופט ,
די בריקלעך פון הינטער דער שטאַט !

וואו נאָר אַ מפולת , אַ קרעטשמע , אַ מיל ,
פול אַלץ טייוולאָנים און מתים ...
און יעדע נאַכט איז פול מתים אין שול ,
דאווענען אין קיטלען , טליתים !

עס וואַלגערן זיך רוחות אין ליידיקע גאַסן
אַ חוץ אין גיהנום , אין תּפּת ,
אין עולם הדמיון - מיליאָנען , מיליאָסן ,
גלגולים אין חיות און עופות !

אין וועלדער בלאַנדזשען געקאָוועט אין דיבעס ,
עס פוילט זיי פון רעגן דער רוקן ,
אין חיות הקדושות , אין שרפים נוראים ,
און קלאַגן , און בעטן זיך תיקון !

אַחוץ נאָך פון יענע „מורידין ולא מעלין“ ...
(וואָס טרעפט זיך נישט איין אפיקורס) .
אין כּף-הקלע געשליידערט , ווי פּיילן ,
געוואָרפן עד סוף כל הדורות !

אַ מלאך , אַז ס'זינדיקט , וויל גאָט נישט הערן ,
קיין תירוץ , און עפנט די „שלויסן“ ...
עס פאַלט פונם הימל אַ ליכטיקער שטערן -
גאָט האָט אַ מלאך פאַרשטויסן !

עס זינקט שוין דער ליכטיקער שטערן אין ים ,
עס דינט שוין דער מלאך אין גיהנום דעם „ס"ם"
אין חיות הקדושות , אין שרפים נוראים ,
געפינט דער רבוננו של עולם חטאים -
וואָס האָפט נאָך אַ בשר ודם ?

ס'גיהנום באַשרייבט ער גאָר לייכט , ווי אַ פעדער :
עס דאַכט זיך גאָר טייכן און פעלדער !
ת"ו מאות פרסא , גאָר גערטנער און סעדער ,
און סאַמע אַנטיפקע די וועלדער .

נישט מיטן אויג צו דערזעען די לאַנקעס ,
פאַשן בהמות זיך טאַג אַזוי נאַכט ,
און איבער זיי פליען דאָרט אָסעס און באַנקעס -
אַ רשע דערזעט עס און לאַכט !

באַלד ווערט אים פינסטער און חשך פאַר די אויגן ,
אַ שרעקעניש ליגט אויפן פנים !
עס זענען קיין פויגל , נאָר רוחות געפלויגן ,
עס פאַשן זיך סאַמע טייוולאָננים ! ...

ימים און טייכן - נאָר שוועפל אויף בעדער ...
הייס ווערט דעם רשע און קאַלט -
דערנער און פאַקשיווע וואַקסן אין סעדער ,
ס'איז קיין אַנטיפקע דער וואַלד ! ...

פון שוואַרץ פייער נאָר וואַקסן דאָרט ריטער !
די לאָנקעס - געמויזעכטס צום זינקען ...
עס ציט , ווי אַ סמאָלע , ס'איז זומפיק און שיטער ,
זיי ווערן אין נעבל דערטרינקען !

באַלד שלעפט אַן אָסע , אַ באַנק ביי די האַר ,
ער שלעפט , און עס קנאַקן די גלידער ,
און שטעלט זיי צוריק אין געמויזעכטס אַנידער
און זינקען שוין ווייטער אַ יאָר ! ...

און פאַליעס , און רעדער , און תליות צום הענגען ,
און קעסלען מיט סמאָלע צום בריען ,
און קאַלך-איוונס צום בראַטן , צום זענגען ,
און צוואַנגען - די נעגל צו ציען ,

און פייער , און פלאַמען , און אויטאָ-דע-פעען ,
און אַלץ וואָס אַ איד האָט אין גלות געזעען
און אָפגעלעגט אין גיהנום אַרכיוו , -
דאָס אַלצדינג פאַרטיילט ער , די שרעקלעכע זאַכן
פאַר מוקצה , פאַר רעדן , פאַר שטיפן , פאַר לאַכן ,
און לויט דעם שטרענגסטן טאַריף !

ב

אינגאנצן א שטוב מיט אן אלקער די וועלט,
וואו ס'האט געלעבט און געליטן מיין העלד!
(א יידישער גבור, וואָס האָט איר געטראַכט!)
אין שטוב וואוינט גבריאָל עם ציפע זוגתו,
א ייד גאָר אַ פּראָסטער, ו פּרנסו:
אַ שוסטער בייטאָג און אַ וועכטער ביינאַכט!

קרום איז דאָס הייז, פאַרוונקען, געבויגן,
דער דאָך מיט אַ דיוואַן פון מעך איבערגעצויגן,
באַוואַקסן - אַן אַלטע מצבה! ...
די שויבן פאַר עלטער פאַרגרינט און פאַרגעלט;
דאָך האָט אינם שטיבל קיין לייכט נישט געפעלט:
עס איז דאָ אַ „צוהר“ אין תיבה!

דער צוהר איז ציפע, מען פלעגט זי אַלס מיידל
צו רופן ביים פאָטער - „דער קונדאָס אין קליידל“;
געשטיפט נאָר, קאַטאַוועסלעך געטריבן ...
דאָס האַרץ איז אַ גאַלדנס, דאָס צינגל אַ קניפיק;
היינט איז דאָס זעלבע, זי טראָגט נאָר אַ טשיפיק,
דער קונדאָס, דער שפּאַס איז געבליבן!

דער קוימען-אויוון איז אָפּגעשיילט גאַל ...
די פליים: נאָר דראַטוועס און פלעקער, אַן אַל,
אַ שענקל, צוויי אַרעמע בעטן ...
וואָס איז ער? אַ וועכטער, אַ שוסטער אינגאנצן,
נאָר אַליץ הייבט אָן שיינען און לייכטן און גלאַנצן,
אַ ציפע הייבט אַליץ אָן צו גלעטן.

מיט לייכטיקע שטרעלן פון ד'אויגן די בלויע,
זיי שלאָגן זיך אָפּ ביי גבריאָלן אין גרויע,

מיט ליכט ווערט באגאָסן די שטוב!
און שטייל, וואו מ'הערט נישט דאָס לעפן נון גאָס,
נאָר דאָרט אינם אַלקער, ווי טרויעריק און נאָס,
דאָרט, וואו ס'האָט קיינער נישט ליב -

וואו הייליקע ספרים אַרום אויף די ווענט,
ווי אַ קאָגאָניעץ אָן אייביקער ברענט, -
דאָרט איז ר' יאָסעלעס וועלט!
וואו ס'פליען נאָר פליגן און שפינען נאָר וועפן,
דאָרט פליט ר' יאָסל און שפינט אָפּ זיין לעפן,
דאָרט לערנט ער קבלה און קנעלט!

ער האָט זיך באַדינגען אויף קעסט און קוואַטיר,
ליכט ברענגט אַ ביסל די שויבענע טיר...
איך ווייס נישט: אָן אַלמן, אַ גרוש?
נאָר עלנט אַ שטיין, נאָר תעניתים, סגופים,
ענויים און שמות, השבעות, צרופין -
אויף אייביקע יאָרן אַ פרוש...

אין אַלקער דאָרט קנעלט ער און ס'טרעפט זיך ביינאָכט
ר' יאָסל בלייבט זיצן גאָר ראַפטום פאַרטראַכט,
און גלאַצט מיט די אויגן גאַנץ לאַנג אויף דער טיר;
עס דאַכט, ער שווייגט, און עס לאָזט זיך דאָך הערן,
אַ פרעמדס, אַ קול גאָר, פול ווייטאַג, פול טרערן,
און לערנט מיט די קינדער דעם שעור!...

עס שרעקט די תלמידים, עס לעכערט אין אויער,
עס שטעלן זיך האָר און נעגל קאָפּויר,
און פּלוצלינג - דאָס קול הייבט אָן לאַכן!...
מע ווייסט עס אין שטעטל, מע קלערט, און מע טראַכט...
אַ סברא, דער „מגיד“ באַווייזט זיך ביינאָכט...
מע וואַרט נאָך אויף גרעסערע זאַכן!

דינטער ביינאכט, און קיין קריש אָפגעבראַכן,
דאָס ליכט נישט אַפילו מיט שפילקעס געשטאַכן,
קיין האָר געצויגן, ווי ס'טרעפט אין חדרים;
פאַר, אונזערס' אַ תלמיד איז דאָס נישט קיין שטייגער,
אויסגעברענט האָט עס, ס'איז ניין דער זייגער, -
די קינדער פאַרמאַכן די ספרים!

עס שלייכן אין שניי שוין די אָרעמע קינדער,
עס פריירן די פיסלעך, מע גייט נישט געשווינדער,
דרך ארץ, די אויגלעך פאַרגלייסט!
פון שניי נישט קיין קוילן, דאָס איז נישט קיין אַרט,
אַהיים גייט מען רוהיק, פאַמעלעך... וואָס וואָרט
דאָרט אויף די קינדער? ווער ווייסט?

וואָס קומט אים אַקעגן, ווען ר'עפנט די טיר?
דעם טאַטנס אַ שמייכל: צי קענסטו דעם שעור?
אַ קניפ... און גאָר אפשר - די מוטער?
זי שטעלט אים ביים וואַרעמען אויוון אַ נידער,
זי ווישט אים דעם שטערן, דערוואַרמט די גלידער,
באַגייסט אים קאַרטאַפּלעס מיט פוטער.

איין יינגל בלייבט דאָך אין חדר אַליין,
אויף אים האָט קיין האַרץ נישט געקלעמט! ...
אים וואָרט נישט קיין מוטער, ער האָט נישט קיין היים;
אַ יתום, אַ קינד פון דער פרעמד.

ער איז ביי ר' יאָסלען אויף דירה און קעסט,
ער ליגט שוין אין בעטל פאַרקנוילט...
ער שלאָפט שוין און ציטערט אינגאַנצן; ווער ווייסט,
וואָס פאַר אַ חלום אים גרוילט!

גאָט ווייסט, וואָס אים חלומט! צי שמייסן אים שדים,
און פּייערדיק פּילט ער די רוט!
צי בייסט אים דער הונט פון גיהנום דער שוואַרצער,
און זויגט אפשר לייִלית זיין בלוט?

און אפשר געוואָרפן אין גרוב צווישן שלאַנגען,
מע גיסט אים גאָר שוועבל אין מויל! ...
ער שווימט אין זיין אייגענעם שווייס אינם קאַלטן,
עס יאָגט אין די ביינדלעך אַ גרויל.

אין בעט קעגנאיבער שלאַפט נאָך נישט ר' יאָסל,
פאַרטראַכט און דער שטערן פאַרצויגן,
אין פינסטערן אַלקערל לייכטן און גלאַצן,
ווי פאַספּאַר, די ווילדע צוויי אויגן ...

אין דורך אַ שפּאַרע פון טיר שלאַגט אַדורך,
און פאַלט אויף זיין פנים אַ לייכטיקע שטראַל,
ווי בלאַס איז זיין פנים, אויף אים איז צעגאַסן,
אַ מין עגמת-נפש, אַ שרעקלעכער קוואַל ...

עס הערן פון הינטערן ווענטל זיך שטימען
פון לייכטיקן צימער אַרויס;
גבריאַל, דער וועכטער, געזעגנט זיך צינדערט
מיט ציפּען, זיין ווייב, ביז בעלות ...

ערשט נאך אַ חתונה — קושן זיך ביידע . .
— גאָט זאָלן גע'ן פעסערע צייטן,
קאָן איך אַלס שוסטער אויך האָבן פרנסה . . .
און לעבן, ווי ס'לעבט זיך ביי לייטן.

דערווייל גאָט צו דאַנקען, האָב'מיר דאָך פרנסה...
ציפע, ס'איז שפעט, לאָז מיך גיין"...
זי כאַפט אים די באַק אָן, און קושט אים נאָך שטאַרקער,
— "האָסט אויף דער באַק אַלע ציין!"

אַרויס גייט דער וועכטער, ר' יאָסל שליסט ד'אויגן,
און זיפצט אָפּ פון האַרץ, פונם טיפּן...
ער עפנט זיי ווייטער, זיי גלאַנצן נאָך ווילדער,
הערט ער פון דרויסן דאָס רופן:

— "היט אייך פאַר פייער!" "פאַר פייער", "פאַר פייער!"
און ציטערט און שוידערט אינגאַנצן...
שטיל איז אין שטוב שוין, דאָס ליכט איז פאַרלאָשן...
נאָר זיינע אויגן — זיי גלאַנצן!

פיבערהאַפט גלאַנצן די ווילדע, די אויגן,
ער ליגט אַלץ פאַרטראָגן, פאַרטיפּט;
מיטערנאַכט זעצט ער זיך אויף, ווי דערשראָקן:
— "חיימל", וועקט ער און רופט...

חיימל כאַפט זיך מיט שרעק אויף פון חלום,
אין ד'אויגן נאָך ציטערט אַ טרער.
— "חיימל — הייסט ער אים, — לעג צו געשווינדער,
צום ווענטל די אויערן און הער:

— "צי שלאָפט שוין די אשה, צי שלאָפט זי שוין דאָרטן?
בויג צו די אויערן און האַרץ!"
און חיימל ענטפערט: "ס'איז פינסטער אין שטוב שוין,
מען שלאָפט שוין, איך הער נישט קיין שאַרץ!"

— „אָ, חיימל, הער“, מאַכט ווייטער ר' יאַסל:
„ערגער ווי שעטנז, ווי טרפות,
אָ, טויזנט מאָל ערגער נאָך זענען די נשים,
די נשים, זיי זענען מכשפות!

„און שטאַרק איז דער פשוף, פון ווייטנס דער פשוף
ער ברעכט דורך מויערן און ווענט,
עס ליגט דאָס גיהינום ביי זיי אין די אויגן,
עס ווערן נשמות פאַרברענט!

„עס שפּריצן פונקען אַרויס פון די אויגן,
דאָס פייער — גיהנומדיק שוואַרץ! ...
מיר שלייגען איין מיטן אַטעם נצוצין,
פון זיי שטריקן זיך פעדים אין האַרץ!

„דער יצר-הרע פלעכט ווייטער די פעדים,
איז מיט זיי מבבל דעם מח,
און בינדט די נשמה מיט ד'אייגענע פעדים,
ביז זי בלייבט ליגן אָן כח!

„ער בינדט און ער פלעכט, די נשמה בלייבט ליגן,
פונקט ווי אין שפינוועפס אַ פליג,
ביז זי בלייבט ליגן פאַרשמאַכט און פאַרחלשט,
און זעט ער, אַז ס'איז שוין גענוג,

„באַווייזט זיך אַרויס ערשט דער שטן המשחית,
אין צ'לם פון אשה פאַרשטעלט ...
עס ציטערט און צאַפּלט די פליג, די נשמה,
זי זעט שוין, עס עקט זיך איר וועלט!

און פונקט, ווי אַ שפּין מיט אַ פּליג אַזוי טוט ער,
דער שטן המשחית, דער ס"ם,
ער זויגט אויס איר חיות, איר זאָפּט און איר בלוט,
און לאַכט זיך נאָך אויס מן-הסתם!

וויילד הייבט זיך אופ'עט ר' יאָסל און זעצט זיך,
חיימלעך פונקט קעגנאיבער:
„דעם יצר-הרע ווער גובר איז, חיימל,
הערסטו, איז טאַקי גבור!

אַ, חיימל, הער, איך זאָג דיר נישט מער,
די וועלט - צו וואָס איז זי גלייך?
די מענטשן - וואָס נישט? - זיי זענען נאָר פיש,
זיי שווימען אַרום אין אַ טייך...

פאַרשטייט מן-הסתם, דער פישער איז ס"ם,
ער שטייט זיך ביים טייכל, ביים ברעג,
און לאָזט אָפּ דעם לֵץ, די אשה - זיין נעץ...
רחמנא-לצלן, איז אַן עק!" -

ג.

פינטערע רוחות און שדים - צערינט!
צעיאָגט אייך, טייוולאָגים! גיהנום - פאַרשווינד!
צערייס זיך, דו שפינוועבס! - ווי שפיציקע פּייל
שטעכן די זוניקע, גאָלדענע שטראַלן.

עס איז גרויסער טאָג שוין! איך טרייב קיין קאַטאָועס,
די פּראָסטע זון מיין איך! ר' יאָסלס בעל-בית,
דער שוסטער בייטאָג און דער וועכטער ביינאַכט,
צעצייט זיך און עפנט די אויגן - דערוואַכט!

ער זאָגט „מודה אני“ און רייבט זיך גוט דורך
די אויגן; אים וואונדערט, ער הערט נישט קיין שאַרף,
עס וועקט אים אויף ציפע טאַג-טעגליך כסדר,
וואו איז זי געגאַנגען? וואָס קנעלט נישט דאָס חדר

צו איז עס אַ חלום? ער קנאַקט זיך די הענט,
ער קוקט אויפן קוימען - אַ פייערל ברענט,
עס קאַכט זיך אַ ייכל, ער פילט עס אין מויל,
ער שפרינגט שוין אַרויס פונם בעט, ווי אַ קויל!

ער כאַפט די שטיוול, ער ציט שוין ביי די אויערן,
שמייכלט, עס ווערט דאָך דער שמיכל געפרוירן,
עס ווערן נאָך טריבער די אויגן די מאַטע,
און דרייט דעם פארמאַרזשעטן קאַפּ דעם קודלאַטע,

וואו זענען זיי אַלע, ר' יאַסל, די קינדער? -
עס ווערט אים אומהיימליך, עס שרעקט אים דאָס וואונדער;
ער קנייטשט זיך זיין שטערן, ער הייבט שוין אָן זאָרגן,
פונקט יאַוועט זיך ציפע פון אַלקער: „גוט מאָרגן!“

פאַרשוואונדן דער וואַלקן, די זאָרג שוין פאַרפליגן,
און ליכט אויפן פנים און פרייד אין די אויגן!
זיי קוקן און שמייכלען גוטמוטיק, ווי קינדער;
קיין צייט איז צו פרעגן, פאַרגעסן דאָס וואונדער.

ער גיסט אָפּ די נעגל, זי גיסט אויס די שיסל,
און וואַשט אים דעם קאַפּ שוין, אים פרעסטלט אַ ביסל,
דאָס גרויסע קינד ציטערט, זי זיפט אים און ווישט,
און קעמט אים, ער שמייכלט דערקוויקט און דעפרישט.

דעם תפילין-זאק כאפט זי אראָפּ פון דער וואַנט,
דערלאַנגט אים. — „צינד דאָוון!“ ער כאַפט מיט איר האַנט
עס רייסט זי אויס ציפע: „ניין, מאַרזאָק, צינד ניש!“
ער דאָונט, זי שוימט שוין און גרייט שוין צום טיש.

אַט וואַסער צו וואַשן, אַט פעפער און זאַלץ,
אַט מעסער און לעפל און רעטעך מיט שמאַלץ;
עס דינען די פינגער אַלס גאַפּלען גאַר פיינע,
זיי מאוסן זיך גאַר נישט — אַ שיסל נאָר איינע...

ער שפייט אויס „עלינו“, און שמייכלט גאַנץ ליב,
זי גיסט שוין דאָס יזיכל, עס שמעקט שוין אין שטוב,
געבראַקט אינם יזיכל דריי געכטיקע פייגל...
נאָר פלייש גאַר אַ פייצל, עס דאַכט זיך פאַר פייגל...

דער קאַפּ דער קודלעטער ער הייבט זיך אָן פויגן,
עס ווילט זיך דעם נאַשער, ער בלאָזט אויף די ליפן;
ציפע פאַרשטייט אים און טראָגט אים אַ קעגן,
אַ קוש גאַר, אַ הייסן דאָס מויל צו פאַרשטופן!

נאָר זי דערמאָנט זיך, ווערט טרויריק און באַנג,
עס איז איר גאַר פון די געדאַנקען אַרויס:
„צי וויסטו, גבריאַל, דער יתום איז קראַנק,
דעריבער דאָך קנעלט היינט ר' יאָסל אין קלויז!...“

ר'איז הרב דער יתום, גאָט היט און באַשירעם!
וואָס קלערסטו, ער פייניקט די קינדער, די ווערים,
צינד שלאַפט ער. נאָר פריער, דו זאָלסט געוועזן הערן,
אַ גאָסט רחמנות! — עס ווייזן זיך טרערן,

אין טונקעלער ווערן די אויגן די בלויע,
די ברוסט אין איר ציטערט, דאָס פנים ווערט ווייס.
„ר' יאָסעלע - הערסט - איז אַ חיה נוראה,
איך וואָלט אים צעריסן אויף שטיקלעך פאַר כּעס!“

— „ציפע, פאַרוואָס?“ — „אַך, אַ קלייניגקייט גאָר,
מע נעמט אַזאַ יונגל, אַ יתום פון ווייט...“
— „גיי שוין, גיי, ציפע... אויף מיר אַזאַ יאָר,
ווי פון דעם יתום וועט ווערן אַ לייט!“

— „דערווייל, זע איך, איז ער פאַרחלשט אָן כּח!...
ווי האָט מען קיין יהדות - צו מוטשען אַ קינד!“
— „אוי ציפע, ציפע, דו שריי גאָר נישט הויך,
פאַר דער נשמה איז דאָס אַלץ געזונט!“

ער ציט זי צו זיך, זעצט זי אויף דער שוים.
„אַזוי רעדן, ציפעניו, רופאים נאָר, דראַבעס!
מיין נאָר נישט, ציפע, ס'רחמנות איז גרויס,
זאָלט הערן „אַלשיך“ אין שולעכן שבת.“

„אוי, דו זאָלט הערן! נשמה איז אַש.
אַש איז נשמה, דאָס הייסט: אַ פייער!
און אַז זי פלאַקערט, פאַרברענט זי דאָס פלייש...
נאָר, אַז זי ברענט, אַז זי פלאַקערט איז טייער!“

„זען בחוש קאָנסטו, עס וואַקסט אין דער ברייט,
עס וואַקסט אין דער לענג נאָר אַ שוסטער אַ גראַבער,
אַ שניידער, אַ קצב; דאָס רביל, קוק אָבער
אָן חיות, אָן לעבן און קוים וואָס עס גייט!“

באַטראַכט די דיינים! פאַר דאָס זייער לוינ
איז דאָרט, וואו דער גוף איז שוין גאַרנישט קיין גאה;
אין בית-דין של מעלה, וואו, ציפעניו קרוין,
קיין שניידער, קיין שוסטער, האָט גאַרנישט קיין דעה!

ווייל דאָרטן — אויס עזות, דאָרט מאַכט מען קיין כוסה,
קיין שניידעריש ווערטעלע גילט גאַרנישט דאָרט,
דאָרט ויצן אבות, צדיקים גאָר גרויסע...
און גאָט אַליין לערנט, מען הערט יעדעס וואָרט!

הלואי וואָלט דיין מאַן אַזא פנים געהאַט,
און זאָל נאָר די שוואַרציטשקע פינטעלעך לעזן!
דאָ שפּרינגט אויף ציפע: „און איך זאָג דיר גלאַט,
אַז איך וואָלט דאַמאָלט דיין ווייב נישט געוועזן!

„איך בין אַ שניידערס אַ טאַכטער, מעגסט לאַכן,
מיין שכל וועט אייביק שוין שניידעריש בלייבן,
מען זאָל באַדיי פעקל-פלייש דאָרט פון מיר מאַכן,
הערסטו, גבריאַל: קאַסטרוי זאָל מען טרייבן,

„איך וויל קיין געווייקטן, קיין הערינג, קיין גולם,
איך קאָן נישט ליידן, און מעג דין פאַרדריסן,
עס שלאָגט מיר קאַפּור, דערזע איך דעם עולם,
די וואָנסעס מיט טאַבאַק, דאָס הוסטן, דאָס ניסן...“

זי זעצט זיך צוריק אויף דער שוים ביי גבריאַל:
„גיב מיר נאָר, מאַרזאַטש, די וואָנסעס צו שפּילן,
זיי מיט דיין אלשיך נישט גרויס!
תורה קאָן איך דאָך פון „צאינה וראינה“,
תורה איז תורה, צי די, צי יענע...
הודע מיך נאָר אויף דער שוים!

„שרעק דיך נישט! גלייך אויס דעם שטערן, און שמייכל,
איך וועל דיך לערנען, דיין ציפע האָט שכל!
זיי פירן אַרום ביי דער נאָז!
פאַרוואָס קומט גן-עדן, זאָלן זיי מיר זאָגן,
נאָר געלעניש-זאָכעניש, נאָר חולה-מאָגן?
גבריאַלטשע, איך פרעג דיך, פאַרוואָס?

„צי זענען געוועזן אויך שוואַך און אָן אָטעם
יעקב אבינוס עשרת השבטים?
געדענקסט: אַז אַ קול זאָל דערלאַנגען
ביזו פרעהן צום פאַלאַץ, געדענקסטו, גבריאַל,
פרעה פאַר שרעק — אַ טאַלעץ פון דער שטול...
און היינט-זשע דאָס שפּרינגען אויף זאַנגען!

„און יוסף הצדיק האָט נישט קיין גן-עדן?
און איז דאָך געוועזן גאָר שיין, ווי די וועלט,
און האָט זיך גאַרנישט דאָס פנים פאַרשטעלט,
כאַטש אייף אים קוקן אי ווייבלעך, אי מיידן!

„און וואָס איז געוועזן, זאָג, שמשון הגבור?
ווייל זיי פאַרדרייען דעם קאַפּ, די גנבים!
הערסטו, גבריאַל, איך זאָג דיר דעריבער...
הער נישט די שוטים, הער נישט די פּלבים!

דעם פינגער לעגט ציפע אַרויף אויפן נעז:
„און וועסט נאָך, גבריאַל, אַמאָל ווערן געוואָר,
ס'שטיילטשקע וואַסער, ס'קליינטשיקע גרעזל,
איז דאָך... זי רוימט אים אַ סוד אויפן אויער...

ער שמייכלט האַלב גלויביק: „עס קאָן אפשר זיין!
זיי שפּרינגען אויף ראַפטום, זיי האָבן געהערט
אַ זעץ פּונם אַלְקער, זיי לויפן אַריין,
אַראָפּגעפּאַלן איז דאָרט דער יתום אויף דר'ערד.

פון מיילעכל פיענע: א, מאמעניו קרוין!
קום שוין געשווינד, מיר די שפין צו פאריאָגן;
זי שטייט אויף מיין קעפל, אָט נאָגט זי מיך שוין,
זי וועט מיר דאָס פלוט מיינס... זי וועט מיך אויסנאָגן!

גאַנץ לאַנגזאַם איז צו זיך דער יתום געקומען,
און קוים איינגעשלאָפן נאָך טיי מיט ציטריין...
— דיר וועל איך, ר' יאָסעלע, צאָלן מוזמן...
פאַר אים זאָל זיין מוטער אין הימל זיך מיהן!

„שניידעריש“ וועט זי אים שטעלן שוין אַ חופה,
און גאָט זאָל דעם יתום די כוחות דערפרישן!...
פאַר פעס און רחמנות ציטערט אַזש ציפע,
זי הייבט אָן דעם יתום צו גלעטן, צו קושן...

ער בלייבט שטיין אַ רגע, גלייך ר'האַט אַ ישוב,
די ליפן פאַרבייסט ער, דאָס פנים פאַרביטערט,
ער לעגט די הענט אויף דער קליאַמקע, זי ציטערט
און שעפטשעט: „רבונו של עולם! אַ פשוף“...

גבריאָל דערזעט אים, בלייבט קאַמיש דערשראָקן,
עס פאַלט פון דער האַנט אים דער האַמער, דער פלאָקן:
דער קוימען איז ליידיק, ר' יאָסל קומט עסן;
זי האָט זיין יויכל פאַר צרות פאַרגעסן.

דורך גייט ר' יאָסל, אין אַלקער איז טונקל,
דערזעט ער נישט ציפען, גייט גלייך צו צום ווינקל,
צום קינדערשן בעטל, דערזעט זי אין עק,
און בלייבט שטיין פלוצלינג פאַרשטיינערט פאַר שרעק.

און ציפע שמייכלט : „זייט מוחל, איך בעט אייך,
איך האָב מיך פאַרשפעטיקט, איך גיי אייך ערשט קאַכן ;
מען טאָר נישט אָפטרעטן פון קראַנקן, איר זעט דאָך,
אַ שפּין איז אויף אים דאָ אין חלום געקראַכן .

„נאָר זאָגט אים כאַטש היינט נישט קיין מוסר, ר' יאָסל,
אויסרוען זאָל ער זיך, אויסשלאָפן פריער !
איך וועל אייך גרייטן צום טיש, היינט, ביי מיר,
אַט, מאַך איך שוין פּייער און שטעל צו דעם ראָסל .

„און וועט זיין אַלץ פאַרטיק, וועל איך אייך שוין רופן,
צעהאַק אַ פאָר שפענדלעך, געשווינדער, גבריאַל !
ר' יאָסל זיפצט אָפּ פונם האַרץ, פונם טיפן,
און פאַלט אַנידער ביים ברעט אויף דער שטול ...

ער זיצט אויפן בענקל אָן אַטעם, אָן כּח,
עס פּלאַמען ווילדע געדאַנקען אין מוח,
און צינדן אונטער די אויגן, זיי ברענען ...
ער שפאַרט דעם קאָפּ אָן ביים יתום צופיסן ;
אים ווילט זיך דעם ווייטאַג פון האַרץ אַרויסגיסן,
עס ווילן זיך די טרערן פון ד'אויגן נישט טרענען .

זיי זידן אין ד'אויגן און ווערן פאַרברענט .
„רבּונו של עולם !“ פאַרברעכט ער די הענט .

„רבּונו של עולם, דו הייסט דאָך „רחמנא“,
צי בין איך פאַרביי שוין, האָב איך קיין תקנה ?

עס העלפט נישט קיין חלשן, בעטן און שרייען,
„הבא לטהר ...“ וואוּז דער „מסעיין“ ?

דער יצר הרע איז פרעה... מצרים...
זאָל זיין, רבוננו של עולם, „בשלה“!
עבודת-הפרך... דיין עבד... באַפרייען!...
שיק מיר דיין הילף שוין, באַדיי דורך אַ מלאך.

אין זכות פון צדיקים, קדמונים און אבות, (*
זאָל זיין מיין רעכטע און לינקע מרכבות...
איך ברען, ווי אַ גלאָזניע, גאָט, שלעפּ מיך אַרויס
פון העלישן פייער, עס ברענט שוין מיין פלייש!
לאָז ווערן מקוים: כאוד מוצל מאש;
אַניט לעש - דאָס העלישע פייער שוין אויס!

ווי אַ קינד ביים טאַטן בעט איך זיך ביי דיר,
גאָט, מאַך זי מגונה, גאָט, מאַך זי מכוער,
אַניט - כאָטש זאָל פלייבן דער וועכטער אין שטוב!
איך וויל נישט קיין יחוד, כ'וויל בעסער שטאַרבן!
פחוס הנשבר? צעברעך, ווי אַ שאַרבן,
איידער דער יחוד - שוין בעסער אין גרוב!

און גייט ער אַוועק גאָר, און רופט זי מיך עסן...
גאָט! כ'וועל דיין הייליקן נאָמען פאַרגעסן...
די שלעכטע מחשבות, זיי ברענען און זידן!
רבוננו של עולם, דאָס זעסטו גאָר איינער,
אין האַרץ און אין מוח, אין מאַרך פון די ביינער,
אין רמ"ח אברים, אין אַלע שס"ה גידן!

די קליפה וועט גובר זיין, ס'וועט איר געראַטן,
רבוננו של עולם! שריי גאָך אָן דעם שטן!
איך וויל קיין נסיון. אַ! לאָז ער זיך ווענדן,

(* עין תפלה ליצ"ה, סדור אורח חיים

צו גרויסע צדיקים, צו שלמה אבעט,
וואו ס'וואָלטן אים, „ששים גבורים“ געפלעט
מיט שווערדן פון אונטער די לענדן!

דער וועכטער געזענגט זיך צינדערט מיט איר,
ער הערט אים אַרויסגיין, עס קלאַפט צו די טיר.
„חבל על דאבדין!“ רופט ער פאַרביטערט!
ער רייסט זיך די פאות, קנייפט זיך די באַקן,
און הייבט אָן די פינגער צו ברעכן, צו קנאַקן,
ער בענקט נאָכן רופן און שרעקט זיך, און ציטערט!

ד

ער ריטשט זיך פון בענקל, ער בלייבט ליגן כורעים,
ער ווייַל זיך אויפהייבן; אומזיסט זיין באַמיען,
ער חזרט און חזרט אַלץ: „ששים גבורים“,
און די גבורים, זיי שלעפן און ציען

דעם רעשט שיר השירים אַרויף אויף די ליפן;
די פסוקים זיי יאָגן זיך, שטויסן און שטופן
(אין מוקדם ומאוחר אין הייליקן ווערק!)
די פסוקים — זיי יאָגן זיך, וויקלען זיך, מישן,
און פון „ישקני“ (אָ, לָאָז ער מיך קושן!)
ביז „הרי בשמים“ (פון בשמים די בערג)!

אים דאַכט זיך, אַז ציפע — זי שטייט אים אַקעגן:
זי האַקט אים אַלץ איבער אינמיטן מיט פרעגן;
צי מיינט איר דען טאַקע די פנסת-ישראל?
איך האָב אַלע ציינדלעך, דאָס קאַנט איר מיר גלויבן;
ציינדלעך, ווי פערל, און אויגן, ווי טויבן,
— צי האַט איר באַטראַכט מיינע אויגן אַמאָל?

אַ ליליע בין איך! זי שמייכלט און לאַכט:
זעט נאָר מיין העלזל, מיין פנים באַטראַכט!
זעט נאָר די בעקלעך - ווי רויזן אין טאָל;
די גבירישע טעכטער, טוען זיך אָן הערנער!
איך בין דאָך די שענסטע, אַ רויז צווישן דערנער!...
מיך מיינט איר, נישט פנסת-ישראל!

— צי בין איך נישט שיין, ווי שולמית, און יונג?
צי רינט נישט מיר מילך, און האָניק פון צונג?
פון מיין קול ווערט איר גאָר נישט נתפעל?
איך שיין - די לבנה, איך שיין, ווי די זון,
איך בין שולמית, איר ווייסט ווער איך בין!
מיך מיינט איר, נישט - פנסת-ישראל.

„אין פנסת-ישראל פאָרגעסט שוין, און זעט,
דאָ שטיי איך, שולמית, און שלמה זייט איר!
קומט, דריקט אייך צו - ווי אַ חתימה צו מיר,
מיין אָטעם איז עפל, מיין גימען איז מעד!

וואָס שרעקט אייך, ר' יאַסל, וואָס קריצן די ציין?
איר מיינט, ס'איז דער טייוול, ער מאַכט אייך צו שפּאַט
אַ, חס ושלום! איר זאָגט דאָך אַליין:
„שלהבת יה“, די פּלאַם איז פון גאָט!

די פּלאַם איז פון הימל, פון גאָט איז די פּלאַם,
זי ווערט נישט פאַרלאָשן... קיין טייכן, קיין ים,
זעט, ווי איך שמייכל, בין גליקליך און קוועל!
און קוים רופט די אמתע ציפע: „ר' יאַסל!
„איך בראַק אייך שוין בייגל, איך גיס שוין דעם ראָסל“,
טרעט ער שוין איבער די שוועל!

ה

דאָס קאָן איך אייך זאָגן מיט ריינעם געוויסן :
 ער האָט זיך געוואָשן , און אָפּגעווישט ריין ,
 גאָר , שאו ידיכס' - דאָס קאָן איך נישט וויסן ,
 צי זאָגט ער באמת , ר' יאָסל , צי ניין .

מיר דאַכט זיך , שעפטשעט גאָר : קליפה און קליפה ,
 און זאָגט פון דער ברכה קיין וואָרט .
 נו ועצט אייך , ר' יאָסעלע ! שמייכלט נאָך ציפע ,
 ועצט אייך , אָט דאָ אויף מיין אָרט !

און מאַכט שוין , ר' יאָסל , אַ מוציא , איך בעט אייך . . .
 איר זאָגט אַלץ , און זאָגט אָן אַ שיער' .
 ער פאָלגט זי . - אַט זאָלץ , מיט אַ שטיקעלע רעטעך ,
 עס זעט אויס , איר מאוסט אייך פאַר מיר ?

וואָס מאוסט איר אייך פאַר מיר , פאַר וועלכער דרשה ?
 צי זע איך אייך אויס אַזוי מאוס ?
 מיין מאַן , גבריאַל , זאָגט אויף מיר „נישט קשה“ . . .
 און שמייכלט דערביי אַזוי זיס . . .

אַ צוקערקע - זאָגט ער - גאָר אייך ? ווער קאָן וויסן -
 איר זייט גאָר אַן אַנדערער ייד !
 (עס וואָרפט אים דאָס פיבער , עס שטיקט יעדער ביסן ,
 עס ברענט אים אין האַרצן , עס זידט) .

מיין מאַן גבריאַל . . . גוט איז ער זייער
 און . . . כ'זאָל אַזוי וויסן פון שלעכטס ,
 ווייס איך , וואָס פעלט אים . . . גאָר גראָב אומגעווער -
 (דאָ גיט זי פון האַרצן אַ קרעכץ) .

ער קעמט זיך אפילו ... אן שפיצן די באַרד...
און פאהלעך, ווי איך האב ליב,
גאַר גרעבלעך! ... ר' יאָסל... ווען איר וואָלט געטאָרט...
(עס דרייט זיך אַרום אים די שטוב).

ווען איר אָן פאות, אַ בערדל אָן שפיצן! ...
אַך, יידן! איר זייט גאַר נאַראַנים!
עס שלאָגט אייך די תורה אין ד'אויגן, ווי בליצן,
די חכמה, זי שיינט אויפן פנים.

און ווייבלעך די שענסטע... זיי וואָלטן געשטאַרבן! ...
פאַרשטופן זיי ד'אויגן אין דר'ערד...
און מאַכן פון ליכטיקן פנים אַ הרבן,
מיט קאָלטענעס - פאות און בערד..."

פרעגט, וואו האָט ציפּע די שפּראַך געלערנט?
אַ שניידערס אַ טאַכטער געוועזן,
גאַר ווייט פון ביכער, ראָמאַנען - ענטפערנט,
אַפילו נישט "שמ"ר" געלעזן.

אַ שניידערס אַ טאַכטער, פון טאַטן, פון זיידן,
וואו נעמט זי די קונצן, די זאַכן,
וואו נעמט זי דאָס זיסקייט אין שמיכלען, אין לאַכן?
דאָס איז אַלץ - די שלאָנג פון גן-עדן!

אַזוי האָט געדייבערט די שלאָנג,
עס האָבן זיך די ווערטער, עס האָט זיך דער קלאַנג
אין וואַקסענעם הערצל אַפּפּאַנאַגראַפירט! ...
און חוה פאַרירשנט אויף אייביק די טעכטער,
דעם וויין - אינם רעדן, דעם מעד אין געלעכטער,
אַ שמיכל, וואָס ציט און פאַרפירט..."

דאָס ווערט נישט געלערנט, דאָס ווערט נישט שטודירט :
דעם וואַקס-צילינדער קוים האָסטו באַרירט,
עס קלינגט שוין, ווי האָניק און ווערטער-שעפטאַלן!
בלומען באַשיטן דיין זעלע מיט שטויב,
עס דאַכט זיך, עס זינגען מלאכים דיין לויב,
דו טאַפיעסט אין גאַלדענע שטראַלן.

דאָס איז די שלאַנג אַלץ. נישט נאָר אונזער זיידן,
האָט זי פאַרטריבן פון שטילן גן-עדן,
נישט אדם הראשון אַליין!
און נישט איין שמשון הגבור געשוואַכט,
נישט איינעם די טויערן פון הימל פאַרמאַכט,
מע זאָגט נאָך, אַז שקר החן,

הבל היופי! דאָס בלוט הייבט אָן וועלן;
קוים גיסט זיך דער האָניק פון ליפן, ווי קרעלן;
עס קלינגען די טענער, ווי זילבערנע גלעקלעך,
און דער טאָג שמייכלט אויף ראָזיקע בעקלעך,

און אויגן ברייאַנטן, זיי לייכטן און בלישטשען —
ווער ווערט נישט שפור פון די ארבע כוסות?
עס הייבט אָן ר' יאָסלען אין העלזל צו סוויסטשען,
און קוים, וואָס ער אָטעמט, ער כראַפעט — אַ גוסס..

ער גוססט, ער כראַפעט: אַ, ציפעניו קרוין,
נו, נאָ דיר די פאות, אַ, נעם זיי דיר שוין...
איך בין זיי דיר מקריב!... איך וויל זיי נישט מער,
און נעם דיר די שפיצן, אַ, נעם אויף נאמנות...
און ציפע פירט אויס דעם שפאַס אָן רחמנות,
זי שמייכלט און — האַלט שוין די שער...

קאנט איר די ווילדע טראַפען פון שלאַכט ?
 בליטה ההוא, אין דער דאָזיקער נאַכט,
 האָט ציפע דליטה געוויזן מיט גאות,
 איר מאַן, גבריאָלן, די ווילדע טראַפען,
 ער האָט זי מיט שרעק באַטראַכט און באַזען:
 שמשון הגבורס - ר' יאַסעלעס פּאית.
 און שפיצן פון בערדל! ער האָט זיי דערקענט...
 זיי האָבן די האָר אין דעם גרוב פאַרברענט.

זיי שטייען דאָך טרויעריק; עס פרעגט זי זיין בליק:
 צי האַסטו פאַר דעם נישט פאַרהאַנדלט מיין גליק,
 צי האַסטו נישט מיך פאַרקויפט דאָ אין זאַק ?!
 איר ווערט אויך טרויעריק, עס ווילט זיך איר כליפען.
 זי האַלט אים און קושט אים: „צי גלויבסטו נישט ציפען,
 איך האָבן געוואָרפן אַרויס, דעם צבועק!“

כאָטש שפעט - נאָר אין ציפען דערוואַכט דאָס געוויסן,
 עס קלעמט זי ביים האַרץ שוין אַצינד,
 און פּלוצים ווערט איר דאָס קול אָפּגעריסן,
 פאַרשטעלט זיך דאָס פנים געשווינד.

זי פאַלט אויף זיין אַקסל, זי הייבט זיך אָן שעמען,
 — „געזינדיקט... איך ווייס עס אַליין...!“
 און פיבערהאַפט ציטערן ליפּן און ברעמען,
 צינד לאַזט זי אַרויס אַ געוויין!

„גבריאַלטשע, ס'טוט באַנק... אוי, גבריאַלטשע, ס'איז מאוס...“
 זי קלעמערט אים פעסטער אַרום.
 „איך וועל איבערבעטן... אים וואַשן די פיס!“...
 גבריאַלטשע שטייט טרויעריק און שטום...

פארשוואונדן ר יאָסל, מען ווייטט שוין פסדר
אין שטעטל אינגאַנצן, ווי ס'איז געשען:
„אליהו הנביא אין פויערשע קליידער
(עס האָט אים נישט איינער ביינאַכט נאָך געזען),

„איז סאַרטאָג געקומען און האָט אים גערופן,
נאָך ווייט פונם ישוב, וואָס האָט איר צו זאָרגן! ...
אין אַ הייל זענען זיי ערגעץ פאַרבאָרגן,
זיי מאַכן אין מדבר צרופין“ ...

דעם יחום האָט מען דערווייל אָפגענומען,
אַנדערע — וואַרטן און האָפן,
מ'איז זיכער אין שטעטל, ר' יאָסל וועט קומען,
עס האָט זיך אַזוינס שוין געטראָפן! ..

אַזוינס דאַרף צו דויערן אַ חדש לצורך;
ר' יאָסעלעס קעפל איז פייער און פלאַם,
ער וועט זיך נישט זשאַלעווען קפיצת-הדרך,
און וואַרפן דעם גאַרטל אַריבער אַ ים!

דאָך יאָרן פאַרגייען, דער אַלְקער שטייט לער,
אַלץ טרויעריק גבריאַל, און ציפע? ווער ווייטט?
אַמאָל בלייבט זי שטיין מיט די אויגן פאַרגלייטט,
און פון זיי קאַפעט אַ טרער!

פון ביאליק

1

זיי מיר גוט...

זיי מיר גוט!

זיי אַ מוטער, אַ שוועסטער מיר!
זעסט,

איך בין אזוי עלנט און קום נאָך טרייסט צו דיר,
אין דער שווערסטער מינוט — —
מיין קאָפּ — די נעסט

פון פאַרשטויטענע תפלות לאַז רוען אויף דיין שויס;
אַלע הימלען זענען פאַר זיי פאַרמאַכט —
און אין דער שטילער שעה, צווישן טאָג און נאַכט,
הער מיך אויס...

מען זאָגט: פאַראַן יוגנט אויף דער וועלט
און בליען בליט זי, ווי אַ רויז...
פאַראַן מן הסתם!

נאָר וואו איז מיינע? צי האָט זי געטויט די קעלט,
צי פאַרברענט די פלאַם?
דאַכט זיך, גאַרנישט געווען...

אויך ליבע איז פאַראַן, אזוי זאָגן לייט,
זאָג מיר, וואָס באַטייט

דאָס וואָרט, פאַר מיר אַ הילדער קלאַנג?
און דאָס מאַכט אזוי באַנג, דאָס מאַכט אזוי באַנג —
און וואָס איז פרייד?

אזוי שטייל און צארט
האָבן שטערן אַמאָל געוואונקען צו מיר און - גענאַרט ...
אַ חלום געווען ... מען האָט'ן פאַרטריבן,
און עס איז מיר אין לעבן גאַרנישט געבליבן,
און איך וועלען און איך פרייר ...
זיי מיר גוט, איך קום נאָך טרייסט צו דיר. -

„משא נמירוב“

שטיי אויף!
 מענטש, שטיי אויף און גיי,
 און גיי צו דער שטאָט, וואו די שחיטה איז געווען,
 וואו דאָס בלוט איז פאַרגאָסן געוואָרן!
 מיט די אייגענע אויגן זאָלסטו דו זען
 און אָנטאָפּן מיט אייגענע הענט די צוימען,
 די שטיינער, די ווענט
 מיטן פאַרטריקענטן בלוט,
 מיט די פאַרגליווערטע געהירן
 פון די דערשלאָגענע —
 צווישן חורבות וועסטו גיין,
 צווישן איינגעבראָכענע מויערן,
 צוזאַמענגעשטירצטע ווענט —
 מיט לעכער,
 ווי אָפענע וואונדען שוואַרצע — —
 פון אונטער דיינע פיס פליען פעדערן און שמות...
 טרעסט אויף צעבראָכענע פליס,
 אויף ספרים,
 אויף פאַרמעט,
 אויף שטיקער צעפלאַצט לעבן —
 דו אַנטלויפסט —
 צו ליכט און לופט אַנטלויפסטו!
 דער הימל לאַכט אויט דיר,
 די שטראַלן פון דער העלער זון שטעכן דיר,

די גלאַנצען פון צעבראַכענעם גלאָז, וואָס ליגט נאָך אויף
די גאַסן,

לעסטערן דין!

אַלץ אַרום - דער פליענדיקער בוים,

דאָס פריש-אויסגעשפראַצטע גראָז,

לאַכט אויס דיר... .

וואָס פילסטו? בליטן, אָדער בלוט?

אין טאָג פון דער שחיטה האָט זיך דער פריילינג צעבליט!

דער שוחט האָט געשאַכטן, די זון האָט געשיינט

און באַשאַטן דעם שוחט מיט גאַלד!

דער טאָג האָט צו אים געלאַכט!

די בויםער האָבן געבליט!

דו אַנטלויפסט,

ווילסט דין באַהאַלטן אין אַ הויף?

זע, זע, אָט אַ בערגל,

אָט אַ בערגל מיסט,

צוויי זענען געקעפט געוואָרן אויפן בערגל:

אַ ייד און זיין הונט -

איין האַק האָט זיי געקעפט,

דאָ, אויף איין מיסט האָט מען זיי געוואָרפן...

און אַז אונטערגעגאַנגען איז די זון,

זענען חזירים געקומען

און ביידע געלעקט,

און אונטער זייערע פיס

האָבן זיך ביידע געקאַלערט -

שאַ!

מאַרגן וועט גיין אַ רעגן

און וועט אָפשווענקען דאָס בלוט -

עס וועט שוין נישט שרייען,

נישט שרייען אַרויס פון מיסט,

עס וועט פאַרלוירן ווערן ערגעץ אין תהום -

און אפשר אַנטרינקען אַ בוימל צו דער זעט -
און אַלץ וועט זיין ווי פריער ,
אַלץ ווי פריער -
וואָס איז דען געשען ? וואָס ?

באַהאַלטסט זיך אויף אַ פינסטערן בוידעם ?
פילסט די טויט-שרעק , וואָס שוועבט נאָך אַרום אין דער
פינסטער ,

אין דער פינסטערער שטילקייט !
זעסט ? פון אַלע לעכער , פון אַלע שפּאַלטן און ריצן ,
קוקן אויגן אַרויס ;
אויגן קוקן אויף דיר שטאַר און שטום ,
דאָס קוקן די נשמות פון די „קדושים“ -
די פאַרוואַגלטע , פאַרוויסטע נשמות - -
האַ-האַ-האַ !

זעסט , דאָרט , אין ווינקל האָבן זיי זיך צונויפגענומען ,
צוזאַמענגעפרעסט , און געשוויגן ;
דאָ האָט זיי דאָס אייזן געטראָפּן ,
דאָ זענען זיי געבליבן !
דאָ שטייען זיי נאָך און שעפּן ,
און אַטעמען אין זיך אַריין
דעם גאַנצן טרויער פון זייער אומזיסטיקן טויט -
נישט טראַגיש ,
קוים טרויעריק איז דער טויט -
הערסט ? זיי פרעגן :

נאָך וואָס ?
נאָך וואָס געלעבט , פאַרוואָס געשטאַרבן ?
מיט שרעק און ציטערניש פרעגן זיי ,
די קדושים :
אין - אל אַרץ אפּים , -
ער שווייגט !
שפינוועבס אין די ווינקלען -

פרעג די שפינען ,
 וואָס דאָ איז געשען ,
 לעבעדיקע עדות !
 זיי וועלן דיר פאַרציילן
 פון געשפּאַלטענע טראַכטן מיט פעדערן געפּילט -
 נעגל און נאָז-לעכער , קעפּ און האַמער -
 פון מענטשן געפּאַלענע אין דער פינסטער , אָן צייט צו
 קרעכצן ,
 פון קינדער , וואָס האָבן פּריש בלוט געזויגן פון
 געשפּאַלטענע ברוסטן ,
 פון אַ האַלב-קינדישן רוף : מאַ... און „מאַמע“ נישט
 געענדיקט

אַ מעסער האָט איבערגעשניטן דאָס וואָרט !
 און נאָך ... און נאָך ...
 מצעות , וואָס וועלן דיר פאַרברענען דעם מח -
 די געהירן אויף אַש
 און די נשמה טויטן ,
 אויף אייביק , אויף אייביק - -

רוף נישט ! וועק נישט די טויטע ,
 אַנטלויף מיטן פאַרשטיקטן געשריי אין דער קעל ,
 מיט דער פאַרשרפטער טרער איי אויג -
 אַנטלויף -
 צוריק צו דער זון אין גאַס -
 היי , עס בליט , עס שיינט , עס קלינגט !
 קאָנסט עס נישט ליידן ?
 זוך דיר שטילע שאַטן אין קעלער !
 קום אַראָפּ -
 זעסט , דאָ אין די שאַטן ,
 צווישן די קילע שאַטן
 זענען די צנועות ,
 דיין פּאַלקס כשרע טעכטער - - -

פאַרשטייטט ?

איינע אונטער זיבן, איינע אונטער זיבן !
דער מוטער אין די אויגן - די טאָכטער,
די מוטער אין דער טאָכטערס אויגן - געשענדט !
און פאַרן קוילן און נאָכן קוילן - -
טאַפּ אָן מיט די הענט די פאַרבלוטיקטע לאָקן,
די קישן -

דאָס בלוט מיט עפעס אַנדערש צוזאַמען
פאַרגליווערט - -

זעסט ? און דאָרט הינטער די פעסער -
הינטער די אָנגעוואָרפענע פליים,
אין ווינקל דאָרט
זענען געלעגן,

אָן אַטעם געלעגן זענען דאָרט זייערע פאָטערס,
זייערע מענער, ברידער און חתנים -

און האָבן מיט אָפענע אויגן דאָס אַלץ געזען -
ווי די לייבער האָבן געצאָפּלט
אונטערן גוי און אונטער זיין אייזן -

און געהערט מיט אָפענע אויערן
די געשרייען די פאַרשטיקטע, די איבערגעהאַקטע - -
אַ שטראַל בלוט - אַן אָפּגעהאַקט וואָרט -
שא - - -

פאַר שרעק פאַרגליווערטע, פאַרשטיינערטע הערצער...
און אויב איינס האָט נאָך געצאָפּלט,
האַט עס, פילייכט, נאָך געבעטן:
רבּונו של עולם,
טו אַנס,
זאָלן זיי מיך נישט זען,
פאַרבלענד זיי, זאָלן זיי מיך נישט זען !

מענער - פאָטערס - ברידער - חתנים ...
און פון די מענער,
אויב וועלכן עס איז אַנס געשען
און איז לעבן געבליבן,
איז מאַנכער,
ווען די שרעק איז אַריבער,
פון קעלער אַרויסגעקראָכן,
צו זיין גאַט, אין זיין גאַטס הויז אַריינגעלאָפן
און געדאַנקט פאַרן נס,
וואָס אים איז געשען!
און דערנאָך צום רב געלאָפן:
צי מעג ער מיט זיין ביילן נאָך לעבן?!

הער, אַרויס קריך!
קום,
קום צו די מיסטן,
צו די שטאַלן פון חזירים, קום,
צו די באַהעלטענישן פון דיינע ברידער
אין שחיטה-טאָג!
דיינע פאָלקס-קינדער,
חשמונאים,
בר-כוכבאס דיינע,
דיין הייליקן טאַטנס קינדער -
צוואַנציק אין אַ לאָך,
דרייסיק אין אַ הייל - - -
די, וואָס הייליקן מיין נאָמען!
די ווערים צעקראָכן,
ווי מיין זיך פאַרשטעקט -
און - ווי די הינט געשטאַרבן!
און צו-מאַרגנס איז אַרויס אַ זון
און דערזען דעם פאָטערס פּגר אין מיסט -

וואָס פאַרשטעלסטו דיין פנים, מענטש!
וואָס קריצסטו מיט די ציין?

גיי צום טאָל הינטער דער שטאָט,
אַ גאַרטן בליט דאָרט אין טאָל,
באַשיט פון דער גאַלדענער זון, ווי אַ פּלח —
בליט ער, דער גאַרטן...
און דאָרט איז פאַראַן, אין דעם גאַרטן, אַ הייל —
די בלוטיקע —
דאָרט זענען איינגעשלאָפּן די מערדער,
נישט ווייט פון טייערע קרבנות ליגן זיי
שכּור און שלאַפּן...
און אַרום די פּלים —
די רעדער מיט אויסגעזעצטע ספּריכן,
ווי מערדערישע פינגער צו עמיצנס האַלז —
מיט די נאָך בלוטיקע, שוואַרץ-בלוטיקע שפיצן —
בלוט מיט געהירן!
און אז דער טאָג וועט טרעטן אָפּ דעם אָונט,
די זון וועט אין מערב-זייט אונטערגיין
מיט בלוטיקע וואַלקן געהילט און געשלייערט,
און פייעריק צעפּלאַמט —
דאָן גיי אַהין צום טאָל,
אין גאַרטן אַריין גיי —
זוך אָפּ די הייל...
און גנבע זיך שטייל אַריין...
טסס...
אַ שרעק שוועבט אין דער לופט...
אַ שרעק, אַ צאַפּלען, אַ גסיסה —
הוילע קרעכצן, הייזעריקע שרייען, פאַרשטיקטע רופן, —
דאָס אַלץ וואַלגערט זיך אַרום צווישן די פּלים,
און רירט די רעדער,
און דרייט זיי איבער,

און שלאָגן זיך אָן די שפיצן ,
 אָן די העלצער ,
 און קומען אַרויס פון לעכער און שפּאַלטן —
 אַרום — קרעכצן —
 איבער דיין קאַפּ פאַרגליווערטע קרעכצן —
 אַ שטומער צער שוועבט ,
 אַ שטומער וויי —
 נאָך וואָס? פאַרוואָס?

יסורים שטומע פלאַטערן .
 אַ שכינה, אַ שוואַרצע, אַ טויט-מידע ,
 אַ דערשלאָגענע
 רוט איבער אַלעם —
 און געפינט נישט קיין רו!
 האַרץ-רייסנדיק! —
 וויל וויינען און קאָן נישט
 וויל שרייען און שווייגט ,
 אין אייגענעם טרויער דערשטיקט —
 די פליגל איבער די הרוגים פאַרשפרייט זי
 און וויינט אָן אַ קול ...
 און אויפן בית עלמין גיי ,
 אויף די קדושימס קברים!
 אַהין שלייד זיך אין דער שטיל ,
 זאָל קיינער דיין טריט נישט הערן ,
 זאָל קיינער דיך נישט זען ...
 פאַרדעק דיך פאַר חרפה!
 גיי און קוק אויף דיינע הייליקע!
 וויינען וועסטו נישט איבער זיי ...
 צוגיין וועט וועלן דיין האַרץ ;
 איך וועל עס פאַרגליווערן אין דיר —
 וועסט וועלן די ברעמען אַראָפּ אויף די אויגן פּאַזן ,
 איך וועל זיי דיר אויפשטעלן , ווי נעגל !

שרייען וועסטו וועלן
 ווי אַ שטיר, צום שחיטה-באַנק געבונדן,
 ברילן...
 איך וועל דיר דאָס קול דערשטיקן אין האַלז -
 זעסט, ווי געשאַכטענע קעלבער ליגן זיי,
 האַסט פאַר זיי קיין קלאַג,
 קיין זיפּץ -
 — פאַרגיבט מיר, הייליקע טויטע,
 פאַרציט מיר, איר אייביק פאַרשעמטע,
 פאַר אייער אַרעם לעבן
 פאַרן אַרעמען טויט,
 העלפּן קאָן איך נישט!
 מאַרגן וועט איר קלאַפּן ביי מיר
 און פאַרלאַנגען אייער לוי - -
 איך האָב נישט!
 אַ יורד בין איך,
 אַרעם, אַזוי ווי איר!
 אומזיסט זייט איר געפייניקט
 געוואָרן און געשטאַרבן,
 ווי אומזיסט איר האַט געלעבט...
 אַרעטעניש נישט צום פאַרענטפערן
 איז אייער טויט, ווי אייער לעבן
 איז אַרעטעניש!
 און אין וואַלקן הילט די שכינה איין
 איר קאָפּ און וויינט,
 פאַר שאַנד און שפּאַט וויינט זי!
 — נאַכט אויף נאַכט וועל איך אין דער שטיל
 אויף די קברים אַראָפּ
 און וויינען אין דער שטיל
 פאַר שאַנד!

און דו, מענטש!
 דו, וואָס האָסט מיך געזוכט און געפונען
 אין מיין אַרעמקייט, אין מיין טרויער,
 גיי נישט צוריק מיט לערע הענט!
 נעם ביי מיר,
 אַ טייל פון מיין שטיין ווייטאַק נעם
 און וואַרף עס אין דעם שויס פון די לעבעדיקע,
 פון די נאָך געבליבענע — —
 זיי זאָלן נישט פאַרגעסן!
 און, גייענדיק צוריק,
 רייס אויס אַ ביסל גראָז, —
 — עס איז פּרילינג,
 עס בלייט,
 עס איז זאַפטיק דאָס גראָז —
 רייס אויס אַ פולע האַנט
 פון שפּראַציקן, זאַפטיקן, פּרישן קברים-גראָז
 און וואַרף הינטער דיר —
 און זאָג:
 גראָז איז מיין פּאַלק,
 אָפּגעריסן גראָז.
 קאָן דאָס אָפּגעריסענע לעבן?

גיי!
 גיי צו לעבעדיקע,
 צו די נאָך געבליבענע,
 אין גאָטס הויז אַריין גיי,
 דאָרט זענען זיי פאַרזאַמלט —
 זיי פאַסטן דאָרט און בעטן!
 הערסט דעם יאָמער?
 עס צעגייט נישט דיין האַרץ אין דיר?
 שטעלן זיך דיר, נישט די האַר קאָפּיר? —
 דאָס געקלאָגעריי —

דו ציטערסט נישט ?
 אזוי קלאָגט אן אַרעמע , דערשלאָגענע
 דינסט פאַר אַ גראָשן ,
 וואָס זי פאַרלירט אין מאַרק ...
 אין זייערע הערצער ,
 אין זייערע דערשלאָגענע דינסטן-האַרץ אַריין קוק —
 ווי לער איז דאָרט און וויסט !
 קיין איינציק גרעזל האָט !
 קיין קערנדל נקמה !
 קיין פלוך אויף זייערע ליפן !
 זיי בעטן !
 קוק אין זייערע הערצער אַריין ,
 נישט אויף זייערע ליפן — —
 פאַלש איז יעדעס וואָרט !
 איך זאָל זיי פאַרצייען ,
 איך זאָל פאַר געבן זייערע זינד !
 זינדיקט אַ צעבראָכענער שאַרבן ?
 זינדיקן ציטעריקע שאַטן אויף די ווענט ?
 פאַרוואָס בעטן זיי און שטורעמען נישט ?
 וואָס הייבן זיי קיין פויסטן נישט אויף ?
 פאַרוואָס פאַדערן זיי נישט ?
 פאַרוואָס רייסן זיי די הימלען נישט איין ,
 נישט דעם פסאָ הכבוד ?

און הער —
 הייבט אויף דער חזן זיין קול
 און רופט :
 טו פאַר די געשאַכטענע ,
 פאַר קליינע קינדער טו ,
 פאַר זויגנדיקע קינדער ...
 און נאַכשרייען וועט דער עולם
 און ציטערן וועלן די זיילן אין הויז — —

אויף דיר וועל איך מיך דערבאַרמען!
דו וועסט נישט וויינען,
נישט וויינען מיט זיי — — —
און הייבט זיך אין דיר אַ געשריי אויף,
דערשטיק איך עס!
צווישן דיינע ציין דערשטיק איך עס!
דו זאָלסט דאָס אומגליק נישט פאַרשוועקן
נישט באַקלאָגט,
נישט באַזוויינט זאָל עס בלייבן!
קיינ טרער!!
און די נישט-אויסגעוויינטע טרער
פאַרגליווערן זאָל זי אין דיין האַרץ
און ווערן צום שטיין!
אויף דעם שטיין וועל איך מיין פעסטונג בויען —
אייזערנע מויערן — קופערנע שפיצן —
פאַר האַס, צאָרן און טויט
אַ הייליקטום!
אין דיין האַרץ וועט עס שטיין
און וואַקסן —
פון גיפטיקן בלוט גענערט
וועט עס וואַקסן —
אַ פעסטונג,
אַ הייליקטום,
אַ שלאַנגען-נעסט
פאַר גיפטיקן, צאָרניקן, גרימיקן טויט
פאַר דיין פאַלק!
און צו-מאָרגנס
זע, וואָס זיי טוען...
אויפן בית עלמין וועלן זיי מאָרגן גיין,
די דערשלאָגענע,
די איבערגעבליבענע,
די האַלב טויטע,

מיט די האַלב אויסגעפּאָכטע נשמות ,
 האַלב אויסגעפּוילטע הערצער ...
 אויפן בית-עלמין גייען זיי ,
 מענער , ווייבער און קינדער גייען ;
 מיט טאַרבעס ,
 מיט קבצנישע טאַרבעס
 אויף די געבויענע אַקסל
 גייען זיי ...
 און זע , מענטש , וואָס זיי טוען ! —
 צו די פרישע קברים גייען זיי ,
 צו די קדושים —
 און עפענען די קברים אויף —
 און צערייסן זייערע לייבער
 מיט די תכריכים צוזאַמען ,
 אויף שטיקער , אויף שטיקער צערייסן זיי
 און יעדערער כאַפט אַ שטיק ,
 יעדערער אין טאַרבע אַריין אַ שטיק ,
 זיי וועלן בעטלען גיין
 אין נאַמען פון די קדושים ,
 מיט זייערע פלייש און ביין , —
 פון יריד צו יריד וועלן זיי גיין
 פון שטאָט צו שטאָט
 און בעטלען :
 זעט דאָס הייליקע פלייש , — רחמים !
 די הייליקע ביינער זעט — רחמים !
 יידן בני רחמים ,
 רחמים , אַ גראַשן גיט !
 און אַ לאַמער ,
 און אַ פלינדער ,
 און אַן אַלטער : אַ געבויענער ,
 און מיט קרומע ביינער
 שלעכט גענערטע קינדער

וועלן בעטלען מיטן פלייש
מיט די ביינער פון די קדושים
און לידער זינגען!
קבצנישע הונגער-לידער,
איבער הייליקע,
איבער אומגעקומענע על קדושהשם - -
פאר א גראָשן!
און אַ צינד גענוג, מענטש!
אַנטלויף!
לויף אין דער וויסטעניש אַריין
און שריי - -

אויף ווינט, וואָס יאָגט אין דער מדבר;
אויף זיינע פליגל זאָל ער כאַפן דיין געשריי
און צעטראָגן אויף אַלע עקן פון דער וועלט,
אַבער קיינער זאָל נישט וויסן. -

פון איוב

קאפיטל א

1. אַ מאַן איז געווען אין לאַנד עוץ ; איוב - זיין נאָמען .
און דער (מאן - רעד.) איז געווען בראַוו , ערליך און אָפּגעווענדט
פון בינו .

2. און געבוירן זענען אים געוואָרן זיבן זין און דריי
טעכטער .

3. און זיין פי איז געוועזן : זיבן טויזנט שאָף ,
דריי טויזנט קעמלען , פינף הונדערט פאָר אָקסן און פינף
הונדערט עזעלינען . און אַ גרויסע ווירטשאַפט . און דער מאַן
איז געווען דער גרעסטער פון אַלע לייט אין קדם .

4. גייען זיינע זין און מאַכן טרינק-מאָלן , יעדער ביי
זיך אין היז , אין זיין טאָג , און רופן צו זייערע דריי
שוועסטער , זיי וואָלן עסן מיט זיי און טרינקען .

5. און אַז עס זענען אַריבערגעגאַנגען אַלע טרינק-מאָל-
טעג , שיקט נאָך זיי איוב , הייליקט זיי , פעדערט זיך באַגינען
און ברענגט בראַנד-אָפּער לויט דער צאָל פון אַלע . דען
געטראַכט האָט איוב , פילייכט האָבן מיינע זין געזינדיקט ,
געלעסטערט דעם אַלמעכטיקן אין האַרץ . . . אַזוי פלעגט איוב
שטענדיק טוען .

6. איינמאל, ווען די יונג-אלמעכטיקע זיין שטעלן זיך פארן אייביקן, איז צווישן זיי אויך דער שטערער (1) געקומען.

7. האָט דער אייביקער געזאָגט צום שטערער: פון וואָנען קומסטו? ענטפערט דער שטערער דעם אייביקן און זאָגט: פון דורכשטרייפן די ערד און אַרומוואַנדערן איבער איר.

8. האָט דער אייביקער געזאָגט צום שטערער: האָסטו באַמערקט מיין קנעכט איוב? נישטאָ נאָך אויף דער ערד אַזאָ בראַווער, ערליכער, גאָטספאַרכטיקער מאַן און אַזוי אָפגעווענדט פון בייו.

9. ענטפערט דער שטערער דעם אייביקן און זאָגט: אומזיסט דען האָט איוב פאַרכט פאַר דער אַלמאַכט?

10. דו האָסט דאָך אַרומגעצוימט אים און זיין הויז און אַרום אַלעם, וואָס אים געהער. וואָס זיינע הענט טוען איז פון דיר געבענשט, און זיין פי - איבער לאַנד צעשפרייט.

11. שטרעק נור אָבער אויס דיין האַנט און ריר אָן דאָס זייניקע, צי וועט ער דיך נישט לעסטערן אין דיין אָנגעזיכט?

12. האָט דער אייביקער צום שטערער געזאָגט: באַקומסט דו אין דיין האַנט אַרײַן אַלץ, וואָס אים געהער. נור אים אַרײַן ריר נישט מיט דיין האַנט. איז דער שטערער אָפגעגאַנגען פון אייביקנס אָנגעזיכט.

13. און אין אַ טאָג, ווען זיינע (איוב'ס) זיין האַבן געשפייזט און וויין געטרונקען אין הויז פונם עלטסטן ברודער.
14. איז געקומען אַ באָט (2) צו איוב און האָט אים

(1) דער שטן - רעד.

(2) אַ שליח - רעד.

אָנגעזאָגט: די קינדער האָבן געאַקערט, און די עזעליען -
געוויינט זיך ביי זיי אין דער זייט.

15. איז אָנגעפאַלן שבאָ און זיי פאַרכאַפט, די דינער
דערשלאָגן מיט דער שווערד, און נור איך איינער בין אַנטרונען
און געלאָפן אָנזאָגן דיר.

16. דער רעדט נאָך און אַ צווייטער קומט און זאָגט אָן:
גאַטס אַ פייער איז אַראָפּ פון הימל, אונטערגעצונדן די שאָף
און די קנעכט און אַלע פאַרברענט. איך איינער בין אַנטרונען
דיר אָנזוואָגן.

17. רעדט נאָך דער און אַ דריטער קומט און זאָגט:
פּשדים, אין טיילן געטיילט, זענען באַפאַלן און פאַרנומען
די קעמלען, די קנעכט מיט דער שווערד דערשלאָגן. איך
איינער בין אַנטרונען דיר אָנזוואָגן.

18. רעדט נאָך דער און נאָך איינער קומט און זאָגט:
דיינע זין און דיינע טעכטער האָבן געשפּייזט און וויין
געטרונקען אינם עלטסטן ברודערס הויז.

19. איז אַ ווינט אַ שטאַרקער אָנגעקומען פון וויסטעניש,
אָנגענומען אַלע פיר ווינקלען פון הויז, און ס'איז איינגעפאַלן
אויף די יונגען, אַלע געטויט, און איך איינער נור בין
אַנטרונען, דיר דאָס אָנזוואָגן.

20. איז איוב אויפגעשטאַנען, איינגעריסן זיין געוואַנט,
געריסן די האָר און צו דער ערד געפאַלן און געבוקט זיך.

21. און געזאָגט האָט ער: נאַקעט בין איך פון מיין
מוטערס לייב אַרויס, און נאַקעט וועל איך אויך צוריקגיין
אַהין... דער אייביקער האָט געגעבן, דער אייביקער האָט
גענומען. געבענשט זאָל זיין דעם אייביקנס נאָמען!

22. ביי אַלעם דעם האָט איוב נישט געוינדיקט און דעם
אַלמעכטיקן קיין טאַדל נישט געגעבן.

קאפיטל 2

1. און עס איז געווען דער טאָג, און עס זענען געקומען די זין דעם אלמעכטיקנס זיך צו שטעלן פארן אייביקן. איז געקומען צווישן זיי אויך דער שטערער און געשטעלט זיך פארן אייביקן.

2. און געזאָגט האָט דער אייביקער צום שטערער: פון וואָנען קומסטו? און דער שטערער ענטפערט דעם אייביקן און זאָגט: פון שוועבן איבער דער ערד און וואַנדערן אויף איר.

3. און דער אייביקער זאָגט צום שטערער: האָסטו באַטראַכט מיין קנעכט איוב? עס איז נישטאָ נאָך אויף דער ערד אַזאַ בראַווער, ערליכער און גאָטספאַרכטיקער מאַן און אַן אפגעווענדטער פון בייו, און ער האַלט זיך נאָך אַזוי בראַוו, און דו האָסט מיך אומזיסט אָנגערעדט איך זאָל אים פאַרדערבן.

4. און דער שטערער ענטפערט דעם אייביקן און זאָגט: הויט פאַר הויט! וואָס אַ מענש האָט גיט ער אָפּ פאַר זיין לעבן!

5. אָבער שטרעק אויס דיין האַנט, ריר אָן זיין ביין און זיין פלייש, אויב ער וועט זיך אין דיין אָנגעזיכט נישט לעסטערן!

6. און דער אייביקער האָט דעם שטערער געזאָגט: איז ער אין דיין האַנט, נור זיין לעבן היט!

7. איז דער שטערער אַוועק פון אייביקנס אָנגעזיכט און האָט געפלאָגט איובן מיט אַ בייון גרינד פון פוספאלן ביין שפיץ פון קאַפּ.

8. און דער נעמט אַ שאַרבן דערמיט זיך צו קראַצן און זעצט זיך אין אש אַריין.

9. און עס זאָגט צו אים זיין פרוי: האַלטסט דײך גאָך אָן דיין בראַווקייט? לעסטער דעם אייביקן און שטאַרב!

10. און ער האָט געזאָגט צו איר: ווי איינער פון די נידריקע רעדסטו. דאָס גוטע זאָלן מיר פון מעכטיקן נעמען און דאָס שלעכטע נישט? און איוב פאַרזינדיקט זיך נישט מיט זיינע ליפן.

11. האָבן געהערט דריי פריינד איובס וועגן דעם גרויסן אומגליק, וואָס אים האָט געטראָפן, און זיי זענען געקומען, יעדערער פון זיין אָרט: אליפז פון תימן, בלדד פון שוח און צופר פון נעמה, און האָבן זיך אָפגעשטעלט צוזאַמען צו אים צו קומען און צו טרייסטן.

12. האָבן זיי פון ווייטן די אויגן אויפגעהויבן און האָבן אים נישט דערקענט. אין זיי האָבן אויפגעהויבן זייערע שטימען און האָבן זיך צעוויינט, רייסט יעדערער איין זיין געוואנד און האָבן געוואָרפן איבער די קעפ אַש קעגן הימל.

13. און זיי זענען געזעסן מיט אים אויף דער ערד זיבן טעג און זיבן נעכט און נישט גערעדט צו אים קיין וואָרט. זיי האָבן געזען, אַז דער ווייטאַג איז צו גרויס

קאפיטל ג

1. דאָן האָט איוב געעפענט זיין מויל און געפלוכט זיין טאָג.

2. און ער האָט אויסגערופן און געזאָגט:

3. פאַרלוירן האָט געוואָלט ווערן דער טאָג, וואָס איך האָב געדאַרפט געבוירן ווערן אין אים, און די נאַכט, וואָס האָט אָנגעזאָגט: באַפרוכט האָט אַ מאַן!

4. יענער טאָג זאָל זיין פינסטערניש, דער מעכטיקער פון דער הייך זאָל אויף אים נישט פרעגן, און נישט אויפשיינען זאָל אים אַ ליכטיקער גלאַנץ.

5. איינגאַרען זאָלן אים פינסטערניש און טויטע שאַטן, איבערהילן זאָל אים אַ וואַלקן, שרעקן זאָלן אים די טאָג פאַרשוואַרצער.

6. און יענע נאַכט-פינסטערניש זאָל זי פאַרנעמען, נישט באַהעפטקט מיט די טעג פון יאָר, אין דער צאָל פון מאָנאַטן נישט אַריינקומען.

7. זאָל יענע נאַכט זיין פאַראיינזאַמט, עס זאָל זיך אין איר קיין געזאַנג נישט הערן.

8. פאַרשעלטן זאָלן זי די, וואָס פלֹוכן דעם טאָג, וואָס זענען גרייט דעם לויטן (1) צו וועקן!

9. פאַרפינסטערט זאָלן ווערן אירע אָוונטשטערן, זאָלן זי אויף ליכט און עס זאָל נישט זיין. זי זאָל די ברעמען פון מאָרגנשטערן נישט זען.

10. ווייל נישט פאַרשלאָסן האָט זי די טירן פון מיין טראַכט, וואָס וואַלט דאָס אומגליק פאַר מיינע אויגן פאַרבאַרגן.

11. פאַרוואָס האָב איך נישט געזאָלט פון טראַכט אַרויס – שטאַרבן, פון לייב אַרויס – און אויסגעגאַנגען?

12. צו וואָס האָבן מיך אויפגענומען קניען, די ברייט – איך זאָל זויגן?

13. איך וואַלט דאָך איצט געלעגן און שטילקייט געהאַט; געשלאָפן און געהאַט רו.

---

(1) די ערד שטייט אויף אַ פאַרשלאָפענעם וואַלפיש; אויפגעוועקט וועט ער זיך אַריר טון און איבערקערן די וועלט. - י. ג. ב.

14. גלייך מיט קעניגן און ראָטן פון לאַנד, וואָס בויען
ויד רואינען. (1)

15. אָדער מיט הערן גאָלדבאַזיצער, וואָס פילן זייערע
היזער מיט זילבער.

16. אָדער וואָלט איך ווי אַ פאַרבאַרגענער אַבאָרט צו
נישט געוואָרן, גלייך די קליינע, וואָס האָבן קיין ליכט
נישט געזען!

---

(1) וואַרשיינליך די פאָרם פון היזער אויף נאָכן טויט. - י. ג. א.

קינדער-לידער

* מוטער-לידער

1

קוק איך מײן קינדעלע-קליין
אין דײַאויגן אַרײַן,
מײן איך, די גאַנצע וועלט איז מײן!
ווען איך דײַנע בעקעלעך קיש,
ווער איך געזונט און פּריש —
פּריש און געזונט זאַלסטו מיר וײן!

יעדער מוטער לויבט איר קינד,
 אז עס איז דאָס בעסטע;
 איך האָב אַ קינד און לויב עס נישט,
 און ווייס: עס איז דאָס בעסטע!

יעדע מוטער לויבט איר קינד,
 אז עס איז דאָס שענסטע;
 איך האָב אַ קינד און לויב עס נישט,
 און ווייס, עס איז דאָס שענסטע!

יעדע מאַמע לויבט איר קינד
 און אומזיסט דאָס לויבן;
 מען שאַקלט מיטן קאָפּ נאָר צו, —
 קיינער וועט נישט גלויבן!

איך האָב דאָס שענסטע, בעסטע קינד
 און טו עס גאָר נישט לויבן,
 כאַטש ווער אויגן האַט, דער זעם,
 און באַדאַרף נישט גלויבן!

צו די פיסלעך.

(ביים אַנפאַן שיד-און-זעקלעך).

— קונדיימלעך, גוט מאַרגן אײך!
 מי היסט איר דען, ווי רופט מען אײך?
 — איך, דאָס רעכטע — לויפערמאַן!
 — איך, דאָס לינקע — שפרינגערמאַן!
 — לויפערמאַן, וואָס לויפסטו נישט?
 האָט דער שלאָף דײך נישט דערפרישט?
 — אי, איך בין געוונט און פריש, —
 פאַרוועס לויפן וויל איך ניש!
 — הוש, הוש! קונדעס-קליין
 אין זעקל צריין!
 פאַר דיר אַ זעקל אויך פאַרהאַן, —
 הוש צריין, דו שפרינגערמאַן!
 — וואָס פעלט אײך נאָך, וואָס רוט איר נאָך?
 — שיבעלעך, שיבעלעך ווילי מיר נאָך!
 — אַט שיבעלעך און צוגעשנירט,
 צונד, קונדייסים, רירט אײך, רירט!
 צונם וואַסער, צו דער שיסל, —
 איז דאָס לאַבוסלעך אַ ביטל!

אויפהייבנדיק דאָס
געפאלענע קינד.

עס איז אַ מאַן אַרײַן אין וואַסער
און אַרויס איז ער אַ נאַסער!
כינעס פון וואַסער דיך אַרויס
און טריקן דיר די אייגלעך אויס.
מיט אַ מיכל אויסגעווישט, —
מיט קיין הענטל רירט מען נישט!

ברייטעלע.

ברייטעלע, ברייטעלע=קליין!
ברייטעלע מוז קיילעכדיק זיין!
און יעצט שנעל, אין אויוון אַרדן!
גענוג אין אייוועלע געזעסן, —
האַם-האַם! אויפגעגעסן!

דער הימל מריפט,

זונעלע שיינט, —

ס'בלה-מידל

לאכט און וויינט!

לערנענדיק גיין.

ענטעלע, ענטעלע, ענטעלע!

פארוואס גייסטו נישט גראד?

און דאס ענטל, ענטל זאגט:

ווייל איך בין נישט קיין סאלדאט!

כיבין אן ענטל, כיבין אן ענטל

און גיי מיר ווי די באבע יענטל

אהער — אהין געוואקלט זיך

אין די שיינע רויטע שיד!

מיטן קינד טאנצנדיק.

טאנץ, מידעלע, טאנץ
 אינם בלומען-קראנץ!
 זעסט, דער הימל
 לאכט מיט טרערן, —
 וועסט געשווינד
 א בלה ווערן!
 טאנץ, מידעלע, טאנץ
 אינם בלומען-קראנץ!

דאס זעלבסט.

קלעומערל, שפיל, קלעומערל, שפיל!
 טאנצן וויל מיין מידעלע!
 אינם גרינעם קליידעלען
 טאנצט עס מיט געפיל, —
 שפיל, קלעומערל, שפיל!

ק ע ל ב ע ל ע.

א קעלבעלע פארמאג איך — מע-מע! מע-מע!
 ס'קעלבל אויף די אקסל טראגן איך — מע-מע-מע!
 צום מארק דערמיט מו איך לויפן,
 ביזיל דאָס קעלבעלע פארקויפן,
 קעלבעלע-שוועלבעלע — מע-מע-מע!

קניגים, זיך צוזאמענלויפט! מע-מע! מע-מע!
 ס'ווערט א קעלבעלע פארקויפט! מע-מע-מע!
 איך פארקויף עס גאָר נישט טייער,
 פאר א דרייער, פאר א צווייער!
 קעלבעלע-שוועלבעלע — מע-מע-מע!

קינה, קינה, כאפ און קויף! מע-מע, מע-מע!
 קינה וויל שוין; איך אנטלויף! מע-מע-מע!
 איך פארקויף פאר קיין געלט,
 ס'קעלבל איז מיין גאנצע וועלט!
 דאָס קעלבעלע, דאָס שוועלבעלע
 מע-מע-מע!

קיבלעד באַקן.

איך באַק, איך באַק, איך באַק!
 גענומען מעל פון זאק!
 דו הינדעלע, אָן איי דערלאנג!
 דען דער אויוון ברענט שוין לאנג!
 געשווינד, הינדעלע, געשווינד, —
 איך באַק אַ קיבעלע מיין קינד!

דריי ווייסע גענו און דאָס שוחטל.

דריי גענו ווייסע, העלע
 זיצן אין האַבער-שמרוי;
 געהייסן האַבן זיי צוויי:
 איינע — געלע,
 די צווייטע — גרינע,
 די דריטע — גענענדל.
 די שוחמקע — דעם מאַן נאָך וואַסער שיקט,
 גייט ער פאַרבײַ מיטן קענדל,
 און — דריי ווייסע פלעקן דערבליקט.

יאנקעלע רייט; יאנקעלע פאָרט.
יאנקעלע שליטלט זיך.

13

— יום צום פֿרישטיק.

דער גענעראַל בום=בום=בום
טוט נישט מער, נאָר רייט אַרום!
מוז אים מיידן אויס אַיעדער,
ווייל דאָס פערדק איז פון לעדער
און פון פימסנהאַלץ די שפּאַרן!
און מען צימערט פאַר זיין צאָרן
און אָט רייט ער צו צום מיט,
איך געשווינד די קאָווע מיט,
מדינק געזונטערהייט און פֿריש!

14

אויסן שמעקן.

נעמט יאנקעלע זיין שמעקעלע
און — אַ לאָז זיך צו דער מיר!
און די מאַמע: וויי צו מיר,
דו פאַרלאָזט מיר, יאנקעלע?!

— יא, יא, מאמעשי, איך פאר
גענוג שוין אינדערהיים געועסן,
נאר געטרונקען און געגעסן, —
כ/בין שוין באַלד דאָס פינפטע יאָר!

עס איז שוין צייט די וועלט צו זען!
פעלד און וואַלד, טייד און באַרג!
געזונט זיי, מאמעשי, און שטארק!
און די מאמע: — וויי געשען!

יאַנקעלע, וואו לאָסמו מיך?
אָן דיר וועט מיר זיין צו שווער!
— מאמעשי, איך קען נישט מער,
און ביים טאטן לאָז איך דיר!

ער וועט פארטרעטן מיך ביי דיר,
נישקשה, ביסט ביין אים געשעצט!
און אויפן שטאַק זיך אויפגעזעצט
אין — אַריט אַרויס פון מיר!

אין שליפן, צו די עסקימאָסן.

מאַמע, מאַמע, זיי געזונט!
 איך שלימל זיך צוועק!
 וואו די וועלט נאָר האָט אַן עק, —
 צו די עסקימאָסן!

— און וואָס וועסטו דאָרטן טאָן?
 — איי, וואָס דאָרטן טאָן איך וועל?
 איך וועל קליידן זיך אין פעד,
 מראַנגן וואַסער-שטייול!

— אַבער, קינד מיינס, דאָרט איז קאלט!
 דאָרט איז אייביק שניי און אייז!
 — שאַט נישט, מאַמעשי איך ווייס!
 איך מאַך אַ שטיבל מיר פון שניי!

— עס איז פינסטער אָן אַ פענסטער!
 איך שים אַ וואַלפיש מיט אַ פּייל,
 און נעם ביין איר צו לעמפּר אייל,
 טאָג און נאַכט דאָס דעמפּל ברענט!

— וואָס וועסטו טאָן אַ גאַנצן טאָג?
— אַרבעט איז גענוג פאַרהאַן.
איך כאָפּ אַ רענטיר, און איך שפּאַן
אין שלימל זיין און יאָג!

16

אויפן פערדל פארן שלאָף.

— פערדעלע, שפּאַן! פערדעלע שפּאַן!
ריימן וויל — מיין ריימערמאַן!
גערימן און — געבליבן שטיין,
ס'פערדל וויל נישט ווייטער גיין!

— וואָס האָסטו, פערדעלע, דערוען,
וואָס דו ווילסט נישט ווייטער גיין?
— אַ וואַסערל! איך וויל אַ טרונק!
פאַיע איך אָן דאָס פערדל פלינק!

ווייטער, ווייטער, ווייטער רייט!
גערימן אָפּ אַ היפשע צייט,
גערימן און — געבליבן שטיין, —
ס'פערדל וויל נישט ווייטער גיין!

וואָס האָסטו, פּערדעלע, דערוען,
וואָס דו ווילסט נישט ווייטער גיין?
— אוי, אַ לאַנקע צופּט אין נעול;
כאַפּ אַ גרעול, צופּ אַ גרעול!

אַפּגעגעסן? ווייטער רייט!
גערימן אָפּ אַ היפשע צייט!
גערימן און געבליבן שטיין, —
סיפּערדל וויל נישט ווייטער גיין!

— וואָס האָסטו, פּערדעלע, דערוען,
וואָס דו ווילסט נישט ווייטער גיין?
— אַ שלאַגבאַן! אַ שלאַגבאַן!
אין בעט אַרײַן, דו רייטערמאַן!

דאָס הענטל.

(די פינגער איבערקלייבנדיק.)

סיקלענסטע ברידערל זאָגט אין דער שטיק:
 איך, קליין ברידערל, פליימאלעך וויל!
 דאָס צווייטע זאָגט: איך ווייס שוין לאַנג,
 די מאַמע פלוימען האַלט אין דער גרויסער שאַנק,
 וואָס קומט אַרויס? דאָס דריטע ברידערל מראַכט:
 שטענדיק איז די גרויסע שאַנק פאַרמאַכט!
 דאָס פערטע זאָגט: אויפגעהויבן זיך אַ ביסל,
 אויף דער וואַנט דאָרט הענגט דער שליסל!
 דאָס פינפטע שרעקט, זיך: לאַזט געמאַך,
 אַליין צו נעמען אַ מיאוסע זאַך!
 עס איז אַ חרפה און אַ שאַנד!
 שטעלט זיך אָפּ די גאַנצע האַנט!

דער רייטערמאן.

עס רייט, עס רייט אַ רייטערמאן
 אין שנעלן גאלאָפּ!
 האָפּ-האָפּ-האָפּ!

רייט ער צו, דער רייטערמאן,
 רייט ער צו צו אונזער הויז;
 די מאַמע שטייט און קוקט אַרום.

שמעלט זיך אָפּ דער רייטערמאן!
 — ליבע פרוי,

זאָגט גענוי,

קינדער, וואָס וואָעווען זענען פאַרהאַן?
 קינדער וואָס שלאָפן רואיק נישט אַין
 כאַפּ איך מיט מיר אין זעקל אַרײַן!

די מאַמע זאָגט צום רייטערמאן:
 רייטערמאן,

ווייטער שפּאַן!

דאָ זענען נאָר שמילע קינדער פאַרהאַן!
 זיי האַרבען מיך און גייען אַלײַן
 אין בעט אַרײַן, און שלאָפן אַין!

ק ו ק ו

קוקו, קוקו! זאָג געשווינד,
ווען גענעזן וועט מיין קינד?
קוקו, זאָג! קוקו, זאָג!
"קוקו, קוקו, קוקו!"
דאָס הייסט: צום דריטן טאָג!

קוקו, נאָך-וואָס לאָז מיר הערן?
ווען עס וועט אַ חתן ווערן;
פּלּה
קוקו, קוקו, קוקו, קוקו...
קוקו, ציש!
לענגער וואָרטן קען איך נישט!

און ווי לאַנג מיר לעבט מיין קינד?
נאָך דאָס איינע זאָג געשווינד!
קוקו, קוקו, קוקו, קוקו, קוקו...
קוקו-קוקו – הער נישט אויף,
זאָל עס לעבן אָן אַ סוף!

ב. שלא-ת-און ווינגן-לידער.

20

אוי, אוי, אוי! וועמען איך דערשפיר?
ווער ליגט עס דא אין בעט ביי מיר?
אי, דאס ליגט מיין קינדעלע קליין,
גראַבט מיר אין האַרץ דאָס קעפעלע ציין,
בין איך געוויס, אז שטיל און פיין
מיין זיס קינדעלע שלאָפן וועט
ביי דעם מוטערל אין בעט!

21

דריי ווייבער זיצן ציינגעביקט:
אינע פּעדערן פּליקט,
די צווייטע זאָקן שמריקט,
די דריטע — אַ וויגעלע וויגט:
א ... א ... א ...

שטייט א ביימעלע אין פעלד,
 האָט עס גרינע צווייגעלעך...
 שטייט דערויף א פייגערע,
 מאַכט עס צו די אייגעלעך!

אויף די גרינע צווייגעלעך
 וואַקסט אַ גאַלדן עפעלע!
 מאַכט צו מיין קינד, די אייגעלעך —
 אַ ברכה אויף זיין קעפעלע!

אויף די גרינע צווייגעלעך
 שלאָפן אַיין די פייגעלעך...
 די מאַמע זינגט זיי: אַ, אַ...
 עס איז אַ שמילע נאַכט אַזאַ!

אליהו הנביא.

אליהו הנביא איז אַ גוטער, צײַ אַ גוטער
 איינמאַל קומט ער אין אַ שטוב צײַן,
 בעט מען זיצן.
 — זיצט, רײ אליהו הנביא, זיצט אַ וויילע.
 גלעט ער זיך דאָס ווייסע בערדל:
 — טאַקע נאָר אויף אַ וויילע, כּי האָב נאָר=
 נישט קיין צייט... נאָר אַפּצועטעמען.
 — וואָס טראָגט איר עס אויף די פּליי=
 צעס? רײ אליהו-נביא?
 — איר זעט דען נישט, אַ זעקעלע?
 — וואָס טראָגט איר אינם זעקעלע?
 שווערע זאַכן? צײַן, קופּער?
 — ניין, ניין! לייכטע זאַכן, גוטע זאַכן:
 ראָזינקעלעך, מאַנדעלעך און פּייגעלעך-וייסע!
 — איר האַנדלט דערמיט, רײ אליהו?
 — חס ושלום, איך האַנדל נישט. דאָס
 טראָג איך מתנות פאַר גוטע קינדערלעך, וואָס
 וואָסווען נישט צו פּיל, עסן צו דער צייט,
 גייען שלאָפן צו דער צייט, און לאָזן זיך אָפּ=

וואסן פארן שלאָך... גיי איך פון שמוב צו
שמוב, דעם — אַ ביסעלע, יענעם אַ ביסעלע!
— און אינם גארטל וואָס האָט איר
אַריינגעשמעקט.

שמייכלט ער מיט די טויבענע אייגעלעך:
— אַרימעלע! איר זעט דען נישט?
אַרימעלע צום שמייסן...

— וועמען צו שמייסן, ר' אליהו?
— קינדערלעך וואָס האַרבן נישט, וואָס
עסן נישט צו דער צייט, וואָס גייען נישט שלאָפן
צו דער צייט, וואָס ווילן נישט רואיק ליגן
אין בעמעלע, וואָס וויינען... און דער עיקר —
וואָס האָבן אַ נאָרישע מורא פאַר קאַלט וואָסער
און לאָזן זיך נישט אָפּוואַשן פאַרן שלאָפן-גיין.
— שמייסט איר זיי?

גלעט ער זיך דאָס ווייסע בערדעלע מיטן
קליינעם הענטעלע.

— אי, שמייכלט ער אויפן גאַנצן פנימל —
אזוי געשווינד? מען זאָגט איינמאַל, צוויימאַל,
דריי מאָל...

— און אז מען פאַלגט נישט?

זאגט מען דאָס פערטע, דאָס פינפטע
 מאָל. בײַ אַ ייִנגעלע אָדער אַ מיידעלע שלאָפּט
 אײַן... אַמאָל— זיפּאַט אָפּ רײ אליה— מױ מען
 געבן אַ שמיצעלע אויך. נישט ווי צו מאָן,
 נאָר גלאַט אַזױ, צום פאַרשעמען...
 — אָבער געוויינלעך— שמיכלט ער ווי—
 דער— שלאָפּט מען אײַן... היינטיקע קינדערלעך—
 פיינע קינדערלעך.

25

שלאָף, מיין קינדעלע, שלאָף!
 דער פאַסעך פירט אַהיים די שאָף!
 ער האָט די שאָף אַהיים געבראַכט
 אין דאָס שמעלעכל פאַרמאַכט...

נאָך אַ ביסל זאַלץ געלעקט,
 נאָך אַ בגסל שטיל געבלעקט...
 דאַמטערל וואַרפט אַ שטילן שײַן,
 און די שעפּלעך דרימלען אײַן,

פון אַ גאַנצן מאָג שוין מיר!
 דו אין דרויסן, הינטל, הימ!
 הינטל הימ, נאָר דו נישט ביל!
 איך, שעפעלע, שוין שלאָפּן וויל!

קעצעלע, שמיל!
 מיזעלע, שמיר!
 מיין אוצרל
 שוין שלאָפן וויר!

קעלבעלע, קעלבעלע,
 נישט געמעק'ט,
 און מיין אוצרל
 נישט געוועקט!

וואָטוע נישט,
 דו, ווינטעלע!
 שמילער, שמילער,
 הינטערע!

אין מויל פארביים
 דאָס צינגעלע, —
 שלאָפן וויר
 מיין יינגעלע!

אויף די גרינע צווייגעלעך
 שלאָפן זאָלט איר, פייגעלעך!
 אין וואַסערל — די פישעלעך —
 אויף די גרינע קישעלעך!
 האַלט דעם אַטעם ציין, דו ווירד!
 ציי-ליו-ליו-ליו! שלאָף, מיין קינד!

צוגעדעקט די פיסעלעך,
 ב'ברענג דיר מאָרגן ניסעלעך,
 פרישע ניסעלעך פון וואַלד,
 זאָל מיין קינד נאָר שלאָפן באַרד!
 דרימלט ציין מיין קינדל פעסמ,
 קומען באַלד די ליבע געסמ...
 קומען, קומען אָנגעפלוין
 מלאַכבימלעך מיט זיסע אויגן;
 די פליגעלעך פון לויטער גאָלד;
 זיי האָבן שטילע קינדער האַרד!
 און זיי קומען זיי באַהימן,
 צו באַהימן און באַשימן

מיט חלומות שטילע, פיינע,
 ווי עס פאסט פאר קינדער קליינע...
 מאך נאָר צו די אייגעלעך,
 זיי פליען אָן, ווי פייגעלעך!
 הערסט, מיין קינד, הערסט, מיין קרוין?
 די פליגעלעך זיי רוישן שוין...
 זיי פליען אָן ווי פייגעלעך,
 מאך נאָר צו די אייגעלעך...
 שנעל די אייגעלעך פארמאכט,
 האָב אַ גוטע, זיסע נאָכט!

29

אַ פיינער דופט פון גערמל ציט,
 עס שמייט אַ רויטער מאָן, צעבליט!
 אונטער דער שויב — אַ רויטע פאָן!
 עס קוקט אַריין דער רויטער מאָן!
 שנעל דיך קינד מיינס צוגעדעקט,
 קיין פיסעלע אַרויסגעשמרעקט!...
 עס איז קיל, און ס'איז שוין שפעט,
 און ווען דער רויטער מאָן דערזעט?
 אַ נאָקעט פיסעלע ביינאָכט?
 דער רויטער מאָן וואָלט רויט געלאָכט...

מען וואָלט דערהערט אין מויבנשלאַק!
 און די מויב — אַ פלוידערזאָק!
 מאַרגן פרי די מויב זיך ציילט,
 און אלע פייגעלעך פאַרציילט!
 מען קען דאָך נישט צווייט פאַרשווייגן:
 ציפּ-ציפּ-ציפּ! אויף אלע צווייגן,
 אַ נאַקט פיסל, אפשר צוויי?
 איי-איי-איי! איי-איי-איי!

30

מינעסמל ווייך אויסגעבעט,
 די שנעבעלעך שוין אָפגענלעט,
 שמיל, די אייגעלעך — פאַרמאַכט!
 פייגעלעך, אַ גוטע נאַכט!

דאָס קעלבעלע אין שטעלעכל
 נורעט ציין דאָס פעלעכל
 אינם שטרוי, סזאָל וואַרים זיין,
 שלאָפּט עס ציין, שלאָפּט עס ציין!
 מלינגט דאָס הינטל שמיל איי בויד,
 און דאָס העול אינם קרויט,

אין שמאל ביים קליינעם פערדעלע –
סציגל מיטן בערדעלע!

אויך די קאץ, שוין אפגעלעקט,
אויפן אויוון – אויסגעשמרעקט,
אינם קוימען ליינט די גריל
זיך די קריאת-שמע אין דער שטיל...

קיין געטימל, קיין געווימל,
די לבנה שווימט אין הימל!
שמערנדלעך – זיי רוקן זיך,
זיי זעען זיך און בענמשן זיך!

שוועבן מלאכים אויף און אפ,
שיקן דיר זיסע חלומות אראפ.
שראף-ושע ציין, שלאף, מיין קינד!
מאך די אייגלעך צו געשווינד!

31

אויפן גרינעם בערגעלע
וואקסט א יונג ביימעדע
וויל דאס ביימעלע נישט שלאפן!

די לבנה מוזט עס שמרצפן:
צייט צו דרעמלען, ביימעלע
אויפן גרינעם בערגעלע!

צווי זאגן אויך די שמערן,
נאָר דאָס ביימל וויל נישט הערן!
וויל נישט מאַכן צו די אויגן!

איז אַ ווינטל צוגעפלוויגן:
ביימל, ביימל רואיק זיין!
און שאַקלט עס און וויגט עס איין!

וויגט אַהער, וויגט אַהין
שלאָפן מוז אַ ביימל גרין!

דרימלט ציין דאָס ביימעלע
אויפן גרינעם בערגעלע;
אויפן גרינעם בערגערע
דרימלט ציין דאָס ביימעלע!

32

שטייט אַ בערנבוים אין סאָד,
מראַגט ער באַרן — גאַטס גענאָר!

לויפן קינד און קייט אהין
נאָר די באַרן זענען גרין!
ווער סווייל באַרן,
דער מוז האַרן!
וועסט קיין ביימל איבערשפּאַרן!

און דאָס באַרנבײמל זאָגט:
שלאָפן גייט אייך ביז עס מאַגט!
דען איר האָט נישט, וואָס צו זאָרן,
כימאך זיי רויט און זאָפטיק מאַרן!
ווער סווייל באַרן,
דער מוז האַרן, —
סוועט דאָס ביימל נישט גענאָרן!

אוי, מיין קינד האָט באַרן האַלט,
מאַרן — באַרעלעך ווי גאָלד!
הער-זשע וואָס דאָס ביימל זאָגט,
רואיק שלאָף דיר ביז עס מאַגט!
ווער סווייל באַרן,
דער מוז האַרן, —
וועסט קיין ביימל איבערשפּאַרן!

דינט אַ העועלע אין קרויט,
 העול קינעם נישט געטרויט;
 שלאָפּט, קיין אויג נישט צוגעמאַכט, —
 יענער נאָך ויין לעבן מראַכט!

יענער שמיל אין פעלד זיך שלייכט
 ביו ער האָט דאָס קרויט דערגרייכט.
 פּיך-פּאַך! נישט געמראַפּן!
 לאַנג דאָס העול שוין אַנטלאָפּן!

סי'האַט דערשמעקט אים מיטן נעול,
 ערגעץ אַנדערש שלאָפּט דאָס העול,
 שלאָפּט, קיין אויג נישט צוגעמאַכט.
 העועלע, אַ גוטע נאַכט!

יענערל נישט שיסן וויל,
 אַפּגעאַנגען אין דער שמיל!
 נאָך דיין לעבן מער נישט מראַכט,
 אַ גוטע נאַכט! אַ גוטע נאַכט!

ווינטער-צייט.

שלאָף, מיין קינד, עס איז שוין שפעט!
ווינטערמאָן אין דרויסן מרעט!

אין ווייסן מאַנטל מרעט דער גרין,
פאַרבט אונז אַלע דעכער ווייס!

אויפן פֿיש געווייסטן דאָך
שטייען קראָען גאָר אַסך!

ליינען קריאת-שמע: קראַ-קראַ-קראַ...
און איינגעשלאָפן אַלע, שאַ!

וואַרים איז דיר, שלאָף, מיין קינד!
אין דרויסן שאַלט אַ שמורים-ווינט;
ווייסטו, קינד מיינס, וואָס ער שאַלט?
עס איז קאַלט, אין דרויסן קאַלט!
ווינטערמאָן קומט שוין באַלד!

מיט די בלאַע הענט און פיס,
ניווייסן מאַנטל שפּאַנט דער ריוו.
ברעמען-ווייס, אויגן-ווייס
און די באַרד איז צאַפּן-אייז, —
אזוי שפּאַנט דער גראַער גרייז!

36

ביים קראַנקן קינד.

די לבנה שיינט.

מיין קראַנק יינגעלע וויינט.
מיידעלע
אזא שטיק שוין אין דער נאַכט,
נאָך קיין אייגל צוגעמאַכט!

דער זייגער — עלף!
גאַמעניו ליבער, העלף!
גאַט, וואָס אלע קראַנקע היילט,
צוועלף האָב איך שוין אָפּגעציילט!

איינס און צוויי...

אוי, ליבער גאַט, שטיי מיר ביי!
שלאַגט דער זייגער דריי און פיר, —
לאַז עס, ליבער גאַט, ביי מיר!

דער וויגער שלאגמ:
פינק... זעקס, און עס טאגט,
שיינט די ליבע וון אריין!
מיין יינגעלע גענאסן האָט!
מיידעלע
אוי, איך דאנק דיר ליבער גאָט!

זיבן, אַכט!
שוין פאַרבײַ די שרעקלעכע נאַכט...
שראַפּט מיין קינד. ניין און צען!
כיוועל נאָך אַן דיר נחת זען!

צאָלן, אַלף-בית, רעטענישן.

1

דער מאַמע — איינס!
די מאַמע — איינס!
איינס און איינס איז צוויי!
און אז איך נאָך בין דערביי, —
איינס און צוויי איז דריי!
די מומע גייט, איך עפן איר, —
דריי און איינס, — וועט זיין שוין פיר.

2

אַלף — בית — גימל!
ס'איז דאָ אַ נאָט אין דימל!
בלת, הא און יוי, —
מיר זענען זיינע שאַף!

שין, חית און מית
דערינען נישט פארגעס!
און דאָס צענטע אות איז יוד —
גאָט, דער פאָסטער, היט!

3

טאַטע-מאַמע זענען אַ פּאָר.
פעטער-מומע — אויך אַ פּאָר.
איך און מיין שוועסטערל — אַ צווילינג.
עס טרעפט אַ מאָד אַ דרילינג,
דאָס איז ביי ליבל שוסטער געשען.
פריער זענען נאָר צוויי געווען,
איז צונדערט פינף צוזאַמען
ביי איין טאַטע-מאַמען!
שבת ביינאַכט,
דער טאַטע האָט אַן אורח געבראַכט
און איז אַמאָל מיט צוויי געקומען, —
בענמשיט מען מוזמן!
אין סוכה עסט מען אינאיינעם
מיט שכנים.
איינמאָל געזעסן גאַנצע צען, —
איז אַ מינין געווען!

4

איינס, צוויי, דריי, פיר, —
קליינע קינדער זענען מיר!
פינף, זעקס, זיבן, אכט, —
אונז דער ליבער גאָט באַוואַכט.
ניין, צען, עלף, צוועלף, —
קומסט אַרײַן, זאָג: גאָט העלף!

5

10, 20, דרייסיק, —
סיקנדעלע איז פליסיק!
40, 50, זעכציק, —
סיאיו צום לערנען לעכציק!
70, 80, ניינציק, —
עס איז גאָר איין-און-איינציק!
און וואָס אַצינדערט?
עס ווייסט אַליין, אז הונדערט!

וואָס איז צווייט, ווער מרעכט און וואָגט,
 וואָס אויף זיך אַ ביימל מראַגט?
 ס'איז אינגאנצן רונד כמעט,
 פון אויבן איז דאָס הייטל גלאַט,
 די קאָליר איז געל און רויט,
 און ווייס דאָס פלייש אונטער דער הויט.
 און אינם פלייש — גריבעלעך,
 פינף קליינע שטיבעלעך.
 און אין די פינף קעמערלעך
 וואוינען פינף מענערלעך.
 ווייסע מענער זענען זיי,
 שוואַרצע קליידער מראַגן זיי!
 יעדעס אין זיין שטיבעלע,
 יעדעס אין זיין גריבעלע.
 און אינגאנצן זיס און ווייניק,
 און צום עסן גאָר אַ הענוג!
 און ס'שמעכן עס די קינדער אָן
 שמחת-תורה אויפן פּאָן!
 ווער עס מרעכט, דער באַקומט עס!

וואָס איז שווערער, —
 אַ פונט וואַסע, אַ פונט פומער, צי אַ פונט ציין?

לייט
 מעסמן די צייט.
 אויף וואָס?
 — אויפן זייגער! גוט!
 און וואָס די קלענסמע מאַס?
 אַ סעקונדע.
 מער? אַ מינוט!
 נאָך מער — אַ שטונדע!

וויפיל טעג האָט אַ וואָך?
 זיבן. זעקס און שבת קודש.
 זאָג מיר נאָך:
 וויפיל וואָכן האָט אַ חודש?
 פיר! און אַ יאָר!
 52! אויכעט וואָר!

אַ מאַג מיט אַ נאַכט אָדער אַ נאַכט צו-
 זאַמען מיט אַ מאַג איז אַ מעת-לעת.
 אַ מעת-לעת האָט פיר-און-צוואַנציק שמונדן.
 די שמונדן פון מעג באַזונדער און נעכט
 באַזונדער זענען נישט גלייך.
 זומער — גרויסע מעג און קליינע נעכט.
 ווינטער פאַרקערט — קליינע מעג און
 גרויסע נעכט.
 פאַרהאַן דעריבער אַ קורצער פרייטאַג. —

אַלע זייגערס ווייזן די שמונדן, גייענדיק.
 וועלכע ווייזן שטייענדיק? (דער זון-זייגער).
 זאָג מיר נאָך אַצינד
 וועלכער זייגער רינט? (א זאַמ-זייגער).
 פאַרהאַן זייגערס, וואָס קלינגען,
 אַנדערע שפילן, נאָך אַנדערע זינגען,
 עלעקטרישע שפרינגען!
 פאַרהאַן אַ זייגער, וואָס צו דער סעקונדע,
 קומט אַרויס אַ קוקו יעדע שמונדע
 און מאַכט קו-קו, קו-קו! צוויי, דריי מאַל,
 און נאָך — מיט קונצן אָן אַ צאַל!

ש פ י ל ן

1

באָל-שפּיל.

צו דער וואַנט!
שפּרינג צוריק!
אין אויגנבליק
צו דער האַנט!

צו דער וואַנט!
צוריק צו מיר!
איינס און צוויי,
דריי און פּיר!

פינף און זעקס,
שטאַרקער קלאַפּ!
איך וואַרף און כאַפּ
וואַרף און כאַפּ!

צהין — צוריק!
זיבן, אכט!
דאָס מייסטערשטיק
איז אָפּגעמאַכט!

בעלעכל, בעלעכל! צו דער וואַנט,
איך — אַ פעטשל מיט דער האַנט,
און געכאַפט אין אויגנבליק!

צונד פאַטש איך נאָך איינס און צוויי
און שפּרינג אונטער נאָך דערביי
און כאַפּ דיך, בעלעכל, צוריק!

3

צונד מיט פּח
צום באַלקן הויך!
צוריק אַראָפּ
און שלאַג זיך אָפּ
קאַפויר און שפּרינג
צום באַלקן פּלינק!

און צו דער ערד
צוריקגעקערט!
ארױף — אראָפּ!
אראָפּ — אַרױף!
ניכאָפּ דיך אין
דער לופט אויף!

4

צו דער ערד! צו דער ערד!
צו דער האַנט צוריקגעקערט!
דו שפּרינג, איך שלאָג,
דו ווייטער יאָג!
דו קאַרג קיין מי
אַלץ ווייטער פּלי!
אויף פּף-הקלי
פּדיט מיין באַל!

איך צו דיר,
דו צו מיר!
און צינד נאך אמאל, ווי פרייר!
פון מיר א גרום,
פון דיר א גרום!
אזוי פליט עם אן א שיעור!

דיר געשענקט,
צו מיר געלענקט!
איינס און צוויי, דריי און פיר!
און נישט געטראכט,
נאך שנעל געמאכט!
פינף, זעקס, זיבן, אכט!

מיט פעסמן בליק —
אהין-צוריק
דערגייט ביז צען —
א מייסטערשטיק!

מיט דער לינקער האנט געקלאפט,
מיט דער רעכטער האנט געכאפט!

מיט דער רעכטער ווארפט זיך פלינקער,
מוז מען כאפן מיט דער לינקער!

צינדערט גייט שוין גאר נישט שלעכט,
רעכטס און לינקס גלייך פארעכט!

און עס גייט אלץ פלינקער, פלינקער!
מיט דער רעכטער, מיט דער לינקער!

אויף אלע זייטן פון דער וועלט
דריי איך מיך מיט דיר ארום,
און איך ווארף דיך אין דער לופטן
און איך כאפ דיך אומעטום!

אויף אלע זייטן ווארף איך דיך!
מזרח, מערב, צפון, דרום!
וויך איך, גייסטו דורך אן אַרײַם,
וויך איך, גייסטו דורך דער קני!

נאָר געפלוּיגן, נאָר געפלוּיגן,
יאָג איך דורכן עלנבויגן,
צי איך יאָג דיך דורך דער קני — —
פלי נאָר, פלי!

8

פלינקער! פלינקער! ריר זיך, ריר!
איך — צו דיר און דו — צו מיר!
צו דערזעלבער צייט געקלאַפּט;
אין דערזעלבער צייט געכאַפּט!
אַ פויגל פריט פון האַנט צו האַנט,
אַזוי שפילן מיר ביינאַנד!
און דערשפילן מיר ביו צען,
וועט אַ מייסטערשטיק געשען!

סאלדאמן-שפיל.

ביסט מיין ברידערל, רעקרוט!
וויסטו ווערן א סאלדאט?
האסטו נאך צו לערנען פיל!
צו אדעם ערשטן: האלט דייך גראד!

ביסט מיין ברידערל רעקרוט
און דו פאלג דיין אפיציר
און געשווינד: די האנט צום קאסק,
און דו שטעלסט דייך אפ פאר מיר!

צינדערט גיי! פעסט מארשיר!
ווייטער, ווייטער, ווייטער גיי!
גיי, כאטש אין דער וואנט אריין,
ביז איך קאמאנדיר נישט: שטיין!

זיך אויסגעהוּס און אויסגעניסמ
און ווייטער, ווייטער פעסט מאַרשירט!
דעם רעכטן פּוס, דעם לינקן פּוס,
ביז עס ווערט נישט קאַמאַנדירט:

לויף=לויף! דאַן הייב די פּיס!
און לויף, און לויף פעסט און גראַד!
און אַז דו גיין און לויפן קענסט,
וועסטו ווערן אַ סאַלדאַט!

אינם פרישן גרינעם מאי...

אינם פרישן גרינעם מאי,

איינס-צוויי! איינס-צוויי!

מיר מארשרין מריט ביי מריט!

די קעפ צרויף, די בליקן פעסט!

און די ברוסט צרויסגעפרעסט!

מיר פאָרכטן זיך פאַר קיינעם ניט!

דעם רעכטן פוס, דעם לינקן פוס,

ווער באַגעגנט, מירן מוז!

פעסטע ברייטע מריט געשמעלט!

און געעמעמט טיף און פריי

אינם פרישן גרינעם מאי!

אונזער איז די פרייע וועלט!

באלאגערונג.

מאכט אראד, פלינק אראד:
 מיר באלאגערן א שטאָט!
 שוועבן, שוועבן! שוועבן, שוועבן!
 די פעסטונג מוז זיך אונטערגעבן!

אָפגעשטעלט זיך! העלד ביי העלד!
 פּיילנבוין אויסגעשטעלט!
 א צי, א לאָז — פליט די פּייל,
 מרעפט זי אויף א גאַנצע מייל!

צינד זאל שאלן די טראַמפּייט,
 פון דער קעסל-פּויק באַגלייט:
 טראַ-ראַ-ראַ! בום-בום-בום!
 פעסטער נעמט די שטאָט אַרום!

אַינגעפּאַלן אין די מויער,
 אַינגעריסן זיך אין מויער!
 בום-בום! טאַראַ, טאַראַ!
 הוראַ! הוראַ! הוראַ!

פלעצער-כאפן.

(מען שטעלט שטולן, מיט איין שטול ווייניקער אלס קינדער).
שפיל-פירער.

(פירט די קינדער ארום די שטולן).

רונד, רונד, רונד! רינגל-רונד!

עס בילט דער הונט,

עס מיאומ די קאץ, — —

(ראש).

כאפט א פלאץ!

(קינדער צעלויפן זיך, כאפן ערטער).

די זיצנדיקע קינדער.

(אויפשטייענדיק, צום געבליבענעם אן אן ארט).

ביסט געבליבן אן א שטאָט,

פיר דאָס ראָד, פיר דאָס ראָד!

דער נייער פירער.

רונד, רונד, רונד, מריט ביי מריט,

סיגניען אלע קינדער מיט,

שמיל, נישט אויסגערעדט קיין וואָרט!

הוש-הוש-הוש! כאפט אן אָרט!

(ווי פריער).

קינדער רופן: מאמע, עסן!
האָסט די קינדערלעך פאָרגעסן!
וואָס-זשע ווילט איר? — מאמע, פיש!
הוש-הוש-הוש! שנעל צום מיט!
(ווי שריער).

קינדער ליבע, זעט נאָר, זעט!
סיאַר אַ הויפּן קויטיק גרעט!
אוי, דעם קעסל רייבט און קראַצט!
הוש-הוש-הוש! דער קעסל פּלאַצט!
(ווי פריער).

קינדער, זאכט! קינדער, זאכט!
מיר שפּאַצירן ביי דער נאַכט!
האַלט אייך איינס אָן צווייטן אָן!
הוש! געקרייעט האָט דער האָן!
(ווי פריער).

בעקן-ברויט.

שפיל-פירער.

אין בעקן ברויט שפילן מיר.
קינדער — פינף, ערטער — פיר.
הוש! הוש! פלאץ געכאפט!

די קינדער אויף די ערטער, צום געבליבענעם:
האָסט קיין אָרט פאַר זיך דערטאָפּט,
ביסט געבליבן אין אַ נויט,
גיי אַרום נאָך בעקן-ברויט!

(צו די אנדערע.)

און ווען זיי גייט, נישט גערוישט,
נאָר זיך שטילערהייט געמוישט!

— בעקן-ברויט, בעקן-ברויט!
העלף מיר, שכן אין אַ נויט!

— מיך נאָר ווייך, מיך נאָר ווייך!
גיי צום צווייטן, ער איז רייך!

— האָסט אַ פולע קאָמער ברויט!
העלף מיר, שכן אין דער נויט!

— ווייטער, ווייטער, ווייטער וואָגל;
איך געלייטן האָב פון האָגל!

טראָג דיך ווייטער, גיי צום דרויטן,
וואָס האָט פון האָגל נישט געלייטן!

— מ'זאָגט, דיין גומסקייט איז באַקאָנט,
העלף מיר מיט דיין ברייטער האַנט!

— מ'האַט גענאָרמ דיך, ווי איך זע!
ווייטער גיי! ווייטער גיי!

כ'האַב געהאַט און האָב נישט מער,
דער פערטער טומט דיר דיין באַגער!

(אויב נייטיק — נאך אמאל דיזעלבע סטראָפּן).

(ביי דער באַזעצער צייט פון אַרומגיין זינגען אלע, חוץ האַבן
ערטער, דעם רעפּרעזענטאַנט):

מױשט אײך, מױשט, שטיל געמױשט,
נישט גערוישט!

דער אַרומגייער.

(אַ פּלאַטש כאַפּנדיק, צו דעם וואָס בלייבט אָן אַ שטעל).

נישט געהאַלפּן אין אַ נױט,

גיי-ושע דו נאָך בעקן-ברױט!

יעגער-און האָזן-שפּיל.

(אן ארט „ציוציו-באבע" אָדער „בלינדע-קו").

דאָס ראָד.

(ארום קינד, וואָס שטייט אינדערמיט מיט פאַרבונדענע אייגעלעך).

נישט געשרעקט זיך, העלעך-קינדער!

זעט, דער יעגער איז אַ בלינדער!

שיין אַ יעגערל אַזאַ!

כאַ-כאַ-כאַ! כאַ-כאַ-כאַ!

מיט די הענטלעך טוט ער מאַפן,

ניין, ער וועט קיין העל כאַפן!

דער יעגער.

כאַפט עמיצן.

איך האָב עמיצן דערמאַפט?

שפּיל-פּירער.

אַבער וועמען אָנגעכאַפט?

זאָג אונז שנעל, אויב דו ווייסט,

ווי ס'געכאַפטע העל הייסט?

(אַז דער יעגער טרעפט נישט).

ניין-ניין-ניין! צום ערשטן מאל!

(אז דער יעגער פעלט ווידער).

ניין-ניין-ניין! צום צווייטן מאל!

(אז ווידער נישט געטראָפֿן).

צום לעצטן מאל — צום דריטן מאל!
נישט געטראָפֿן, נישט געטראָפֿן!
דריי מאל פעלן איז צופיל,
אויפֿס ניי מוז גיין דאָס שפּיל!
און איר, העלעך, זיך צעלאָפֿן
זיך צעשפּרייט אויף באַרג און טאל!
לויפט נאָר שנעלער, לייכטער, גרינגער,
אויף די שפיצן פֿון די פינגער...

(צום יעגערל).

נולם, שטיי נישט אויף אַן אָרט!
אַ העול דאָ, אַ העול דאָרט!
לויף, מאַפּ,
יאָג און כאַפּ,
אפשר וועסטו טרעפֿן פֿאַרט!

(עס ווידערהאַלט זיך ביז דער יעגער טרעפט).

יעגער.

איך האָב דערטאַפֿט!

שפיל-פירער.

אָבער וועמען אָנגעכאַפּט!

(יענער זאָגט).

שפיל-פירער.

ר'האַט דערשפירט מיטן נעול,

פון יענער ווערט אַ העול,

און פון העועלע פאַרקערט...

און דאָס שפיל — נישט אויפגעהערט!

קראנצן-פלעכטן.

— ווילט איר זינגען, ווילט איר טאנצן.
 אדער ווילט איר פלעכטן קראנצן?
 — יא, מיר ווילן פלעכטן קראנצן
 פאר טאטע, מאמע, שוועסטער, ברידער...
 — אלא, שמילער, אן גערודער!
 זעצט אייך, קינדער, זעצט איידער!

נאט אייך בלומען גאנצע בינמן:
 רויון, ליליען, היאצינטן.
 (ווייזט איינציקווייז, די קינדער רופן אן).
 רויון, ליליען, היאצינטן!
 ווילט איר פיין די ארבעט בירן,
 מוזט אלע דריי קאלירן
 עס זאל פאסן — הארמאנירן!

א ר ב ע ט.

1

דער סקולפטאָר.

איך זיך נישט לידיק אין דער היים.
האַב איך צייט נאָר, נעם איך ליים,
קלעפּ איך מיר אַ מיזל אויס,
מאָך אַ פייגעלע דערויס.
פון פייגעלע, נישט לאַנג געמראַכט,
ווערט אַ ציגעלע געמאַכט,
כימאָך אַ מענטשעלע דערפון!
און וואָס איך וויל! און אויף דער זון
טריקן איך מיין אַרבעט אויס:
מענטש און ציג, קאַץ און מויל,
וואָס איך זע נאָר אויף דער וועלט, —
און אין פענסטער אויסגעשמעלט.

דער סטאָלאַר.

ציש, ציש, ציש —
 דער סטאָלאַר מאַכט אַ מיש!
 ווי ער הובלט פֿיין און גלאַט,
 און שוין פאַרטיק איז דער בלאַט!
 ציר, ציר, ציר —
 דער טאַקער אין דער צווייטער מיר!
 און ער אויך נישט ליידיק זיצט,
 מאַכט די פֿיס, ווי אויסגעשניצט!
 ציר, ציר, ציר, ציש, ציש, ציש —
 פֿון פֿיס און בלאַט ווערט אַ מיש!

די וועש.

ליצליע, ליצליע, נאָר נישט ווירן,
 כּלאָז דורך אַ מינוט אליין!
 זע'מיר אויפגעשמאַנען שפעט,
 און איך האָב צו וועשן גרעט.
 ווי לאַנג, אַז כּ'האָב דורך אויסגעפּוצט?
 האַסטו אַלעס שוין פּערשמוצט!

אי ביים מדינקען, אי ביים נאשן,
 מוז איך וואשן, וואשן, וואשן!
 האָסט עס אָנגעשמוצט אַ ביסל,
 קויטיק גרעט אַ פולע שיסל:
 אי טיכעלעך, אי זעקעלעך,
 און העמדעלעך, און יאָקעלעך...
 דאָס איז ווייך און יענץ איז שטייף —
 דאַרפן וועל איך מאַסן זיין!
 כימו די וועש נאָך מאַכן נאַסער,
 פל זמן ס'איז נאָך היים דאָס וואַסער,
 גיסן ווייסעכץ פון דער פלאַש...
 און איך וואַש, און איך וואַש!
 אויסגעוויפט און אָפגעשווענקט
 און אויף אַ שנירל אויפגעהענגט.
 ס'זאָל געשווינדער טרוקן ווערן!
 זאָלסט מיר, ליצליע, נאָר נישט שמערן!
 ווייל נישט מדינקען, ווייל נישט עסן,
 אַ רגעלע אָן מיר פאַרגעסן, —
 ווייל איך פּרעסן, פּרעסן, פּרעסן!

דער שמיד.

איך האָב צו טאָן אין שמידעריי,
 און דו בלאָז-זאָק, שטיי מיר ביי!
 צי זיך אויס און צי זיך ציין,
 אינס פֿיער פּאָך אַרײַן
 און צעפּלאַקער מיר די קוילן,
 ווייל די קוילן איז באַפוילן,
 מיר דאָס ציין צוצוגליען,
 כּװאַל פּון ציין נעגל ציען...
 אָט איז דאָס ציין שוין היצט
 און אין צוואַנג בײַ מיר שוין זיצט,
 און אויפן אַמבאַס ליגט עס שוין!
 צינדערט העלף מיר, האַמער-קרוין!
 פּאַלן זאָלן זען, ווי האַגל!
 נײַב אַ נאַגל, נאָך אַ נאַגל!
 און וואָס פּאַרטיק, איז נאָך שלאָף,
 אַרײַן אין קאַלטן וואַסער-שאַף!
 ציש, ציש, ציש! צוויי, דרוי מאַל,
 און איז שטאַרק שוין, ווי אַ שטאַל!

דער יעגער.

יאנקעלע וויל א יעגער זיין,
 יאנקעלע וויל אין וואלד אריין
 שיסן וויל ער נאָר א בער!
 — וואו נעמט מען געווער?

אונזער יאנקעלע דערזעט —
 אין ווינקעלע א בעזים שטייט!
 מיטן בעזים וועט ער יאָגן,
 און א גרויסן בער דערשלאָגן!

ער קען אין שטוב שוין מער נישט בלייבן!
 וויל דעם בעזים אונטערהייבן,
 שווערער בעזים קערט זיך איבער
 און דער יעגער פאלט אריבער!

נישט קיין בער און נישט קיין האָז,
 און צעשלאָגן זיך די נאָז!
 ער וויל שוין נישט אין וואלד אריין,
 ער וויל שוין נישט קיין יעגער זיין!

די סופה.

סופות איז א וועלט!
דאָס סופהלע צונויפגעשטעלט
ווערט ביי אונז אויף גיך, —
דער טאטע און — איך!

קודם,

כאפט מען אראָפּ די ברעטער פון בוידעם!
אראָפּגעכאפט,
צונויפגעקראפט!

און פארטיק די ווענט
(איך לעג צו הענט!)
הענגט מען אויף די מיר!
וואָס נאָך דארפן מיר?

סבך

צום גרינעם דאָך!
שפאנט מען שנעל דעם וואָגן ציין
און מען פאָרט אין וואַלד צריין!
אין געזעס צריין די האַק!
דער טאטע ועצט זיך אויבנאָן,
איך מרייב אָן;

עם דאָס ביימשל און קנאַק.

— פלינק, פלינק,

פערדעלע, שפרינג!

אַ מצוה-זאך:

צום גרינעם דאך

דאַרף מען סכך!

און אַז דער וואַלד!

מינעמט זיך צו דער אַרבעט באַלד!

פייגעלעך אַנטלויפן פאַר שרעק!

פייגעלעך, פייגעלעך, פליט נישט אַוועק,

נישט אַיך, פייגעלעך, האָט מען געמיינט!

עס איז נאָר ערב-סוכות איז היינט,

טוען מיר אַ מצוה-זאך,

נעמען ביי די ביימער סכך!

אַפגעהאַקט און אַפגעשלאָגן,

שוין מיט סכך אַ פולער וואַגן!

אין געזעס אַרײַן די האַק.

זיצט דער טאַמע אויבנאָן,

איך טרייב אָן,

פריידעך מיטן ביימשל קנאַק!

פערדעלע, צי!

פערדעלע, שפרינג! פערדעלע, פלי!

צ'היים געזומען צו דער צייט.
אין דער כובה — אלץ שוין גרייט.
מיין שוועסטערלעך געבענטשטע הענט
אויסגעהאנגען אלע ווענט
און די מאמע דעקט דעם מיט,
און איך אויף דער ליימער פריש
לייג דעם סכך, פלעכט אים פוין.
שמערנדלעך זאלן קוקן אריין,
מיר זאלן זען אין הימל די שמערן,
א, ליבער גאט, פון יום-טוב וועגן,
לאז קיין ווינט נישט און קיין רעגן,
אונז די שמחה צו צעשמערן!

דער שיפער.

ס'האָט דער רעגן אויפגעהערט,
 דער הימל איז שוין אויסגעקלערט,
 נאָר די דעכער זענען נאָס,
 רינען שייכעלעך אין גאָס,
 רינען, רינען, רינען!

כ'האָב מיין שיפעלע געפונען,
 אויפן וואַסער עס געלאָזט,
 און עס קומט דער ווינט און בלאָזט,
 יאָגט מיין שיפעלע געשווינד
 אויף די פּדיגל פונם ווינט. —
 פּלי דיר, פּלי, מיין שיפּערע!
 און וואוהין פּליסטו, שיפעלע?
 — צו דער פּרייער וועלט צוהין,
 וואו ס'איז ליכטיק, וואו ס'איז גרין,
 פּויגל זינגט, בלימל בליט. —
 — שיפל, שיפל, נעם מיך מיט!

דאָס גערטל.

אַט דאָס איז מיין גערטל=קליין.
 אַרומגעזעצט מיט קיזל=שטיין,
 מיט קיזל=שטיין אַרומגעזעצט
 און מיט בלומען אויסגעזעצט.
 ליבער גאָט, דו גיב אַרעגן
 פאַר די קליינע בלימלעך וועגן!

אוי, איך וועל אַ פרייד דערלעבן!
 מיר אין גאָרמאָן אָפגעגעבן
 אַ בייט אַנאַנצע, שוואַרצע ערד, —
 פייגעלעך, איר הערט?

געאַקערט דורך האָב איך די בייט
 און מיט בלימלעך אויסגעווייט, —
 אַ בלימל נאָך אַ בלימל שפּראַצט, —
 פייגעלעך, איר גלאַצט?

בלעמעלעך זויבער איך גענוי,
דער הימל — נישט געקארגט קיין טוי,
וואקסן בלימעלעך, ווי גאָרד, —
איר האָט זיי האָלט?

שפּרינגט אייך, פייגעלעך, און היפּט,
נאָר קיין בלעמעלעך געציפּט!
קיין שאָדן נישט געמאַכט ביי מיר,
פייגעלעך, קיין ריר!

לאָזט זיי בליען, לאָזט זיי שמעקן
אַינט, איר זעט, — כ'האַב אַ שמעקן
און צעיאָג אייך, אויב איר שמערט!
פייגעלעך, איר הערט!?

ווינטער-אָוונטן.

הערמ, דער ווינט אין דרויסן ברומט;
 מיט לאנגע נעכט דער ווינטער קומט!
 וואָס וועט איר מאַן ווינטער-צייט,
 ווען עס רעגנט און עס שנייט?
 אָפגעלערנט, אָפגעשריבן, —
 און עס איז אייך צייט געפליבן,
 און עס רעגנט, און עס שנייט, —
 וואָס וועט איר מאַן ווינטער-צייט?
 זאָגט אַ מיידל: ווינטער-נעכט, —
 גאָרנישט שלעכט;
 איך פארליר קיין אויגנבליק —
 איך העפט און שמריק,
 איך שמעפ און ניי
 און זינג אַ לידעלע דערביי, —
 און דער אָונט איז פארביי!
 די אנדערע זאָגן: „גאַנץ גענוי!
 מיר אויך צווי, מיר אויך צווי!“
 ווייל עס פאסט צווי פאר מיידלעך!
 און די יונגלעך? גיסן דיידלעך!

איינער קלעפט פון ליים און וואַקס,
אַ צווייטער דרייט אַ שמריק פון פלאַקס,
אַ דריטער פלעכט, ביים שלעכטן וועטער
רינגעלעך פון לולב-בלעטער!
מען לעזט אַ מעשהלע דערביי,
און דער אָונט איז פאַרביי!
און ס'איז רעכט!
ווינטער-נעכט — גאָר נישט שלעכט!
ווייל אין יאָר האָט יעדע צייט
איר באַשעפטיקונג און פרייד!

לידער און לידלעך.

1

דאָס הינטעלע.

דאָס קליינע הינטעלע איז דום,
דרייט זיך אלץ אַרום און אַרום,
וויל זיין אייגענעם שאַטן כאַפן
און ער קען אים נישט דערמאָפּן!

2

די ווינט-מיל.

באַקומט די מיל אַ ביסל ווינט,
דרייען פליגל זיך געשווינד;
דער בייטל קלאַפּט, און געוואָרן
איז אין בייטל מעל פון קאַרן!
באַקט פון מעל דער בעקער ברויט,
און פאַריאַגט די הונגער-נויט!

נאכט.

זאכט,

דוקט זיך אָן די נאכט;
געשטילט

און אין שליער איינגעהילט
איינזאם ווערט

הימל און ערד!

עם שיינט,

ערגעץ צווייב קריאט, שמע ליינט.

און זי ברומט

אין דער שטילקייט און פארשטוממט...

באנג,

אָן צושימער, אָן אַקלאַנג.

די רייזע אַרום דער וועלט.

די זון— אַרויס פון נאַכט-געצעלט!

גרייט זיך צו צום ווייטן רייט

צום ווייטן רייט אַרום דער וועלט.

— זונעלע, זונעלע, נעם אונז מיט!

שמערנדרלעך בעטן אין דער שטיל.

— נישט איך קען, נישט איך וויל —
ברומט די זון — און נישט איך מעג.
עס זענען הייסע, הייסע מעג!
אויפן וועג איך זיך צעהיץ
איך אויף צפייער-וואַגן זיך!
איך וואַלט אייך, זיסע פייגעלעך,
אויסגעברענט די אייגענעך!

האַבן זיך פייגעלעך שטערנדלעך געווענרמט
צו דער לבנה!
מיט דער לבנה איז קיין סכנה!
„מיר וואַלטן מיטרייזן געקענט!
שטיל און זאכט
אין דער קילער נאכט
ווערט דיין גרויסע הייזע געמאַכט
צרום דער וועלט!“

דער לבנה דאָס געפעלט!
זאָגט זי: גוט
און נעמט זיי מיט
און רייזט צרום די גאַנצע וועלט!

ה א ר ב ס ט.

קאלטע גראַע וואַלקן ציען,
 און צוועק פייגעלעך פליען
 צום וויימן לאַנד! אהין, אהין,
 וואו ליכטיק, וואַרים איז און גרין...
 שמיל וועט זיין אַן זאַנג און קלאַנג,
 פליט אייך, פליט, נאָר נישט אויף לאַנג!

אַן אונז קינדער נישט פאַרגעסט!
 און פאַרבײַ נאָר שניי און פּרעסט,
 אינם זעלבן אויגנבליק
 קומט צוריק, קומט צוריק!

ו ו י נ ט ע ר.

קלאַפּן, קלאַפּן, קלאַפּן,
 פון די דעכער אָפּ די צאַפּן,
 נאָר אין טויל אַרײַן נישט כאַפּן!
 ווייל עס איז דאָס איז נישט רײַן,
 נישט געכאַפּט אין טויל אַרײַן!

אויפן דארן צווייגעלע
 וואָס שרייבט צוויי, דו פייגעלע?
 — כ׳בין הונגעריק, כ׳בין הונגעריק,
 קיין קערנדל אויף פיק=פיק=פיק!

שפרינג אַראָפּ נאָר, שפרינג אַראָפּ,
 מיטן שנעבל זוך און גראָב
 דיר אַ קערנדל אין שניי,
 וואָס ר׳אַט באַהאַלטן דיר געטריי!

ווינטערמאַן קלאַפט אין טיר,
 ווינטערמאַן פויקט אין פענסטער:
 פיר ברודער זענען מיר,
 איך — דער שענסטער!

הון ער זינגט זיין אייגן לויב;
 ווינטער איבער אַלע צייטן!
 ווער נאָך מאַכט אייך אויס אַ שויב
 מיט די זילבערינע קווייטן?

ווער מאכט ווייס א שווארצן דאך?
ווער מיט פוך די ערד באשיצט?
איז נישט שניי א פיינע זאך?
מיט בריליאנטן ווער נאך בליצט?

עס גיט אמאל דער ווינט א קוויטש,
און עס ווערט אנעול רויט!
אדער ווער נאך האָט א גליטש? —
דאָס קען טרייסטן אין א נויט!

דו רייב נאָר אויס די גליטש מיט שניי
און א גומן שוסטער מאַך,
לערן דיך קונצן אלערדיי,
ווי א פויגל פלי און לאַך!

און איז א יינגל נאָר נישט פויל,
איז דער שניי א גרויסער גאָב!
מאכט א מענטשל, מאכט א קויל
מיט א שליטל באַרג אַראָפּ!

און א דאגה, גרויסער גאָט!
אן אָפענע, א פרייע וועלט,
און א חנוכה ווער האָט
מיטן מליינעם זילבער-געלט?

פּרילינג.

שפּאַן, שפּאַן!
מראַג זיך אָפּ, דו ווינטערמאַן!
מראַג זיך אָפּ, דו אכּור איינער,
נאָך דיר בענקען וועט נישט קיינער!

מיט דיין פּראַסמ
ווי געפּייניקט אונז דו האַסמ!
האַסמ די נאָז אונז אָפּגעפרוירן!
און די באַקן, און די אויערן!

צייט, צייט!
דער פּרילינג קומט אין גרינעם קלייד!
הערסט, די פּייגל: ציר-ציר-ציר!
דיך פּאַרשיקט מען קיין סיביר!

דער פּרילינג איז געקומען!
 נעמט דעם פּרילינג אויף,
 מיט אַ ליד דעם ליבן גאַסט,
 טיר און פענסטער מאַכט אים אויף!
 קלינג-קלאַנג אין דער לופט,
 און פון בדימעלעך דער דופט!

גראָזן שפּראַצן, ס'שפּראַצן בלומען,
 פייגל פּיפּצן, טויבן ברומען,
 ס'קלינגט דאָס וואַסערל דערפרייט:
 פּרילינג-צייט! פּרילינג-צייט!
 עס קלינגט און זינגט, פּלוישט און ברומט:
 פּרילינג קומט, פּרילינג קומט!
 פּרילינג קומט אויף אַלע וועגן,
 לויפט דעם ליבן גאַסט אַקעגן!
 לויפט צום וואַלד, לויפט צום פעלד,
 אומעמוס אַ פּרייע וועלט!
 עס קלינגט און זינגט, פּלוישט און ברומט:
 פּרילינג קומט, פּרילינג קומט!

ד ע ר פויגל.

אויף אַ בוים אין גרינעס וואַלד
 אַ וואונדערלעכער פויגל שאַרט
 מרע-לאַ-לאַ, מרע-לאַ-לאַ!

איז אַ יינגל צוגעלאָפן,
 און דער פויגל איז אַנטלאָפן.
 מרע-לאַ-לאַ, מרע-לאַ-לאַ!

— וואָס אַנטלויפסטו? — סײַנגל שרײַט, —
 נישט געוואָלט דיר טאָן קיין לייד.
 מרע-לאַ-לאַ, מרע-לאַ-לאַ!

כ׳בעט דיך, פויגל, פויגל, בלייב! —
 און דער פויגל: איך נישט גלייב!
 מרע-לאַ-לאַ, מרע-לאַ-לאַ!

ציקעלע.

מײן ציקערע אין שמעלעכל
 צימערט מיטן פעלעכל.

באָרד פרי-מאָרגן אויפגעוועקט,
און ווי טרויעריק עם בלעקט
בלע... בלע...

מיין ציקעלע, מיין ציקעלע,
צוקער ווילסט אַ שטיקעלע?
פון דער האַנט עם צוקער לעקט
און נאָך טרויעריקער געבלעקט
בלע... בלע...

ס'האַט מיין ציקעלע דערפילט,
דאָס די זון אין דרויסן שפילט,
ס'האַט די זומער-לופט דערשמעקט
און דערום עם טרויעריק פלעקט
בלע... בלע...

אוי, גוט, אוי גוט! איך עפן דיר!
ציקעלע, אַרויס פון טיר,
ס'האַט דיין תפיסה זיך געעקט!
ווי מיין ציקל פריילעך בלעקט
בלע... בלע...

רעגן.

קינדערלעך, אוי, קינדערלעך!
 ארעגענדל גאָר וואונדערלעך,
 שמעקעדיקע מרעפעלעך!
 ארעגענדל איז גאָשם גענאָר,
 קומט אַרויס און מאַנצט אַ ראָד!
 מיט בלויע פיס און קעפעלעך!
 גאָרנישט קלערן, גאָרנישט פּרעגן,
 קינדער וואַקסן אויפן רעגן,
 ווי די בלומען, ווי די זאָנגען!
 נאַקטע קעפלעך, נאַקטע פיס,
 וואַקסט פון יעדן קינד אַ ריו,
 ביון הימל צו דערלאַנגען!

ענטלעך.

זעט נאָר, זעט, ענטלעך שווימען,
 ענטלעך שווימען אויפן טייך,
 מיט די קעפלעך אינם וואַסער,
 מיט די עקלעך אינדערהויך!

צו גענוג זיך אָפגעבאָדן
און די קעפלעך אָפגעטוקט, —
צו דער פרישער גרינער לאַנקע
זיך פון מייד אַרויסגערוקט!
—

אויף דער פרישער גרינער לאַנקע
מאַכן ענטלעך אַשפּאַציר,
זיך אַהער, אַהין געוואַקלט
אויפן ענמישן מאַניר!

אויף דער פריקעניש צו גיין
איז דאָס ענטל נישט געשיקט
הוש! אויך באלד צוריק צום וואַסער,
זיך געבאָדן און געטיקט!
—

די בין.

בינעלע! בינעלע, קוקט זיך נישט אום!
 נאָר זום, זום, זום! זום, זום, זום!
 פון קווייט צו קווייט געפלויגן ראש,
 דאָ צוּפּ, דאָרט צוּנאַש!
 ס'קעפל טיף אַרײַנגעשטעקט,
 און נאָך אַטראָפּן אויסגעלעקט...
 און פּוּל, — אַהײם געפּלױגן ווערט,
 און דעם אוצער אויסגעלערט.
 דערפון דער האָניק ווערט געמאַכט
 אויסגעלערט, נישט דאַנג געטראַכט —
 און אַרויס: דער מאַג — נאָך גרויס!
 און שטענדיק אַדעָ: אַרײַן-אַרויס!

בינעלע, בינעלע — זום, זום, זום!
 און פריט ארום פון בלום צו בלום,
 פון ברום צו בלום, פון קווייט צו קווייט
 און וויגט זיך אויס די פליסיקייט.

בינעלע, האָפּ! בינעלע, האָפּ!
שנעל אינם בעכער אַרײַן מיטן קאָפּ!
דערנאָך אַהײם און האָניק מאַך, —
האַניק איז אַ גוטע זאַך!

18

בינעלע, בינעלע, האָניק מאַך!
נאָר דעם בינען-שמאַק באַוואַך!
פאַרהאַן אַ בער, פאַרהאַן אַ בער,
וואָס ער ליבט דעם האָניק זעהר!
ווען ער אַ בינען-שמאַק דערשמעקט —
אַ שפרונג! די צונג — אַרויסגעשמעקט!
פלינק אַרויס! בינען, אַרויס!
דעם גולן שמעקט די אויגן אויס!

19

די טויבן.

טויבעלעך פליען אין זונען-גלאַנץ...
פלעכט זיך, פלעכט, טויבנקראַנץ!
שוואַרץ און ווייס, אַראָפּ, אַרויף —
שפילט אייך, טוקט אייך אָן אַ סוף!

טויבן און טויבנשלאק.

זערט נאָר טאָג אין טויבן=הויז —
 פלינג קלאַפּן: לאָזט אַרויס!
 קיים זיך אויפגעכאַפּט פון דרימל,
 שוין אַ בענקעניש צום הימל!
 וואָר, וואָר, וואָר, וואָר, וואָר, וואָר!
 לענגער זיצן איז אַ צער!

אויפגעמאַכט דער טויבנשלאַק,
 און אַרויס, סאַק און פאַק!
 ווינט זיך, ווינט אין זונען=גלאַנץ,
 שטיפט און שפילט דער טויבן=קראַנץ.
 פרוּ=פרוּ=פרוּ! פרוּ=פרוּ!
 פריי די וועלט, דער הימל בלאַ!

גענוג דאָס טויבן=האַרץ געקוויקט,
 גענוג אין לופטן זיך געטיקט!
 דען די זון שוין אונטערנייט
 און קערנדלעך שוין אויפן ברעמ!
 ווייץ און וויקע, ווייץ און וויקע!
 פיקע=פיקע! פיקע=פיקע!

און צינד אריין, הוש-הוש-הוש!
שיקט דער זון דעם לעצמן קוש!
צום הימל נאך א בליק געכאפט,
דער מויבענשלעך ווערט צוגעקלאפט!
דורך דער צוגעמאכטער מיר:
וואר-וואר-וואר! וויר-וויר-וויר!

ווערט געפלוישט, ווערט פארציילט,
וואו געווען, וואו געוויילט,
וואס אין הימל, וואס אויף דר'ערד,
וואס א מייב נאך זעט און הערט!
ברום-ברום-ברום-ברום-ברום!
פארן שלאפן א געברום!

ל"ג בעומר.

ל"ג בעומר היינט! ל"ג בעומר היינט!
 הינדעלעך, א-לף!
 ביי די פערדלעך נישט גערויט זיך!
 און דו, שמייסער, וויף!

פול קינדערלעך אין וועגעלע,
 ווי דער מאן אין זאק!
 שמייסער, דו, די לייזן נעם
 און די בייטש, און קנאק!

אין דער לופטן — יום-טובדיק,
 קיין פערדעלע נישט ריר!
 ל"ג בעומר היינט! ל"ג בעומר היינט!
 מאכ'מיר א שפאציר.

א שפאציר אין וואלד אריין
 מיט די פילנבווגן!
 האבן פייגערעך דערזען
 און צוועקגעפדויגן!

לאך-און שפאט-לידער.

22

וואו דאָס מייוול וואוינט.

איך פרעג דאָס מייוול:

וואו איז דיין הייזל?

און דאָס מייוול ענטפערט מיר:

איך האָב נישט קיין סוד פאר דיר!

נאָר דער קאָץ דו זאָג נישט אויס,

עס וואָלט דערפון קיין גוטס אַרויס.

דאָס ווערנעלע ווייסט נאָר ביק!

כאָטש צום גליק

איך בין אַ מייועלע אַ פלינקס!

זעכטן, דאָרט אין ווינקל לינקס

אין דערנאָכטן דעכטס אַ ביסל.

וואו עס שטייט די גרויסע שיסל,

איין מריש גלייך, צוויי מריש קרום

און אין דער ברייט, און קוק זיך אום.

וועסט דו זען אַ מירל קליין,
דאַרמאָן איז דאָס הייזל מיין!
עס ליגט אַ בערגעלע דערויף!
אַ טרעפּ אַראָפּ און דריי אַרויף,
און אויף לינקס נאָך אַ טרעפל
און דו ביסט אַ גאַסט ביי מיר.
נאָך געדענק, בייג איין דאָס קעפל,
ווייל ס'איז נידעריק די מיר.

דער פראָש.

קוואַקעמאָן — דיק און ברייט
 מיט דער קיילעכדיקער נאָז,
 געמיטלעך זיצט, אָוונט=צייט
 אויפן פרוישן, גרינעם גראָז!
 זיצט זיך גלאַנציק ווי אַ ליאָק,
 זינגט זיך: קוואַ, קוואַקאַ, קוואַק!

אַ גאַנצן טאָג זיך אָנגעמיט,
 איז שוין צייט צום שלאָפן=גין, —
 זינגט ער זיך זיין קריאת=שמע ליה,
 און עס מיינט, ס'איז וואונדער=שיין...
 און ער בלאָזט זיך, ווי אַ זאָק:
 קוואַ, קוואַ, קוואַ! קוואַקע—קוואַק!

ער מיינט, די זון, וואָס אונטערגייט
 מיט גרויס גענום זיין לידל הערט
 און דאָס זי אים נאָך בעסער זעט,
 צו דער זון זיך אומגעקערט
 מיטן גלאַנציק גרינעם פראַק —
 קוואַ, קוואַ, קוואַ! קוואַקע=קוואַק!

ע ט ע ל ע.

זאג מיר, עטעלע, מיין גאלד,
 וואָס האָסט דו פיינט, וואָס האָסט דו האַלט?
 בלייבט זי שמיין, ווי צעמישט,
 עטל שווייגט און ענטפערט נישט,
 דאָך ווייסן אַלע, ווי מיר שיינט,
 וואָס עטעלע האָט ליב און פיינט!

ליב האָט אונזער עטעלע
 צו ליגן לאַנג אין בעטעלע,
 פיינט האָט זי נאָר אויפצושמיין,
 אויך ביינאכט דאָס שלאָפן-גיין...

ליב האָט עטעלע צו נאָשן,
 פיינט—דאָס פנימל צו וואַשן.
 קנאַקן ניסלעך? גאָר נישט פויל;
 פיינט צו שווענקען אויס דאָס מויל!

אויך ליבט זי זייער פומער-זעמל
 און קען נישט קוקן אָן דאָס קעמל.
 לערנען—מאָרגן, נאָר נישט היינט!
 דאָס איז אַלעס, ווי מיר שיינט!

דער אינדיק און די הינער.

דעם עק אויף א פעכער צעשפרייט,
 אין גלאנציק-ברוינעם פעדער-קלייד
 מיט שווארצע ראנדן און בענדער פארצירט,
 די פריגל קורץ און רונדיק
 אן אינדיק
 אינס הויף ארומשפארצירט.
 פון צייט צו צייט אן אויסגעשריי;
 הול-הול-הול — הולדעריי!

קומט ער פאר אן עולם הינער פארביי.
 „קוואַקע, קוואַקע!“ דער אינדיק ווייכט;
 א „קוואַקע-קוואַק“ — „גוט מאַרגן!“ הייסט
 אויף הינער-שפראך.
 אָבער נישט זיין זאך!
 קיין מינע געענדערט
 און ווייטער געשלענדערט;
 פון צייט צו צייט אן אויסגעשריי;
 הולדעריי, הולדעריי!

נישט אן קנאה הינער זאָגן:
אן אמתער אַריסטאָקראַט;
אים אַ ליאַדע-וואָס פאַרשאַדט,
איז ער שמענדיק חולה-מאָגן!
און אַ גרייס, און אַ וואָג!
נישט קיין עוף אויף יעדן מאָג!
נישט קיין ליאַדע-וואָס אַ יאָכיל!
דאָס איז אַ פסחדיק מאכל!
און מען פילט נאָך אן דעם קראַפּ!
נייט מען טאַקע אַרום מיטן בלויון קאַפּ
און מען הייבט אים וואָס העכער!
האַט מען אויפן עק אַ פעכער
און אָנגעבלאָזן דערביי!
און מען רעדט פראַנצויזיש,
אינדיאַניש צי כינעזיש:
הולדעריי, הולדעריי!

קריערמאן און זיין ווייבער-שול.

(א וואכעדיקער ניגון.)

עס איז דער הויף מיט הינער פול,
 עס דאוונט פרום די ווייבער-שול;
 פארן עמוד — קריערמאן.
 (עס איז קיין אנדערער פארהאן:
 ער לאזט קיין צווייטן אויף דער שוועל!)
 א וואכן-טאג גייט עס שנעל:
 קוקעריקו, קוקעריקו!
 ענטפערט שנעל דער ווייבער-שאק:
 קוואַקע-קוואַק! קוואַקע-קוואַק!

(א שבתדיקער.)

שבת גאָר אַן אנדער זאך!
 שיר'ים פעטע און אַ סך!
 לאַקשן, פאַרפל אין אַ וויד,
 אַ מאַך אַ ביסל פלוימען אויך!
 דער רוימער קאם — גאָר מער צעבליט,
 און ווי בנעימותדיק ער ציט:
 קוקעריקו-ו-ו, קוקע-ריק-קו-ו-ו!

און אויך צווי דער ווייבער שאַק:
קוואַקע-קוואַקע, קוואַקע-קוואַ-אַק!

(יום-טוב-נון).

קומט אַ יום-טוב, מן הסתם
בליש נאָך רויטער אויף דער קאַם.
און דאָס העלול אויסגעשמרעקט,
ווייל פון קיך דער צימעס שמעקט,
וועט זיין אַ יום-טובדיקער פיק!

און געהויבן, יום-טובדיק:

קוקערי-קו-ו-ו... קוקערי-קו-ו-ו!

און אויך צווי דער ווייבער-שאַק:

קוואַקע-קוואַקע-ע-ע, קוואַקע-קוואַק!

(ימים-נוראידיק).

אלול-צייט, אַז ס'קומט פאַר דאָס,

און דער שופר גיט אַ בלאָז:

תקיעה, תרועה! אוי, אַ צרה!

מיקען דאָך ווערן די כפרה!

מיט די ווייבער! לאָזט זיך הערן

אין דער שטימע שרעק און מרען:

קו-קע-רי-קו, קו-קע-רי-קו!

צווי אויך דער ווייבער-שאַק:

קוואַ-קוואַקע-קוואַ, קוואַ-קוואַקע-קוואַק!

דאָס מייזל אין וואַסערמיל.

די מיל, זי רוישט,
 דאָס וואַסער פלוישט
 און יאָגט און מרייבט,
 סיראָד קיין רגע שמיל נישט בלייבט.
 און דער בייטל קליפּ-קליפּ-קלאַפּ!
 אַהין אַכאַפּ, אַהער אַ כאַפּ!
 דאָס געבוי: קראַך-קראַך-קראַך!
 פונם פונדאַמענט צום דאַך!
 און דער מילנער מרייבט די לייט
 צו דער אַרבעט, ברומט און שרייט!
 נאָך דאָ אַ הונט: האַו, האַו, האַו!
 און אַ קאַץ: מיאַו, מיאַו, מיאַו!
 זי שפייט, דער הונט — אַ שפרונג צוריק!
 אַ חכרה הינער: פיק-פיק-פיק!
 אַשאַ! אַשאַ! דער מילנער שרייט,
 הינער-עולם! פליגל שפרייט!
 מען פליט אַרויס, צו צוויי, צו דריי!
 אַן אינדיק שפאַנט: הולדעריי!
 הולדעריי! וויל גען אַ לעק,
 דערועט דעם הונט און אָפּ פאַר שרעק!

שוועלבעלעך — פיק, פיק, פיק!
הוש-הוש-הוש! און אויך צוריק!
אין א לעכל, אין דער מיל,
א מיזל-קליין פיפצט זיך שמיל,
די וואסער-מיל, זי מאכט עם שויב,
אין נעול קראצט פון מעל דער שמויב,
און קען פון לעכר נישט ארויס
דאס געפילדער איו צו גרויס!
און דער עיקר — הונט און קאץ!
דער — א ביס און די — א קראץ!
עס האט דאס מיזעלע קיין גליק!
נאָר „אפמשיג!“ און „אפמשיג!“

קאץ און מויז.

די קאץ איז אין שטוב אליין,
 ליגט אויפן קוימען, לעקט זיך און וואשט:
 א ווייסע קאץ קוים עפעס גענאשט —
 לעקט זי זיך אָפּ און וואשט זיך ריין...
 אָפּגעלעקט און אויסגעצויגן,
 מיט נחת פינקלען אירע אויגן;
 מען וועט דערקענען? — וועט זי שווערן!
 (וועט מען דארפן — פעלט קיין שרערן!)
 „איך געקעכץ?!“
 ביזאל צווי נישט וויסן פון קיין שלעכטם!
 דאָס איז פאר מיין שוואַך מעגעדע סם!
 ס'הינט, מן הסתם!
 טפּו, טפּו! — וועט מאַן אַ שפּיי,
 און מיטן קעפל: ציי, ציי, ציי,
 וואָס אַ ביזו הינטל קען!
 נישט צו באַשרייבן מיט קיין פען!
 צווי דאָס אַטלעם-ווייסע קעצל טראַכט.
 פרוצלינג — אין אויג אַ פינקל!
 פון ערגעץ — אַהאַ, פון רעכטן ווינקל! —
 האָט אַ מיזל שטיל אַ פיפּץ געמאַכט!

אַלואָ, איז עס דאָרט? !
 און אויפסניי זיך באַלעקט
 און אַראָפּ פון הויכן אָרט
 צום ווינקל-צו זיך אויסגעשמרעקט
 אַ ביסל אויף דער זייט, אַ ביסל קאַפּויער,
 און אויסגעשפיצט דאָס אויער!
 „פּיפּץ“ — דאָס אויער האָט נישט גענאָרט,
 ליגט די קאָץ שמיל, פאַרשטאַרט,
 און וואָרט:
 דאָ וועט עס ויין צווישן די שפּאַלמן!

ליגט, דעם אַמעס אַיינגעהאַלטן,
 אַ מינוט, צוויי, אפשר נאָך, —
 קיין צייכן מער פון מייזן-לאַך...
 „דערפּילט!“
 מאַכט זי צערטלעך, האַרציק-שמיל:
 „מייזעלע שפּאַצירן וויל?“
 און עס שפּילט
 איר אַ האַרפע אין דער קעל!
 „מייזעלע וויל צוקער-מעל? —
 אויף דער דיל איז אויסגעשימט!“
 ס'מייזל-לעכל ענטפּערט ניט!

גיט, ווי פון א טויבן-הארץ א ברום:
מיזעלע, שפאצירן קום!

א וון — א מחיה!

— וועסט נישט פועלן, ווילדע חיה! —

פיטצט מען איר פון מיין-לאך:

ערשט גענאשט, ווילסט דו נאך?

און מען דאכט: קראץ-ווערגעלע

וויל כאפן אן ביים גערגעלע? —

א פייג, א פייג!

אלטע חנפמע, פארשווייג!

און די קאץ: „חס ושלום!

נישט קיין פתרון, נישט קיין חלום!

כעס קיין פרייש, גאט ווייסט, ווי לאנגן

ווייסט איר דען נישט, איך בין קראנק!

איר ווייסט נישט? ניין? —

קומט און זעט: הויט און ביין!

און אין הארץ שטעכט אזוי!

אוי-אוי-אוי! אוי-אוי-אוי!

איך אליין שוין שטארבן וויל!

אין מיזל-לעכל ווערט שוין שטיל...

הערט די קאץ נישט אויף צו קראנק:

„זאל עמיץ מיט מיר ווידוי זאגן!

כיהיך דאך די נשמה אויס!...“

פון לעכל קיינער קומט ארויס...
א מצוה וואָלט געוויס געווען...
דאָך קיינער וואַגט אַרויסצוגיין...
א רחמנות, דאָך אַ קאַץ!
א געפאַר אויך, ווען זי עקט!
גוסעט, — און זי גיט אַ קראַץ,
שוין אַ מיזל — אויסגעשמרעקט!

די קאַמעריע ווערט געשמינגערט:
— קומט, דערלעבט כאַטש אַ נקמה!
ס'איז אַיער קאַץ געפּגרט!
נישט איך רייד, נאָר מיין נשמה!
ברענג מיך כאַטש צו דער אַדמה!
כ'האַב געזינדיקט, איך ווייס אַליין,
נאָר וואַרפט מיך נישט אין מיסס אַרין!

דאָס מיין-האַרץ, עס האַלט נישט אויס,
אַלע — אַרויס!
אַ לוויה מאַכן, אַ קבר גראַבן!
אַ מיזל וויל אַ מצוה האַבן!
און מען זעט דאָך: אויסגעשמרעקט!
ווירקלעך, ס'האַט די קאַץ געעקט!
פאַרט אַ נפש, פאַרט אַ שאַד!

מען מאכט צרום דער קאץ א ראד,
מען מאכט דאס רעדל ענג און ענגער,
און מיט א זיפץ און מיט א טרער...
אונזער קנצל ווארט נישט לענגער,
א שפרונג צהין, א שפרונג אהער...
וואס האט איר, קינדערלעך, צו זאָרגן —
צודאי מיזלעך צין דערוואָרגן!

און איר, קינדערלעך, פארשרייבט
אין די העפטן איך דעם זאץ:
קין פרומער קאץ
נישט געגלייבט!

פיר צייטן אין יאָר.
פּרילינג, זומער, האַרבסט, ווינטער.

(פּאַרשעלונג):

פּאַר:

פיר זין האָט אינווער ערד;
זיי גייען נישט צוזאַמען!
אינווער נאָכן צווייטן קומט
און באַזוכט די מאַמען...

עס באַווויזט זיך „פּרילינג“ — מיט אַ גרינער צווייג אין האַנט;
(גרינער אַנצוג מיט בלומען אויסגעצירט, אַ קרענצל פון פרי-
מאָדערעס אויסן קאַפּ):

זעט, זעט,

דער ערשטער ברודער, פּרילינג, גייט!

פּרילינג:

איך בין אַ לוסטיקע זאך,
ווייל איך אַדעס לוסטיק מאַך —

די מוטער-ערד פרייד באדארף!
 כ'מאך די וואסערן שפרינגענדיק,
 כ'מאך די פייגעלעך זינגענדיק,
 און מיט בלומען אלץ באווארף;
 דאך, איך האק שוין אָפּ מיין ליד,
 ווייל איך הער מיין ברודערס טריט!

אָפּ. עס באַוווּיט זיך „זומער“ — אויסן קאָפּ אַ רויזן-קראַנץ;
 דערזעלבער בלומען-אַנצויג, נאָר פיל בונטער, מיט גאָלדענע
 עפל דאָ צווישן).

באָר:

זעט, זעט!

דער צווייטער ברודער — זומער גייט!

זומער:

איך בין אַ רייכער מאַן!
 וויפיל גאָלד ביי מיר פאַרהאַן!
 ביימער-שאַצטען — גאָלדענע שטאַנגען!
 און אויף די פעלדער — גאָלדענע זאַנגען,
 גאָלדיק און דער וואַלקן-זוים,
 גאָלדענע פרוכטן מאַגט דער בוים,
 די זון מיט גאָלד פון הימל גיסט, —
 איבעראַל גאָלד נאָר פריסט!

דאך, איך האק שוין אָפּ מיין ליד,
ווייל איך הער מיין ברודער'ס טריט!

(אָפּ, עס פּאַווייזט זיך „האַרבסט“, אַ זאַמער, אַ פּייכיקער,
אַ קראַנץ פּון געלע בלעטער מיט גאַלדענע ראַנדן אויסן קאָפּ; אין
איינ האַנט — אַ קירבעס, אין דער צווייטער — אַ פּינגל טרויבן).

כאַר.

זעט, זעט

האַרבסט — דער דריטער ברודער גייט!

האַרבסט.

איך דאַרף קיין בלומען און קיין גאַלד,
עפעס אַנדערש האָב איך האַלט!
בלומען, קווייטן, — צו וואָס? נאָך וואָס?
כיבין אַ סטאַטעק — אַ באַלבאָם!
איך מאַך בעסער!
אויבסן אַלערדיי אין פעסער
קרויט און גורקן — אַיינגעווייערט,
תּבוואות אַלערליי — געשייערט;
עופות אַלערליי, וואָס פעטער!
איך בין אַ גוט-פּאַרזאָרגטער מאַן!
גאַד אַ ביסל — אויך פאַרהאַן!
אויף די ראַנדן פּון די בלעטער!

דאך, איך ענדיק שוין מיין ליד,
ווייל איך הער מיין ברודער'ס טריט!

(אָפּ. עס פּאַווייזט זיך ווינמער, אין אַ וויים העמד, ווילד, די האַר
צעשוויבערס. געלט, פּלאַטע הענט אין פּיס).

כאָר.

זעט, זעט!

דער לעצטער גייט! ווינמער גייט!

ווינמער.

ווי איר זעט מיך, אין איין העמד,
און צעשוויבערס, נישט פארקעמט,
קען איך זיך נאָר קראַפּט פּאַווייזן, —
וואו איר כאַפּט מיך אָן — אַן זיין!
יערעם גליד!

און דאָס זיין ברענט און גליט!
און ליג דערביי

אויפן גרעסמן פּראָסט אין שניי
אין העמד, מיט בלויע הענט און פּיס!
און ווערט מיר מיאום,
און ווערט מיר קיל,
הייב איך אָן מיין ווינמער-שפּיל!

צעלויף איך זיך און מאך א ווינט,
 לויף איך האסטיקער, — א שמורים
 און קער דעם שניי פון דאך און שורים,
 און הייב א שמויב און מאך איך בלינד,
 מיט א וויסן שמויב פון שניי!
 און בלאז דערביי
 אויף אינסטרומענטן אלערליי!
 א באנדע מוזיקאנטן ציט!
 און ווער איך מיר,
 שפיל, מוזיק!
 בלייב מיר אויפן שניי צוריק,
 שמומען אלע מוזיקאנטן!
 און בין אויך רייך! כיהאָב בריליאַנטן!
 אָבער זאָמלען אין מיר פרעמד;
 איך האָב קיין מאַשן נישט אין העמד!
 דאָך אַך ענדיק שוין מיין ליד!
 א וואַרדמקייט פון ערגעץ ציט!
 איינגעדויעצט! מענטשן פיל!
 שוין געענדיקט האָט מיין שפּיל!

האָר.

עס איז וואָר! עס איז וואָר!
 זיך באַנייען וועט דאָס יאָר

פארשיידנס.

20

דער מענענבוים אָרער די שבועה!

אָ מענענבוים, אָ מענענבוים!
ערלעך ביסטו און געטרוי,
דען גרין ביסטו נישט נאָר אין מאַי, —
אויך ווינטער-צײַט — אין פּראָסט און שניי!

אַלץ האַלטסטו אויס, אָ מענענבוים!
דעם ווינטער לאָזט דער ווינט געריסן;
כּוהאַב אַלע ביימער-קעפּ געשמיסן
און אַלע בלעטער אָפּגעריסן!

ווינט! נאָר נישט דעם מענענבוים!
דער מענענבוים שטייט פעסט און גראַד,
אײַם האַט, איר ווינטן, נישט געשאַדט, —
רױהאַט אַלע נאָדלען ווי געהאַט!

אָ מענענבוים, אָ מענענבוים,
כיליב דיק, מענענבוים, און זער!
צו זיין, ווי דו — איז מיין באַנער,
און וועל זיין, ווי דו, איך שווער!

ביזעל זיין, ווי דו, אָ מענענבוים!
די בעסע צייט, די ערגסטע צייט —
קיינמאל איך די פארב פארבייט,
און בין, ווי דו, אויף אלעם גרייט!

א גרום פון טאטן.

איך גיי ארויס פאר דער טיר,
פריש א פייגעלע אראפ צו מיר,
א קליין פייגעלע פליט אראפ
און עס שטעלט זיך פאר מיר אפ!

ס'פייגעלע — מיר אומבאקאנט.
א פייגעלע פון ווייטן לאנד!
עס האט פאר מיר א קניקס געמאכט,
פון טאטעשי א גרום געבראכט!

דער טאטעשי גריסט און קושט...
— א פייגעלע, צי ווייסטו נישט,
ווען זיין קינד ער צו זיך נעמט?
זאג אים, דאס מיין הערצל קלעמט...

פלי און זאג אים, פייגעלע קליין,
אז איך בענק נאך אים אין איין,
אז דער מאמען איז אויך שלעכט
און זי וויינט אויך גאנצע נעכט!

דער יתומהם בריוועלע.

דער מאמען שרייבט איר איינציק קינד,
כאפ עם אויף, דו ליבער ווינמ!
און מראג ארויף אויף יענער וועלט
צו דער מאמעשים געצעלט...

נישט צו שרינקען, נישט צו עסן,
און זיי היסן דרך פארגעסן!
שלאפן אויף א הארטן קאסמן...
איך קען שלאפן, איך קען פאסמן...

און די שווערסטע לאסמן מראגן,
לאזן זיי נאר מיך נישט שלאפן,
מאמע מוטער, מאמע מוטער!
אוי, זיי שמייסן מיך מיט דיטער...

זיי ווילן מיך נאר וויינען הערן,
און איך, מאמע, האב קיין מרערן,
ליג איך, מאמעשי, און ציטער
איז מיר ביטער, מאמע מוטער!